BÉCSI NAPLÓ

XL. ÉVFOLYAM 3. SZÁM
2019. MÁJUS–JÚNIUS
MEGJELENIK 2 HAVONTA
ÁRA: 2,50 Euro
Erscheinungsort Wien
Österreichische Post AG •
02Z032898 M P. b. b.
VERLAGPOSTAMT 1010 WIEN

Több vagy kevesebb „Európa” a választások után?

A 2019-es európai parlamenti választás legjelentősebb és legjellegzetesebb eredménye a Nigel Farange vezette vadonatúj Brexit Party elsöprő sikere a többi brit párttal szemben: a szavazatok 31,7 százalékát érte el. De mit tud Farange úr ezzel a sikerrel és az elnyert 29 EP-mandátummal kezdeni? Az égvilágon semmit. Talán siettetni tudja a Brexitet, de Britannia kilépését az Európai Unió már elkönyvelte – mindenféle egzisztenciális félelem vagy akár mély kétségbeesés nélkül. Amit viszont Farange semmi esetre nem tud elérni, az az volna, hogy destruktív beállítottságával az EU-t kedve szerint szétbomlassza – mert ahhoz nem szabadna a Brexitet véghez vinni, hanem Farangenak és társainak korlátlan időkre (a most kezdődő ötéves ciklus erre nem volna elég) az Európai Parlamentben és Britanniának az EU-ban kellene maradnia. Az idők folyamán azonban még Farange is arra a belátásra juthat, amire minden józan ember az Európai Parlament kezdetei óta: Európát csak építeni lehet, nem pedig bontani.

Sem az európai alapszerződések, sem a logika nem nyújt lehetőséget arra, hogy az EU-t le lehetne bontani. Még akkor sem, ha néhány ország valóban teljesen kilépne, a maradék tagállamok azonban továbbra is az Európai Uniót alkotnák. Arra viszont semmilyen esély nincs, hogy az „európai emberek” (Orbán Viktor szójárását a „magyar emberek”-ről átvéve) egy szép napon valamilyen általános népszavazással az EU-t feloszlatnák. Mivel ez így van, ezért az európai intézményekben – a Bizottságban, a Tanácsban és a Parlamentben is – mindig azok a politikai erők lesznek előnyben és fölényben, amelyek az Uniót tökéletesíteni, és nem pedig gyengíteni akarják. Az Unió tökéletesítése azonban folyamatos központosítást jelent: újabb és újabb területek és feladatok fognak „Brüsszelre”, azaz a Bizottságra és a Parlamentre hárulni – mégpedig a tagállamok kormányainak indíttatására. Néhány évvel ezelőtt még nem volt szó arról, amit most a magyar kormánypárt szükségesnek tart, hogy „olyan területeken kell szorosabbra fűzni az együttműködést, mint például a biztonságpolitika, és erősíteni kell az összeurópai katonai védelmet”. Hol fogják ezt az együttműködést összehangolni és vezérelni – valahol Finnországban, vagy mégiscsak Brüsszelben? És ha a Németországban meglepően sikeres Zöldek Európa-szerte hatásosabb „klímavédelmet” követelnek és talán keresztül is viszik – ki fogja azt végül felügyelni, valamilyen új intézmény Máltán vagy mégis a Bizottság Brüsszelben?

Ez a két példa is mutatja, hogy Brüsszel nem az országonkénti pártok, akár nemzeti kormánypártok ellenfele, hanem a szerződések alapján azok politikai eszköze. Nem egészen világos, hogy Orbán miniszterelnök a EP-választások lezárása utáni napon mit is akart az Országgyűlésben kifejezni, amikor a napirend előtti felszólalásában azt mondta: „A magyar választók, pártszínekre való tekintet nélkül azt kérik, hogy képviselőik a magyar emberek érdekeit szolgálják Brüsszelben, és ne Brüsszel érdekeit Magyarországon.”

Volt ennek az Európa-Parlamenti választásnak más tétje, mint öt, tíz vagy akár tizenöt évvel ezelőtt? Aligha. Minden választó és minden jelöltet indító párt a saját mindennapos érdekét követve járt el, illetve magyarázta a szavazás eredményét. Valóban minden német, aki a zöldekre voksolt, a világ környezetét akarta megmenteni? Talán csak az ablaka alatti benzingőz csökkenésében reménykedik vagy valamilyen bicikliút bővítésében? Az olaszországi Lega Nord választói az EU tősgyökeres szerkezeti változását kívánták, vagy európai pénzek segítségével a kórházuk modernizálását, feltételezve azt, hogy Matteo Salvini több pénzt tud a gazdagnak vélt észak-európai államoktól kicsikarni, mint az öreg Silvio Berlusconi?

Sok országban a kormányzó pártok elhíresztelték, hogy ők valamilyen Anonymus jellegű Brüsszellel állnak szemben, ahelyett, hogy néven nevezték volna a vetélytárs idegen kormányokat. Akkor hamar kiderült volna, hogy habár egyenjogú, de erős és gyengébb államok birkózásáról van szó. Az Európai Parlament megválasztása az egyetlen olyan alkalom, amikor a választók maguk közvetlenül részt vehetnek ezen a mérkőzésen, minden más alkalomkor a népek külön-külön járnak el – az Európai Tanács létrehozásánál – vagy pedig nincs beleszólásuk, például az európai bírák kinevezésébe vagy az Európai Központi Bank elnökének kiválasztásába. De az Európai Parlament tagjai megválasztásával már kimerül a polgárok, illetve az európai emberek döntési joga.

Semmi sem mutatja világosabban, hogy az Európai Bizottság a tagállamok kormányaitól – és nem a polgároktól – függ, mint a huzavona arról, ki is legyen a Bizottság elnöke. Érdekes, hogy Orbán azokhoz a kormányfőkhöz tartozik, akik nem akarják a főjelölt-elvet elfogadni. Szinte rendszeresen nem azt a jelöltet támogatja, aki a pártcsaládja nevében a választóknak Európa-szerte igyekezett bemutatkozni. Öt évvel ezelőtt Jean-Claude Junckert ellenezte, most Manfred Webert, akiről a választók a nevén kívül legalább azt tudják, hogy Orbán elutasítja. Helyette egy olyan (francia) politikust támogat, aki még ismeretlenebb a magyar emberek előtt. Ez arra szolgál, hogy egy szerinte nagyobb fajsúlyú politikusnak egyengesse az útját a bizottság élére, vagy pedig arra, hogy a következő bizottság is állandó „Brüsszel”-ellenes támadások céljaként szolgálhasson?

Úgy tűnik, még messze vagyunk az új európai felállástól. Nem egészen kézenfekvő, hogy Magyarország betölthetne egyet az öt kulcspozícióból. A Visegrádi Négyek nem elég támogatói a tábornak. Több barátra van szükség ahhoz, hogy egy nagy dobás sikerüljön. Még függőben van a Fidesz tagsága az Európai Néppártban. De ez felértékelheti Orbán személyét. Ki, ha nem ő képezhetne hidat a Néppárt és a populistáknak nevezett pártok között?

Romtornyok 4

Ha viszont Webernek vagy inkább Merkelnek sikerül egy néppárti–szociáldemokrata–liberális–zöld együttműködést létrehozni, akkor az Orbán-csapat két szék között a földre eshet. Talán egy kivétellel: a bevándorlás-korlátozó politikával akkor is konszenzust érhet el, ha világossá tudja tenni, hogy a migráció rendezése nagyobb valószínűséggel ígér látható eredményt, mint a világméretű klímaváltozás megállítása csupán európai eszközökkel. Ez már a következő EP-választások erőviszonyait döntheti el.

GEORG PAUL HEFTY

Strache videója – Kurz veresége

Hogyan fogja meg a kéthavonta megjelenő „Bécsi Napló” az embereket, akik hetek óta nem látnak, hallanak és olvasnak mást, mint az „ibizai videó” körüli tényeket, véleményeket és (elő)ítéleteket? Talán azzal a kérdéssel, hogy mi a Strache-botrány legkevésbé meglepő és még kevésbé kellemes következménye? Egyértelmű: az iTunes nevű Apple-zeneportálon egy pillanat alatt az élre ugrott egy két évtizeddel ezelőtti pop-szám. „We're Going to Ibiza”, dalolják a holland Vengaboys. Ha valaki még nem hallotta, itt a link: https://youtu.be/MXXRHpVed3M.

Bizonyára könnyebben elviselhető lenne a dalocska, ha követhetnénk a „Heute” nevű osztrák bulvárlap újságíróit, akik kibérelték azt az ibizai luxusvillát, amelyben 2017 júliusában Heinz-Christian Strache és Johann Gudenus szabadságpárti vezetők sok alkohol mellett egy állítólagos orosz oligarcha állítólagos unokahúgával alkudoztak. Ebben a négy hálószobás, medencés finca-ban készült az a rejtett kamerás videó, ami miatt szétesett az osztrák kormánykoalició. A házat egy Gaetano nevű férfi adja ki az Airbnb-n, májusban a „Heute” 466 eurót fizetett egy éjszakáért. Az ár azonban a nyári szezonban jelentősen magasabb, július elejére már napi 1348 eurót kér Gaetano, aki elmondása szerint egy amerikaitól bérli a villát, és egyáltalán nem érdekli, hogy ki mit csinál ott.

Strache videóüzenetben bejelentette, hogy feljelentést tett a bécsi ügyészségen három személy ellen, akiket a botrányt okozó felvételek készítőinek tart. „Megtaláljuk azokat, akik a törvénytelenül felvett videók és az ellenem külföldről folytatott, mocskos kampány mögött állnak, és bebizonyítjuk az ártatlanságomat! Ezért harcolok!” Ebben a videóban sem tagadta, hogy hibázott volna, amikor az orosz álmilliárdos villájában újságok felvásárlásáról és közbeszerzések elosztásáról beszélt, de hozzátette, hogy megrendezett beszédhelyzet szereplője volt, amiben ő csak „gondolatkísérleteket” hangoztatott. Ugyanakkor elismerte, hogy baromságok voltak, amik a politikában teljesen elfogadhatatlanok.

Pontosan ennek – elfogadhatatlannak – nevezte Orbán Viktor a Strache-fogalmazásokat. A német „Bild” interjújában a magyar miniszterelnök nem tért ki a fogalmazásokra, de nagyon valószínű, hogy arra utalt, amit Strache az erőszakkal megszüntetett „Népszabadság”-ról mondott az ibizai videón: „Heinrich Pecina olyan befektető, aki az elmúlt 15 évben minden magyar lapot megvett és előkészített Orbánnak.” Erről a „magyar vonatkozásról” akart tárgyalni az ellenzék az Országgyűlés nemzetbiztonsági bizottságában, de a Fidesz az ülésen nem jelent meg. A kormánypárt közleményben hangoztatta: „A szocialisták üzleteltek Pecinával, amikor eladták neki saját lapjukban, a Népszabadságban lévő üzletrészüket 1,5 milliárd forintért. Ha az ellenzék vizsgálgatni akar valamit, akkor ez legyen az. A kormánypárti képviselők nem asszisztálnak az ellenzék mai kampányeseményéhez.”

Strache a felvételen az orosz nőt győzködte arról, hogy Pecina bevonásával vegyék meg neki a „Kronen Zeitung”-ot, és ha megnyeri a választásokat, busásan ellátja őket állami megrendelésekkel. Pecina egy ilyen feladatra kimondottan alkalmas lett volna: A volt bankár az utóbbi 20 évben több balkáni- és közép-európai kormány kétes ügyletei környékén is felbukkant. 2017-ben az osztrák Hypo Bank-botrányban csalás és hűtlen kezelés miatt elítélték.

Folytatás a 3. oldalon

Előítéletek nélkül…

A Rózsakertben (Volksgarten) ismét kritikus hangot ütöttem meg a „magyarokkal” szemben. Beszélgető partnerem egyszer csak felcsattant, és megállapította, hogy én mindig csak a magyarokat kritizálom, de még nem hallott tőlem az „osztrákokat” elmarasztaló véleményt. Közbeszólása annyira meglepett, hogy gondolkodóba estem, mígnem arra a következtetésre jutottam: az osztrákokat elfogadom olyannak, amilyenek, de úgy látszik, a magyarokat szigorúbb mércével mérem, mert végeredményben többnek tartom őket, vagy legalábbis többet várok el tőlük.

Indokolhatnám ezt az ingerküszöbbel, meg a politikai-kultúrával is, ami mindkét nép vonatkozásában más és más. Persze, nem kívánok Erwin Ringel-féle elemzésekbe bocsátkozni az osztrák lélekkel, lelkülettel kapcsolatosan. Mindamellett sarkalatos különbség van a „megfigyelő” és az „együttélő” között. Alapvetően megállapítható, hogy aki Ausztriában nem tud beilleszkedni, alkalmazkodni, s ezért kívülálló, idegen marad, arról nagyrészt az illető maga tehet.

Amikor Ibiza-sokkban ájuldozik az ország, abból kell kiindulnunk, hogy a (mélységes) felháborodás beszél-e belőlünk, az osztrák belpolitika csődjét emlegetjük, vagy pedig bizonyos értelemben szántszándékkal azzal nyugtatjuk magunkat, hogy nincs is válság. Sziklaszilárd az osztrák demokrácia, s az ilyen megrázkódtatások nemcsak természetesek, de szükségesek is, mert legalább felrázzák a szürke mindennapokba belefeledkező kedélyeket.

Az együttélés és az együttérző viszonyítás eleve arra épít, hogy ahhoz, ami történik ebben az országban, közünk van, hiszen mindnyájunkat érinti. Senki sem kívánhatja az osztrák hajó elsüllyedését a kalózkodások tengerén, éppen azért még a legmagasabb hőfokú felháborodáshoz is társul egyfajta megértés; azon vagyunk, hogy megértsük, mi miért történt, ha meg netán be is látják a delikvensek tettüket, sőt, bocsánatot is kérnek, mindjárt megenyhülünk, s háttérbe kerül a mennykő, a pokol.

Amit viszont mindenképpen ki kell zárnunk, az a kétszínű, álságos fanyalgás, amikor pártpolitikai megközelítésben pártpolitikai tőkét akarnak kovácsolni egyesek a kitört botrányból.

A megközelítésnek adhatunk ún. történelmi hátteret is: az I. világháború végére utalva ismert a német és a monarchia vezérkarának megítélése. A németek úgy vélekedtek, a helyzet komoly, de nem reménytelen, az osztrákok viszont úgy látták, hogy a helyzet ugyan reménytelen, de nem komoly. Alapvonás, amivel meg kellett tanulni élni. És természetesen hozzá kell gondolni azt is, hogy mégsem egyetlen nap a világ, hanem holnap is felkel a Nap, és folytatni kell a munkát, fel kell vállalni a tegnapi tetteket. Csak néhány éve annak, amikor Heinz Fischer volt köztársasági elnök a II. köztársaság születésének 70. évfordulóján ájtatos hazugságnak *(eine fromme Lüge)* ismerte be azt az állambölcseletté fejlesztett tételt, amely szerint Ausztria volt a Harmadik Birodalom első áldozata. Ehhez persze hozzá kell tenni, hogy politikai tőkét és erkölcsöt is jelentett ez évtizedeken át, amiből jól meg lehetett élni.

Minden megértésre számító magyarázkodás ellenére mellébeszéléssel, szőnyeg alá sepréssel aligha juthat előbbre a társadalom. Nagyon is ide kívánkoznának olyan botrányok, amik ugyancsak felkavarták a kedélyeket. Csupán az érzelmek túlburjánzására vonatkozóan nem árt utalni arra, hogy amikor az Ibiza-esetet a Második Köztársaság **legnagyobb** botrányává nyilvánították, nem volt ebben semmi eredetien új. Már 1977-ben a Lucona-ügy a **legnagyobb** politikai botrányként került a köztudatba. Ha éppenséggel megkérdeznék róla a fiatal generációt, ugyancsak értetlen csodálkozás lenne a válasz. Ausztria túlélte ezt is, és az átmeneti hullámverés nem hagyott jelentősebb nyomokat.

Mégsem szabad nagyvonalúan átsiklani az ilyen jelenségek felett, különösen az ismétlődés veszélye miatt. A bécsi Közkórház körül kirobbant sikkasztási botrányra utalva fogalmazta meg áttételesen Rudolf Kirchschläger, volt köztársasági elnök 1980-ban a Welsi Mezőgazdasági Vásár megnyitásakor közhellyé vált intését a mocsarak és a szíkesek lecsapolásának szükségességéről. Ezen a téren viszont egyáltalán nem ültek el a hullámok. Franz Küberl, a Caritas elnöke Kirchschlägerre utalva 2011. szeptemberében úgy ítélte meg, hogy Ausztriában a demokráciát veszélyeztető méreteket öltött a korrupció.

Ilyen vonatkozásban azonban nem árt figyelnünk, hiszen Európa-, illetve világméretű deformációs jelenséggel állunk szemben, amivel eddig alig sikerült eredményesen felvenni a harcot. Már-már rezignáltan lehet megállapítani, olyan kérdés ez, ami – úgy látszik – alig oldható meg, tehát a legtanácsosabb megtanulni élni vele. Olaszország példája okulásra és elborzadásra is késztet.

Ha bárki, túlságosan engedékeny, „megértő” beállítottságot olvasna ki a fenti érvelésből, csak annyit felelnék rá: igenis van közerkölcs, politikai erkölcs, aminek betartására állandóan ügyelni kell, de ez ne szolgáljon a saját bűnök takargatására. Aki az erkölcsi tisztaságot hirdeti, sőt, megköveteli, mindenekelőtt önmagával kell számot vetnie. Különösképpen vonatkozik ez a politikai pártokra, nem kevésbé ugyanígy a tömegtájékoztató szervekre is.

DEÁK ERNŐ

Határok nélkül

Magyar állampolgárok Ausztriában

Ha a számadatok tartományonkénti megoszlását tekintjük, a jelenben előállt kelet-nyugati eltolódásra kell irányítani a figyelmet, ami természetesen a munkaerő áramlásával hozható összefüggésbe. Természetesen ebben a vonatkozásban az Ausztriában tartózkodó magyar munkavállalókra kell gondolni elsősorban. 82.732-re csúcsosodjon a magyar állampolgárok jelenléte Ausztriában. Ezzel összefüggésben nem szabad figyelmen kívül hagyni a Magyarországgal szomszédos utódállamok polgárai között a magyar nemzetiségűeket. Tanulságos az Ausztriában lakó magyar állampolgárok adatszerű kimutatása az utóbbi nem egészen két évtizedben:

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
11.699	13.079	13.684	14.151	15.133	16.284	17.428	19.233	21.276	23.342
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
25.627	29.832	37.004	46.264	54.939	63.550	70.584	77.113	82.732	

A könnyebb összehasonlítás kedvéért említhető, hogy a külföldiek aránya az egész országra vonatkoztatva 2009-ben 10,3% volt, ami 2019-re 16,2%-ra emelkedett. Első helyen áll Bécs 30,2%-kal, az utolsón Burgenland 8,9%-kal.

A Statistik Austria élénk figyelemmel kíséri és mutatja ki az Ausztriában tartózkodó külföldieket. A korábbi évtizedektől eltérően, amikor a magyarok vonatkozásában is menekültleket mutattak ki, a rendszerváltozás óta a szomszédos államokból csak egyszerűen külföldieket tartanak nyilván. Számuk meglehetősen magasra szökött: 2001 óta kezdetben lépésről lépésre, majd a 21. század 2. évtizedében rohamosan többen keresnek Ausztriában megélhetési lehetőséget. 2012-ben 29.832-vel sikerült megközelíteni a harmincezres határt, hogy aztán 2019 elejéig a földrajzi eltolódással kapcsolatosan említhető, hogy a 42,5 átlagos életkortól eltérően a magyarországi munkavállalók átlagos életkora 32,9 év. Az idevágó statisztika 16 foglalkozáscsoportot sorol fel. Első helyen áll a vendéglátó ipar, ebbe a foglalkozási csoportba esett a 2012-es adatok szerint a nők 39,7%, a kereskedelemben 14,6%-a; ez a két ágazat a női munkavállalóknak több mint a felét ölelte fel. A férfiak 20–20%-a szintén az idegenforgalomban, ill. 10%-a az építőiparban, 14%-a a mező- és erdőgazdaságban helyezkedett el. Fontos megjegyezni, hogy a külföldiek, így a magyarok életvitele Ausztriában nagyfokú mobilitással jár, ami egyrészt a jobb kereseti viszonyok, másrészt az évadhoz igazodó lehetőségekkel hozható összefüggésbe nevezetesen az idegenforgalom körében.

Halmozódó történelem árvalányhajjal

Pillichsdorf: mintegy 1.200 lelket számláló mezőváros Bécstől Seyringen át észak-keleti irányban kőhajtásnyira, a Morvamező nyugati peremén. Impozáns templomától délre furcsa „földhányás" vehető ki, ahova dűlőúton lehet eljutni.

Az ünnepélyes csendben pacsirták trilláznak a magasban. Május van, és jó kitárulkozni a nagyváros tőszomszédságában a mezőn. Azaz mégsem egészen, mert az ábrándozást gyakran a schwechati repülőtér felé ereszkedő repülők zavarják meg. Pedig ugyancsak elgondolkoztató látvány, jelenség a sík terepen Kálváriának nevezett 4–5 m magas, szabályos halom. Több nevezetesség kötődik hozzá: a legkorábbi a ca. Kr.e. 650-ből, a Hallstatti kultúra idejéből származó, fejedelminek tartott sírkamra, amit csak 1878-ban bontottak meg. Addig csupán a Kálvária volt ismert a 18. századból a halom tetején felállított fakaresztted, rajta pléhkrisztussal, előtte Mária és János apostol mészkőből faragott szobrával.

Ugyancsak a halom tetején kőrakásban elhelyezett fekete márványtábla hirdeti: 1809. május 21–22-én itt, a közelben zajlott le Aspernnél a császáriakra nézve győzelmes csata a franciák ellen; július 5-6-án Wagramnál viszont Napoleon mért csapást Ferenc császár hadaira, aki a Kálvária emelkedőjéről szemlélte a hadmozdulatokat. Éppen 210 évvel ezelőtt történt mindez.

Természeti nevezetesség is lelhető a halmon: Ausztriában a ruszti hegy mögötti Sankt Margarethen/Szentmargita határában fekvő római kori kőbánya terepén virágzik a vadett árvalányhaj, tömegével. De itt, a pillichsdorfi Kálvárián? Igazi ritkaság az éppen májusban virágzó árvalányhaj felfedezése itt is. Van min elmélázni.

Pannonicus

Májusi zászlólengetés

Az odafigyelő szinte naponta olyan hírekbe ütközik, amelyek román–székely–magyar zászlóügyekből származó viltakozásokra, netán tilalmakra, büntetésekre utalnak. A románoknak minden jel szerint nagyon fontos, hogy a történelmi Erdély & Partium területén csakis román zászlók lengedezzenek. Ha netán feltűnik itt-ott a székely vagy magyar zászló, a románok felhorkannak, s a prefektusok hírság mellett kötelezik az illető magyar települések polgármestereit, hogy… A vita persze már azzal veszi kezdetét, hogy a kétnyelvű feliratok esetében természetesen felül, de mindenféleképpen elsőként és kiemelten szerepeljen a román szöveg. A tágabb értelemben vett Erdélyben tehát zászló- és feliratügyben felborzolódnak a kedélyek.

Nem így Ausztriában, jelesen az Őrvidéknek, Várvidéknek becézett Burgenlandban. Bár Ausztria-szerte divatban van a májusfa állítás, de ezeken legfeljebb színes szalagok láthatók, egyéb aligha. Őrvidéken/Várvidéken/Burgenlandban, különösképpen a ténylegesen őrségi Oberwart/Felsőőrött van még Ausztriához kötődő hazafiság, amit májusban külön ki kell domborítani, s főként bizonyítani kell. Nem kis meglepetésben volt része azon „idegenforgalmistáknak", akiknek a helyi májusfán akadt meg a szeme. Igen, furcsa jelenség ugyan, de a fa tetején az osztrák zászló ékeskedett.

Nincs ebben semmi különös, hiszen Ausztriában élünk, és Felsőőr is itt fekszik. Ha pedig ez így van, akkor minek kell ezt még a májusfa tetején, tüntetve is kidomborítani? Mint kitudódott, a helyi Szocialista Párt állíttatta a felsőőrieknek, talán emlékeztetve arra, ne felejtsék el a város nem németajkú lakói sem, hogy tulajdonképpen hol is élnek. Szinte meg sem kockáztatható az a kérdés: mi lett volna, ha a szintén helybéli Magyar Kultúregyesület is állított volna májusfát, azzal a különbséggel, hogy a tetejére a magyar zászló tűzték volna?

Biztosan idegenkedve fogadták volna még a „tősgyökeresek" is, akik ma már a valamikori 75%-os többség után legfeljebb 15%-ot érnek el. A magyarok felé tehát semmi szükség nincs az ilyesfajta demonstrációra, persze sohasem árt, ha szem előtt tartanak bizonyos dolgokat. Többek között azt, hogy nem magyarok, hanem magyarul beszélő egyének (helybéliek, őriek, burgenlandiak).

Akkor meg kit zavar egyáltalán az a nem éppen idegenforgalmi látványosság?

Peregrinus

Benjowsky (Benyovszky) konferencia Bécsben

Május 22 és 25 között a Collegium Hungaricum adott otthont azon nemzetközi konferenciának, melynek címe: Benjowsky – egy (közép)európai hős. A három napos konferenciát a Bécsi Egyetem Finnugrisztikai Tanszéke, a Bécsi Magyar Történeti Intézet, a Bécsi Egyetem Szláv Tanszéke valamint a Kelet- és Középeurópai Irodalom Dokumentációs Részlege közösen rendezte meg. Szervező volt Blaskó Katalin és Alois Woldan.

Kiegészítés az évi jelentéshez

Az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége tevékenységéről szóló beszámolómból (l. Bécsi Napló, 2019/2. sz.) sajnos kimaradt egy igen lényeges aspektus: többek között nem tértem ki arra a nagyon fontos tevékenységre, amely vidéki tagegyesületeink keretében történik, éspedig a gyermek- és az ifjúsági munkára. Kiemelkedően meg kell említenem, hogy Tirolban négy helyen folyik magyar nyelvű alsótagozatos oktatás (Wörgl, Kaltenbach, Imst és Innsbruck), ezek mellett Innsbruckban a gimnazistáknak is tartanak magyarnyelvű oktatást/foglalkoztatást. Hasonló módon történik ez Salzburgban, Linzben és Grácban.

Őszinte sajnálattal: Hollós József

Verőfény Bécsben

Április 6-án immár több mint két évtizede hirdetett szavalóversenyt az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége. A versenyen eleinte ausztriai magyar ajkú gyerekek vettek részt, főként a Bécsi Magyar Iskola tanulói, később tágabbra vonták a szervezők a látókört. Néhány éve ugyanis Verőfény a neve, s Kárpát-medence minden szegletéből jelentkezhettek nebulók.

Lengyel Ferenc tanár, a verseny motorja az idén Lászlóffy Aladár mottót választott a verseny margójára, s a helyszín a már megszokott Collégium Hungaricum épülete volt a Hollandstrassén.

Közel hatvanan jelentek meg az idei tavaszi „verőfényes" napon, s jöttek versenyzők Délvidékről, Felvidékről, Erdélyből és természetesen Ausztriából.

A megmérettetés két szakaszban zajlott, az óvodásokat és az alsósokat külön zsűri bírálta, míg a nagyobbak a Pirityiné Szabó Judit (Nemzetpolitikai Államtitkárság, Budapest), Varga János rektor (Pázmáneum) és Böröndi Lajos költő (Magyarország) alkotta zsűri előtt méretkeztek meg.

A legkisebbek közt négy óvodás is vette a bátorságot, hogy a világot jelentő deszkákra lépjen, s meglepő bátorsággal mondta el mindegyikőjük a választott verset. Így Tüdős Tímea, Medve Barbara, Bíró Mikolt Anikó, Oberleitner Nils is kiérdemelte a tapsot és a zsűri dicséretét.

Az elemisták közül Parrainer Mathilda és Petényi Viktória első helyezést ért el, míg Tóth Vilmos és Fónad Lili másodikat. Harmadik helyezett lett Bukovszki Borbála és Kovács Lilla.

Különdíjat Mészáros Saskia Jázmin és Baka Dalma érdemelt ki.

A felsősöknél is két első helyezett lett, Ozsvald Domián és Ördög Zsófia. Míg második helyezést Kuti Richárd és Gál Ádám Vajk ért el, s Gaál Izabella, Kanyó Natália és Horváth Lisa harmadik lett.

A nagyok kategóriájában Kerekes Zalán nyerte az első díjat, másodikat Bakonszegi Laura és Bacsó Alexandra ért el. S harmadik lett Zsoldos Viktória.

Mint Böröndi Lajos, a zsűri elnöke értékelőjében kiemelte, az idei évek különös figyelmet fordítottak a felkészítő tanárok a versválasztásra és az előadásmódra, így elmondható, hogy a verseny történetének legszínvonalasabbikát rendezte meg a Központi Szövetség.

Böröndi

Anyák napja a felső-ausztriai magyar közösségben

A Felső-Ausztriai Magyar Kultúregyesület, a Hétvégi Magyar Iskola és Óvoda a Cserkészekkel karöltve május első vasárnapján anyáknapi ünnepséget tartott a Jó Pásztor/Guter Hirte templomban, Linzben. A műsorra délelőtt a mise keretén belül került sor, melyet Szabó Ernő atya celebrált. Többek között felhívta a figyelmet, mennyire fontos szerepet töltenek be életünkben az édesanyák, akikre szeretettel és hálával kell gondolnunk.

Először az óvodások műsora következett, akik énekekkel és versekkel köszöntötték az édesanyákat. Felléptek: Tőzsér Lilike, Tőzsér Zselyke, Medve Barbara és Bakos Botond.

Az iskolások kis- és nagycsoportja verses összeállítással készült. Verset mondott: Pangyelka Jázmin, Pangyelka Eliza, Karnics Szandra, Karnics Dávid, Kladek Konrád, Kladek Emília, Rauhofer Lili, Rauhofer Bruno, Tóth Frida és Kuti Richárd.

Végezetül a gyerekek és a felkészítő tanárnők, Kladek Antal Mónika és Medve Alexandra virággal a kezükben egy közös anyáknapi énekkel zárták a műsort.

A délután szeretetvendégséggel ért véget. Újra bebizonyosodott, hogy jó együtt lenni, jó együtt ünnepelni!

Medve Alexandra

Monarchia mulató Linzben

Lelkes felső-ausztriai közönség fogadta a bécsi **SVUNG** színtársulat első linzi vendégszereplését, amelynek címe **Monarchia mulató** volt. A terem előkészítése is már nagyon izgalmas folyamat volt, hiszen igyekeztünk a színészekkel együtt minél érdekesebb díszletvariációkat kialakítani. Ezalatt a konyhában és a folyosón felépítették a büfét: finom hízi ütemények a kávéhoz, sonkás-, túrókrémes-, tonhalas szendvicsek, hagymás zsíros kenyerek, sör, bor, pálinka s persze az ásványvíz sem maradhatott el.

A színdarabot Pohl Balázs írta és rendezte Rejtő Jenő és Karinthy Frigyes jelenetei alapján. A három nemzedéket felölelő közönség egész idő alatt remekül szórakozott. A cselekmény, a kornak megfelelő jelmezek, a pianíno által felcsendülő korabeli dalok által valójában viszszerepeltünk képzeletben a monarchia idejébe. A fordulatos, vidám, fergeteges, néha viccesen kétértelmű s kimondottan kalandos, izgalmas jelenetek közben együtt éreztünk a színészekkel, akik a különböző szerepeket csodálatosan alakították. Hangosan és jóízűen kacagtunk. Linzben már 3 éve nem volt lehetőségünk színházi estet szervezni, ez az előadás a hosszú szünet most nagy kárpótlásnak számított.

Vastapssal, felállva köszöntük meg a lenyűgöző színészi alakításokat s egy kis zenés-táncos ráadással még tovább fokozódott a fantasztikus hangulat.

A rendezvényt megtisztelte jelenlétével a felső-ausztriai konzulasszony, Pedák Vattay Katalin és tiszteletbeli elnökasszonyunk, Simonffy Erika is.

Tókés Enikő

Babakiállítás az Őrségben

Közel 100 saját készítésű miniatűr makettből álló babakiállítást rendez Marozsyné Guba Rózsa babakészítő iparművész az Őrségi Nemzeti Park „kapujában" található Ivánc településen. Ivánc és a babakiállítás helyszíne az Őrség népszerű turisztikai és elsődleges Google által ajánlott útvonalán található (mint legelső nemzeti park területén fekvő település, ezért is emlegetik gyakran az „Őrség kapujának"), ha Budapest irányából közelítünk például Őriszentpéter vagy a Pityerszeri Skanzen felé. Guba Rózsa ráadásként a bemutatót saját otthoni galériájában rendezi be egy kivételes adottságú 130 éves autentikus őrségi házban. Ez a kiállítási forma, az ún. „home gallery" jelenleg egyre divatosabb például az USA-ban, mivel lehetőséget ad közvetlen beszélgetésekre, kikapcsolódásokra is a megszokott, rideg kiállítási vagy múzeumi légkörrel szemben. A művész szavait idézve: „Aki szeretné megtekinteni az alkotásaimat, azokat bejelentkezés után szívesen látom a kiállításon, sőt még kemencés pogácsával is meg tudom kínálni kiváltságos hangulatú környezetben."

A kiállított alkotások segítségével szinte megelevenednek előttünk az ismert történelmi figurák, több európai ország talán kevésbé ismert viselete, ruházata és Magyarország népszokásainak sok, mára gyakran elfeledett pillanatai, jelenetei is. A babakészítő népi iparművész rendkívül fontosnak tartja, hogy idén is a külföldi, nemzetközi bemutatók, kiállítások mellett legalább egy alkalommal Magyarországon is megtekinthetők legyenek az alkotásai és ezzel is hozzájáruljon a hazai turisztikai és kulturális élményekhez. A kiállítás nyilvános és ingyenes, 2019. júniusban hétvégeken látogatható, pénteken 14.00–18.00 óráig, szombat – vasárnap pedig 11.00–18.00 óráig.

Kínából jöttem, mesterségem címere...

Kitelepítési emlékmű

Melyik Európán kívüli országból jön Magyarországon a legtöbb lakásvevő? Igen, természetesen Kínából. Úgy veszik a pesti belvárosi és a budai ingatlanokat, hogy már-már szorongatják a németeket és a románokat, akik eddig vezetik a rangsort.

Kínai állampolgárok is szerepelnek a magyarországi piacon a legtöbb ingatlant vásárló külföldiek között az utóbbi években – írta május közepén a „Magyar Nemzet". A lap kiemelte, hogy a belvárosban főleg befektetési célra, míg a budai zöldövezetben saját használatra keresnek ingatlant. Benedikt Károly, a Duna House elemzési vezetője szerint a kínaiak aktív lakáspiaci szereplőkké váltak: egyre gyakrabban adnak el vagy bérbe. Míg az oroszok, az osztrákok és a németek sok esetben a balatoni nyaralópiacon is aktív szereplők, addig az Ázsiából érkezőket szinte kizárólag a főváros érdekli. Legtöbbjüket Budapesthez köti a munkája, másrészt a család miatt a tömegközlekedési lehetőségek is fontosak számukra, mondta az elemző.

A kínai „inváziónak" több oka is van. Egyrészt 2013 és 2017 között nem kevesebb mint 15.754 személy érkezett a kelet-ázsiai országból a letelepedési kötvényprogrammal – a kötvényesek 81 százaléka. Másrészt kínaiak nagy számban dolgoznak ma Magyarországon. És ha megvalósulnak azok a tervek, melyeket április végén Orbán Viktor miniszterelnök pekingi látogatásakor szellőztettek meg, akkor még többen lesznek.

Talán már a Központi Statisztikai Hivatal sem tudja pontosan, valójában hány nagyipari cég működik Magyarországon kínai pénzzel és főleg technológiával. A legismertebb egyértelműen a Huawei, Donald Trump fő ellensége (lásd alul). Mióta 2012 januárjában a Pécs melletti Cserkúton megnyitották a Huawei Európai Ellátóközpontjának új egységét és átvették a csődbe ment Elcoteq bérgyár 300 munkását, a kínaiak rendszeresen továbbfejlesztik magyarországi jelenlétüket. Biatorbágyon óriási logisztikai központot üzemeltetnek, és a közeljövőben szoftveralkalmazás- és szolgáltatásfejlesztéssel foglalkozó Innovációs Központot létesítenek. Ha Trump nem szól közbe, a Huawei néhány éven belül 5500 embert akar foglalkoztatni Európában – magyarországi központtal.

„Csak" 1200 munkatársa van a Westcast Hungary Autóipari Zrt.-nek, amely márciusban azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy egy nap elteltével véget vetett egy háromnapos sztrájknak - a szakszervezet tájékoztatása szerint a munkáltató eredeti béremelési ajánlatának több mint háromszorosát érték el.

A harmadik kínai befektetés még nem működik, de úgymond már sínen van: a Magyar Fejlesztési Bank (MFB) és a BBCA Szolnok Zrt. vegyesvállalat 12 éves lejáratú, közel 32 milliárd forint keretösszegű hitelmegállapodást kötött, amely egy évek óta Szolnokra tervezgetett citromsavgyár felépítéséhez szükséges. A majdnem 50 milliárd forint értékű beruházás által várhatóan 250 új munkahely jöhet létre a térségben. A gyár évi 100 ezer tonna kukoricából 60 ezer tonna citromsav előállítására lesz alkalmas.

Végül térjünk ki azokra a tervekre, amelyeket Orbán Viktor pekingi látogatása körül harangoztak be. Már nem lephet meg senkit, hogy nemsokára újabb három kínai városból indul légi járat Magyarországra. A China Eastern légitársaság Hszianból, a Hainan Airlines pedig a Csungkingből és a Sencsenen át Hszianból repül Budapestre.

A talán legnagyobb feltűnést keltő megállapodás a Budapest–Belgrád vasútvonal felújítása lesz, amely Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter szerint erősíti Magyarország geopolitikai helyzetének előnyeit, mivel a Kínából Magyarországra érkező konténerforgalom dinamikusan bővül. A magyar–szerb–kínai összefogással megújuló vasútvonal fogja jelenteni a leggyorsabb szállítási útvonalat Délkelet-Európa és a kontinens belseje között – mondta Szijjártó.

Orbán Viktor az „Egy övezet, egy út" kezdeményezés (BRI) zárt körben zajló vezetői fórumán elmondta, szerinte a demokráciaexportra épülő külpolitika egyszerűen nem működik, valójában problémákat okoz, destabilizációhoz vezet, és végül az ellenkezőjét eredményezi annak, mint amit várnak tőle. Mindannyiunknak meg kell értenie – fogalmazott –, hogy a kölcsönös tisztelet alapján kell állni, tiszteletben kell tartani a népek kulturális, vallási és politikai hagyományait. Azt is el kell fogadni, hogy a miénktől eltérő politikai rendszerek néha sikeresebbek gazdasági szempontból és a szegénység elleni küzdelemben, és néha versenyképesebbek is.

Nem utolsósorban Orbán pekingi beszéde késztette az Egyesült Államok budapesti nagykövetségét arra, hogy a Facebookon tegyen közzé egy felhívást: „Ne essünk adósságcsapdába! Az Egy övezet, egy út kezdeményezés keretében Kína milliárdos kölcsönöket ígér infrastruktúrára és gazdasági fejlesztésre. A valóság sajnos nem felel meg az ígéreteknek, és az országok kezelhetetlen adósságcsapdába kerülnek."

Nem mintha nem lett volna már a pekingi rendezvény előtt is vigyázatra intő hang. Goreczki Péter, a Külügyi és Külgazdasági Intézet elemzője így fogalmazott: „A 2018-as év során egyre több olyan publikáció jelent meg a nyugati sajtóban, amely szerint Kína hitelezés révén igyekszik kiterjeszteni a befolyását világszerte, és rákényszeríteni az akaratát a legsebezhetőbb országokra." Szerinte „a kritikusok »adósságkolonizációként«, illetve »adósságcsapda-diplomáciaként« emlegetik azt a gyakorlatot, amelynek keretében szerintük Kína olyan hiteleket nyújt fejlődő országoknak, amelyeket azok biztosan nem lesznek képesek visszafizetni, és a területük vagy az infrastruktúrájuk egy részének az átengedésére kényszerülnek." De Goreczki a budapesti amerikai nagykövetséggel ellentétben Peking pozícióját is idézi: „Kína ezzel szemben egyfajta »win-win« kezdeményezésként jellemzi a BRI-t, amely a kínai áruk kereskedelmét és a fejlődő országok infrastruktúra–fejlesztését egyaránt segíti."

Hogy kinek lett igaza? Hszi Csin-ping kínai elnök sajtótájékoztatóján közölte, hogy az „Egy övezet, egy út" fórum résztvevői több mint 64 milliárd dollár értékben kötöttek együttműködési megállapodásokat.

Martos Péter

Strache videója – Kurz veresége

Folytatás az 1. oldalról

A magyarokat nem nagyon foglalkoztatta a Strache-botrány. Az Európai Parlamenti (EP) választáson Orbán Viktor miniszterelnök Fidesz-KDNP-jének sikerült az öt évvel ezelőtti eredményt is túlszárnyalni, ha a plusz 51,48 százalékról 52,14-re kicsinek tűnik is. De ezzel Orbánék megint abszolút többségben vannak, az egész kontinensen pedig a 14. legerősebb párt. A második helyre nagy meglepetésre a Dobrev Klára (Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök felesége) által vezetett Demokratikus Koalíció tört előre 16,26 (öt évvel ezelőtt 9,75) százalékkal. Harmadik a Momentum 9,92 százalékkal (2014-ben még nem létezett), negyedik az MSZP-Párbeszéd párosítás, amely csak 6,68 százalékot ért el (öt évvel ezelőtt a szocialisták egyedül 10,90 százalékig jutottak), ötödik a Jobbik 6,44 százalékkal, amely 2014-ben még második volt 14,67 százalékkal.

Az ibizai videón nem csak „magyar connection" látható és hallható, hanem az is, hogy Strache és Gudenus pártja jó kapcsolatokat tartott fenn Putyin Oroszországával. Így nem volt gyanús, hogy orosz „milliárdos-unokahúg" ajánlott újabb segítséget némi ellenszolgáltatással. Ezt persze Moszkva tagadta. Dmitrij Peszkov, a Kreml szóvivője hétfőn azt mondta: „Semmilyen módon nem tudom értékelni ezt a videót, mert semmi köze nincs az Oroszországi Föderációhoz, az elnökhöz vagy a kormányhoz".

Kézben egy osztrák ügyvéd azt állítja, részese volt az ibizai videó elkészítésének. „Olyan társadalmi indíttatású akció volt ez, amelyben szerepet kapott az oknyomozó újságírás is" – idézte a „Die Welt" című német lap Ramin Mirfakhrait. Az iráni származású ügyvéd közleményt juttatott el az újsághoz, mely szerint az akció mögött „törvényes és demokratikus" megfontolások állnak. További részleteket Mirfakhrai nem közölt.

A brit rádió-televízió (BBC) szerint Gudenus megerősítette Ramin Mirfakhrai érintettségét: Az ügyvéd mutatta be neki azt a fiatal nőt, aki orosz milliárdos rokonának adta ki magát. Mint volt munkaadóm, a „Presse" írta, Mirfakhrai egy hónappal az ibizai felvételek után kompromittáló anyagot ajánlott fel Strache-ról és Gudenus-ról egyik osztrák szocialistának. Az nyomban visszautasította a lehetőséget, nem találkozott az ügyvéddel és nem is informálta az SPÖ akkori ügyvezetőjét, Georg Niedermühlbichler-t.

De talán eleget foglalkozott a fél világ Strache múltjának feldolgozásával. Az ügy további felderítését most átvették az osztrák hatóságok. Szerencsére már nem az eddigi belügyminiszter, Herbert Kickl vezetése alatt, aki a többi szabadságpárti miniszterrel együtt kiesett a koalíciós kormányból.

Jó lenne a jövőre koncentrálni. Miután hivatalossá vált az EP-választás osztrák részeredménye, úgymond magába tekert kettős hélix keletkezett: Sebastian Kurz kancellár pártja, az ÖVP egyértelműen megnyerte az EP-választást: 34,55 százalékot ért el, ami 7,57 százalékos erősödést jelent a 2014-es eredményhez képest. A második helyet a szociáldemokraták érték el 23,89 százalékkal, ami majdnem pontosan megfelel az 5 évvel ezelőtti eredményüknek (-0,20%). Az ibizai botrány miatt válságba került FPÖ-re 17,20 százalék szavazott, ami csak 2,52 százalékkal rosszabb a 2014-i eredményüknél, de messze elmarad a 2017-es ausztriai parlamenti választásokon megszerzett 25,97 százaléktól. A 2017-ben a bécsi parlamenti képviselettől elesett zöldek 14,08 százalékot értek el, a liberális NEOS pedig 8,44 százalékot.

És mégis duplacsavar keletkezett. Az EU-választás osztrák győztese nem kormányozhat tovább, mert a Nationalrat többsége szavazás nélkül, feállással megvonta tőle a bizalmat. Mire Kurz és kormánya tagjai elhagyták az ülestermet. Most az ország vezetését egy átmeneti, szakértő kormány vette át, melyet Alexander van der Bellen szövetségi elnök választott ki.

Ausztria szeptemberben választ új nemzetgyűlést. Ha az össz-európai szavazásból lehet következtetni a három hónappal későbbi választásra, akkor elképzelhetetlennek tűnik olyan többség, amellyel koalíciós kormányt lehetne alakítani. Szerencsénkre (vagy balszerencsénkre) a három hónap alatt sok-sok választási szónoklat és talán még több ígéret fog elhangzani. Vagyis mindannyiunknak meg és túl kell élni Ausztria valószínűleg eddigi legforróbb választási harcát.

Martos Péter

„NE FÉLJETEK…"!

„Ubi bene ibi patria", ahogy a rómaiak mondani szokták.

„Hol jó a dolgom, ott a hazám."

De van ennek egy másik változata is, ami legalább annyira antik, mint az előbb idézett: „ubi panis, ibi patria". Tehát „ahol a kenyerem, ott az otthonom". Sajnálatos módon nagyon koldusi és zsarolható mentalitásra vall ez.

Még eleinktől tudjuk, hogy nem csak kenyérrel él az ember. Manapság ugyancsak belesüppedtünk az anyagi világba.

Hogyan is szól a híres versünk a kutyákról és a farkasokról?

A társadalmunkat két főbb csoportra lehetne osztani, a kis számú világpolgárokra (mindenholiak, *anywhere*) és a senkiháziakra (valaholiak, *somewhere*). A „mindenholiak" az individualizmus, a mobilitás, a kötődésmentes és a nyílt társadalom – ez eléggé ködös, megfoghatatlan és meghatározhatatlan, amorf fogalom – követői. Tehát, ahol jól...

A „valaholiak" ennél többet várnak el a társadalomtól. Ők a valahová és valakikhez tartozást, barátokat, a biztonságot, az egymásba vetett bizalmat és megértést keresik.

A Közös-Európa, amint egyre jobban láthatjuk, nem egymás megértésére, kiegyezésre, egyensúlyra törekvő „jó indulatú és jó szívű szereto", hanem a „mindenholiak" által, kizárólag önmaguk számára megtervezett, felépített és általuk vezetett intézmény. Ebben a „valaholiak" a polgári jogaik védelmét lépésről lépésre leromboló és a demokratikus felelősségtudatot leépítő molochot látnak.

Csak a technokratikus, a politika mellőzését megkövetelő hazatlan posztnacionalizmust előségitő rendszert, a hitet is megtagadó intézménynek vélik a „Közös-Európában".

Ott, ahol a hangadó politikusok „a felügyelők", a már-már ébredező és észbekapó polgáraikat, értsd az alattvalóikat, mint emberi erőforrást még az evezőpadhoz is hozzá bilincselnék.

Ott, ahol a rendőrségeiket nehéz katonai fegyverekkel, tankokkal szerelik fel. Kik ellen? Talán már a saját népeik elleni bevetésre? Vagy számunkra ismeretlen célokra?

Ott, ahol ezen csapatok bevetését, saját eddigi országhatáraikon kívül, a „határvédelem" címén, az „átrohant országok" beleegyezése nélkül is tervezik.

Manapság már nemcsak a kimondott szó veszélyes, hanem főleg a szavak helyett felvillanó kimondatlan gondolatok is. A rosszallásnak, még előítéletnek sem nevezhető, a bele nem egyezésnek rég megfogalmazott pillanatképei felszínre törnek, és mi egyszerre egyfajta fantazmagória romjai előtt találnánk magunkat.

Mert a sülyos beteget ráolvasással, igazságosztással nehéz orvosolni, főleg saját javukat hajhászó, hozzánemértő kuruzslók által.

Kántás János

Nagy Olívia

Társadalom – Minták

Élete álma, hogy a hírnév által hitesse el magával, ő nem szürke pont a szürke ködben. Olyan érzés lehet ez az öngyűlölet, mint valami viszkető gennyes bőrbetegség. A kisebbségérzet. A jelentéktelenség képzete. Értéktelennek, ezáltal pedig szerethetetlennek érezni magunkat.

Az emberbe belenevelték a hazugságot, miszerint az 1 egész része, de sokkal inkább alkotóeleme lenni kudarc. Átlagosnak és unalmasnak lenni. A tömegben eltűnni, úgy szintén csak birkának lenni. Mintha élete megoldása az isten-komplexus volna. Érdekes módon pont ezzel a koholmánnyal sikerül mindannyiunkat ugyanabba az egy, monokromizáló csatornába beterelni. Mindenüket feldobó fiatalok, küzdenek egy karrierért, elképzelnek egy álmot, majd igyekeznek megvalósítani azt. Őket látva kérdésessé válik választásuk eredője. Reinkarnációs utuk sodorja eléjük utópiájukat, vagy egy fiatalkori impresszionista szimpátia sodorja a „született zsenit" végzete felé? Mert van, aki még be is vallja, hogy ötleteket lop és azt is, hogy kitől.

A fiatal generáció pedig ezen nő föl. Héroszok és arisztokraták árnyékában. E zsenge babok pedig hanyag gondozás mellett ugyanilyen, belül üres, kívül bizsu sorsok lesznek. A csavar ebben pedig az, hogy az igazi tehetségek, igazi zsenik, valós példák eltűnnek a szürke ködben. Ők nem azért cselekednek, mert hitbeli hiányosságaik okán képességeiket kétségbeesetten bizonygatják, hanem azért, mert ők már elhitték, majd ez által megtalálták helyüket a kozmoszban.

Eggyé válni az áramlattal és nem feltétlenül aranyemberré átépülni nem kudarc. Mert az ember vagy önmagát cserbenhagyva mindent akar egyszerre, örökké elégedetlenül-boldogtalanul, vagy önmagát mindensége mikrokozmoszának tekintve megtanulja, hogy az életünket kitöltő porhüvelyek pont ugyanannyira múlandó formaállapotok, mint a földi élet maga. Nem kell feladni álmainkat, és a lustaság határán mantrázni az álboldogságot. De a tudat talán könnyíthet a kínon.

Semmi sem hiábavaló. A harmónia sem.

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

Át tudják venni egymás érzelmeit a hollók

Viselkedéskutatók és neurológusok egy csoportja vizsgálta a hollók viselkedésének kölcsönhatását. A kutatók kiindulási pontja az volt, hogy az állatok közötti információ átadásban – akárcsak az embernél – a beleélés képesség, az érzelemátvitel jelentős szerepet játszik.

Thomas Bugnyar, a Bécsi Egyetem kognitív biológiai tanszékének munkatársa és Claus Lamm, az intézmény pszichológiai alapkutatások intézetének munkatársa viselkedés tudományi kísérletekhez szokott hollókkal foglalkoztak. Mindig két madárral dolgoztak. Az egyiknél előidézett pozitív vagy negatív hangulatot a másik folyamatosan figyelemmel kísérhette. Ha egy frusztrált társukkal voltak együtt, s annak viselkedését figyelték, akkor a szelíd madarak pesszimisták lettek.

Az a tény, hogy már a hollóknál létezik érzelemátvitel, megkérdőjelezi az empátia kialakulásáról szóló eddigi elméletet.

[TANJUG]

Múzeum lesz az első világháborús magyar hajóból

Belgrád mellett vesztegel az osztrák-magyar hadsereg monitorhajója, a Bodrog. A hajó a szerb történelmi örökségnek éppúgy része, mint az osztrák-magyarénak. A Bodrog adta le 1914. július 28-án Belgrádra az első ágyúlövést. Ezzel a lövéssel kezdődött meg hivatalosan az első világháború.

A Bodrogot az újpesti hajógyárban készítették és 1904-ben a legkorszerűbb hajózási és hadi felszereléssel bocsátották vízre. A monitor hajókat a sekély vizű kikötőkben használták. 1914-ben a Bodrog vezette az Osztrák-Magyar Monarchia titkos, több ezer katonával végrehajtott támadását, amelynek célja Belgrád elfoglalása volt. A városvédői azonban tüzet nyitottak a katonákat szállító hajókra, melyek felborultak, és közel ezren életüket vesztették.

Az első világháború első két évében a Duna szerbiai szakaszán teljesített szolgálatot, majd a romániai folyószakaszra vezényelték. A háború végén a visszavonuló csapatok védelmét látta el. 1918. október 31-én egy homokzátonyra futott és ez megakadályozta hazatérését. A szerb hadsereg elkobozta és így a második világháború alatt „Sava” (Száva) néven a szerb, majd a háború befejezése után a jugoszláv hadsereg hajójaként működött.

A hajó egyedülálló történelmi emléknek számít. Többször felmerült már a felújítása, mert állapota száz év alatt erősen megromlott. Évekig használták ugyanis a Bodrogot, Száva névre keresztelve, kavicsszállító uszályként. 2005-ben részleges örökségvédelem alá helyezték. Ez a döntés a bontóba kerüléstől mentette meg. A felújítási munkálatok elvégzésére 2013-ban létrejött egy munkacsoport.

A vajdasági Apatinban végzett felújítás után 2018. november 11-én szerették volna Belgrádban bemutatni a hadihajót, de a Duna alacsony vízállása ezt megakadályozta. Végül is 2019 elején sikerült Apatinból Belgrádba vontatni a Bodrogot. Itt végzik el a belső munkákat, a múzeumi rész kialakítását. Ezután lesz a nagyközönség számára látogatható az úszó múzeum.

Rátaláltak a világ egyik legidősebb fájára

Észak-Amerika keleti fele klímatörténetének feltárásán munkálkodó kutatók évgyűrűket tanulmányoztak az észak-karolinai mocsárvidéken a *Black River* mellékfolyó mentén. Itt bukkantak rá egy legalább 2624 éves amerikai mocsárciprusra (*Taxodium distichum*).

A területen végzett korábbi terepmunkálatok során a kutatók már számos 1000 és 1650 év közötti fát azonosítottak. Tudták, hogy a térségben található az Egyesült Államok egyik legöregebb amerikai mocsárciprus, más néven fésűs mocsárciprus csoportosulása.

A most felfedezett 2624 éves amerikai mocsárcipruson kívül egy 2088 éves példányt is találtak, és a szakemberek szerint valószínűleg, a közel 100 kilométer hosszú *Black River* mentén még több 2000 évnél idősebb fa magasodik.

Az amerikai mocsárciprus bizonyítottan a Föld legöregebb ismert, vizenyős területen élő fafaja. A most felfedezett példány az ötödik helyen áll az ivaros módon szaporodó, legöregebb fák világranglistáján.

A kutatók szerint a most felfedezett ősi fák védett területen élnek, de fennmaradásukra mégis fenyegetést jelent a folyó más szakaszain zajló fakitermelés, valamint az ipari környezetszennyezés és a klímaváltozás.

Eltörölnék a kettős életkort Dél-Koreában

A világ egyik legszokatlanabb életkor-számítási módszerét használják Dél-Koreában. Ez a „koreai kor".

Az évszázadokra visszanyúló életkor-számítás szerint egy személy már születése napján egyévesnek, a következő naptári év első napjától pedig kétévesnek számít, bármely szakában is született az évnek. Például, ha egy kisbaba december 31-én látja meg a napvilágot, akkor aznap már 1 éves, de a következő napon, január 1-én, már a 2 éves születésnapját ünnepelheti.

A dél-koreaiaknak így kettős életkoruk van, egy koreai és egy nemzetközi, ez utóbbi szerint általában két évvel fiatalabbak.

A sajátos életkor-számításimód eredete egyes feltevések szerint azzal függ össze, hogy hajdan beszámították az ember életébe az anya méhében töltött kilenc hónapot is. Nagyon valószínű azonban, hogy a gyökere a kínai asztrológiából ered, miszerint az idő 60 éves ciklusokra osztható és e ciklusoknak sokkal nagyobb jelentősége van, mint a születés napjának.

A „koreai életkor" fogalma egyre inkább anakronizmusnak számít a viharosan modernizálódó távol-keleti országban, és számos bonyodalmat okoz. Ezért nagy jelentőségű *Hvan Dzsu Hong* parlamenti képviselő indítványa, amely kötelezné a kormányt, hogy minden hivatalos dokumentumban kizárólag a nemzetközi életkorszámítást alkalmazza. Az ő indítványa az első kísérlet az országban a „koreai kor" eltörlésére.

A kínai eredetű életkorszámítást már eltörölték Japánban és Vietnámban is, sőt Észak-Koreában sem használják.

Digitalizálás: lehetőségek és veszélyek

Változik a világ a digitalizálódásnak köszönhetően.

Végtelenek a lehetőségek. Brazília bennszülött népei a GPS-t használják területük határainak védelmére. Az afganisztáni nők problémái meghallgatásra találnak az internetes platformokon. A mobilkészüléken egy APP segítségével, játékos könnyedséggel sajátíthatják el a gyerekek pl. a rétoromán nyelvet.

Ugyanakkor árnyékot is vet hétköznapjainkra a digitalizáció.

Például a Kínai Népköztársaság digitális lehetőségek használatával fokozatosan építi ki az egész ország területére kiterjedő teljes megfigyelést.

Számunkra alig elképzelhető, hogy az ilyen országokban csak az úgynevezett *„Darknet" (az internet sötét oldala)* nyújt az emberi jogi aktivisták, vagy újságírók számára egy kis lehetőséget.

Amit mi az interneten naponta látunk és használunk, az csak egy töredéke annak, ami valójában a neten létezik. A web egy részén az információk név nélkül cserélnek gazdát. Az ilyen oldalak persze nagyrészt a bűnözők által frekventáltak. Itt lehet anonimitásba burkolózva kábítószert és fegyvert, vagy bizalmas adatokat vásárolni anélkül, hogy a hatóságok ezt észrevennék.

Minél több ilyen oldal létezik, annál nagyobb intenzitással folyik ezek keresése, feltárása. Mióta köztudottá vált az *NSA* (Nemzetbiztonsági Ügynökség) hatalmas lehallgatási aktivitása, azóta az átlátszó ember már nem fikció. A cenzúra is egyre fokozódik.

Lehetőségek és fenyegetések, szabadság és felügyelet, előnyök és visszaélések - a digitalizálódás során ezek a kontrasztok rendkívül közel kerültek egymáshoz.

A csimpánzok kommunikációja

Új kutatások kiderítették, hogy nem tipikusan csak az emberre jellemző mások perspektívájának megértése és az ennek megfelelő kommunikáció, hanem a csimpánzok is képesek erre.

A Budongo őserdőben, Ugandában megfigyelt szabadon élő csimpánzok felismerik, hogy társaik nem veszik észre a veszélyt és nemcsak hang, de testjelzésekkel is igyekeznek felhívni rá a figyelmét. Erre az eredményre jutott a nemzetközi kutatócsoportot vezető *Catherine Crockford*, a Max Plank Intézet biológusa.

A kutatók egy kígyóutánzatot rejtettek el, és a majmok reakcióját figyelték. Korábban felvett hanganyagból lejátszották az olyan csimpánzok hangját, melyek nem fedezték fel a veszélyt. Ha gyanútlan fajtársa hangját hallotta az a csimpánz, amelyik észrevette a kígyót, lényegesen több figyelmeztető jelzést adott le.

A hosszabb lélegzetű megfigyelések eredménye szerint a csimpánzok nyelvi evolúciója olyan fejlődésen ment keresztül, melyet eddig csak az ember evolúciójának tulajdonítottak. A csimpánz képes felismerni fajtársa tudás-, vagy ismeretbeli hiányosságát és célzottan pótolja a hiányosságot.

Android, avagy: ha az operációs rendszer háborúzik

A 27 éves Baj Jun és hatéves fia, Hsziao Livo hazakényszerültek Kínába, de nem kémkedés miatt, és nem családi bonyodalmak elkerülése érdekében. A dolog a szó szoros értelmében „állati": A két óriáspandát a Kínai Óriáspanda-védelmi Kutatóintézet (a külföldre kölcsönadott pandák tulajdonosa) rendelte haza a San Diegó-i állatkertből. Vagy ahogy az „Index" fogalmazta: „A kínai vezetők előszeretettel adnak kölcsön pandákat külföldi állatkertekbe, ezzel lekötelezik nemcsak a szenzációért lelkesedő állatkerti szakembereket, de a helyi politikusokat is. De itt a hangsúly a kölcsönön van, amit bármikor visszakérhetnek, ha úgy tartja kedvük. Így válik a panda a barátság szimbólumából politikai fegyverré. Pontosan ez történt most a San Diegó-i állatkerttel, ahonnan Kína negyedszázad után hazarendelte fekete-fehér nagyköveteit. Persze, egyik fél sem mondja ki, de kommentátor sincs, aki ezt a lépést ne Kína és az Egyesült Államok kereskedelmi háborújával, illetve a Huawei ellehetetlenítésével hozná összefüggésbe."

A kínai mobilkommunikációs cégek amerikai kitiltása először 2018 januárjában merült fel. Az első csapás egy másik kínai mobilcéget ért, a ZTE kapta, de ők végül megmenekültek. 2018 decemberében letartóztatták a Huawei pénzügyi vezetőjét az Irán elleni szankciók állítólagos megsértése miatt. Később csalással és technológialopással is megvádolták. És most, május közepén Donald Trump amerikai elnök rendeletben tiltotta meg az amerikai cégeknek, hogy nemzetbiztonsági kockázatot jelentő külföldi vállalatokkal üzleteljenek.

A Google erre fel bejelentette, hogy korlátozzák a Huawei hozzáférését az Android operációs rendszerhez. Amerikai csipgyártók is közölték, hogy szakítanak a kínai céggel. A szankciókat a washingtoni kereskedelmi minisztérium ugyan 90 napra felfüggesztette „a könnyebb átmenet érdekében". De a Huawei elleni fellépés az amerikai–kínai kereskedelmi háború újabb, eddig legkeményebb csatája. Bár az USA a szövetségeseit is a Huawei ellen buzdította, több ország sem osztja az amerikai aggályokat, így Németországban, Nagy-Britanniában és Magyarországon is maradhat a kínai cég.

További bizonytalanság az lehet, hogyan reagálnak a kínai cégek ázsiai beszállítói és partnerei; Japán egyik legnagyobb szórakoztató elektronikai cége, a Panasonic két különböző közleményt tett közzé. Az első szerint az amerikaiak feketelistája miatt ők is felfüggesztik üzleti kapcsolatukat a Huaweijel és partnereivel. Az Egyesült Államok tiltása minden olyan termékre vonatkozik, ami legalább 25 százalékban tartalmaz az államokból származó technológiát. De a csattanó még hátra volt. Néhány órával később újabb közlemény jelent meg a Panasonic kínai weboldalán, amiben már az olvasható, hogy továbbra is minden folyik a megszokott mederben. „A Panasonic jelenleg is szállít a Huaweinek. Az online médiában keringő hírek egyszerűen nem igazak. A Huawei mindig fontos partnere volt a Panasonicnak. Azzal, hogy Kínát segítjük, mi is növekedhetünk Kínában" – írja a japán cég. A Huawei megköszönte a Panasonic támogatását.

Ezzel nem csak folytatódott, hanem fel is erősült az amerikai–kínai kereskedelmi háború. Május elején Washingtonba vártak egy kínai delegációt, és mindenki abból indult ki, hogy lezárják a vitás kérdéseket. De Trump elnök néhány twitteres bejegyzéssel úgyszólván felrúgta a tárgyalóasztalt és bejelentette, hogy május 10-től azonnali hatállyal 10 százalékról 25 százalékra emelkednek a kínai importra már korábban kivetett védővámok. Egy hónapot adott Kínának a tárgyalások lezárására, ezzel is további nyomás alá helyezve a pekingi vezetést. De Kína sem maradt tétlen, június 1-től 60 milliárd dollár értékű amerikai terméknek emeli a vámját.

Három aduja van Kínának az Egyesült Államokkal szemben, ha komolyan elmérgesedik a kapcsolat – írja a „China Daily"-ben egyik közgazdász professzor, aki a pekingi Zsenmin egyetemen oktat. Csin Can-rong professzor szerint saját fegyverükkel kell legyőzni az amerikaiakat. A Huawei erre már példát mutatott, amikor bespájzolt szuperchipekből, amelyeket eddig az USA-ban vásárolt. A második adu az, hogy miből csinálják a chipeket? Azok a ritka ásványok kellenek hozzájuk, amelyek terén Kína szinte monopolhelyzetet élvez. Végül a harmadik adu az amerikai adósság. Kína hatalmas mennyiségű amerikai kötvényen üldögél. Ennek csökkentése kétélű fegyver, de megsebezheti Trumpot is.

A kereskedelmi háború első kihatásai már láthatóak: lassult a fogyasztás növekedése az Egyesült Államokban és Kínában is – derül ki a legújabb hivatalos adatokból. A lakossági fogyasztás Kínában áprilisban 7,2%-kal nőtt, ami 16 éve nem látott mélypont. Közben az USA lakossági fogyasztása 0,2%-ot csökkent, míg márciusban még 1,7%-os növekedés volt tapasztalható. A vámháború Kína GDP-jén 0,4–0,5%-os, míg az USA GDP-jén 0,1%-os lyukat üthet.

Ha valaki úgy gondolta volna, hogy Trump büntetővámjai előnyös helyzetbe hozhatják az európai cégeket, nagyot csalódott. Charlotte Roule, a Kínában működő európai kereskedelmi kamara alelnöke ismertetett egy felmérést, amely 585 Kínában működő európai vállalat vezetőinek a véleményét foglalta össze a kereskedelmi háborúról és annak a globális gazdaságra gyakorolt hatásáról.

Charlotte Roule a Deutsche Wellé-ben hangsúlyozta, sokban egyetértenek Trumppal, amikor bírálja Pekinget. A kínaiak például azt állítják, hogy megszűnt a korábbi kínos gyakorlat, amikor technológiai transzferre kényszerítették a külföldi cégeket, ha meg akarták tartani a piaci részesedésüket Kínában. Ami Peking szerint hivatalosan megszűnt, az a valóságban még növekedett is. A tavalyi jelentés szerint a cégeknek csak tíz százaléka jelezte, hogy számukra a kikényszerített technológiai transzfer komoly problémát jelent, az idén már 20 százalékuk panaszkodott. A kínaiak továbbra is akadályozzák a külföldi cégeket a piacszerzésben és előnyben részesítik a saját állami vállalataikat akkor is, ha azoknak a termékei nem versenyképesek. Pekingben már többször megígérték az állami vállalatok reformját, de az európai cégek vezetői szerint valójában nem sok minden történt. A szellemi tulajdon eltulajdonítását az európai cégek fele továbbra is kardinális kérdésnek tartja. Ebben tehát az európaiak egyetértenek Trump offenzívájával Kína ellen, de a büntetővámokat határozottan ellenzik. Nem véletlenül: az európai cégek egyharmada szenvedő alanya az amerikai–kínai kereskedelmi háborúnak.

Hosszú távon csak egy nyertese lehet az amerikai–kínai kereskedelmi háborúnak: Oroszország.

M. P.

KETTŐS ERKÖLCS

Az EU törölte Szaúd-Arábiát arról a feketelistáról, melyen azok az országok szerepelnek, amelyek a pénzmosást és a terrorizmust finanszírozzák. A 28 uniós ország pénzügyminiszterei közül a belga volt az egyetlen, aki az eltávolítás ellen szavazott. A többiek mind beadták derekukat az amerikai–francia–német lobbynak.

A 2011. szeptember 11-i támadásokról szóló zárójelentés még ma is zár alatt van. Amerika lakosságának nem szabad megtudnia a részleteket. Főleg azt nem, hogy a terrortámadás 19 gyilkosa közül 15 szaúdi állampolgár. Ennek ellenére kőolaja és fegyveréhsége miatt a sivatagi királyság az USA egyik legfontosabb kereskedelmi partnere. Ezért nem lehet az amerikai nyilvánosságnak tudomást szereznie az USA területén történő szaúdi terrorcselekményekről. Bob Graham, egykori szenátor és az amerikai hírszerző szolgálat vezetője szerint Szaúd-Arábiából „finanszírozták és szisztematikusan támogatták az iszlám terrort az amerikai területeken".

Az olaj-monarchia volt 2018-ban a világ legnagyobb fegyver importálója. Az egész világon megvásárolt fegyverek 12%-át Szaúd-Arábiába szállították. Az ország az utóbbi években 194%-kal növelte fegyverimportját. A szállítók pedig az USA mellett a fegyvert gyártó EU-tagállamok.

A kettős erkölcs az EU-ra is vonatkozik. Itt Szaúd-Arábia vallási-ipari szektorát az IS terror bölcsőjének tartják. Az olajipari üzleteiből származó hatalmas bevételek felhasználásával terjesztik a radikális iszlám ideológiát. Finanszírozzák a szalafista mecseteket, újságokat, televízióállomásokat és klubokat, amelyek a legradikálisabb és legtürelmetlenebb iszlámizmust támogatják.

Európában a terrorveszély miatt már folyamatos felügyeletre van szükség a repülőtereken, vasútállomásokon, bevásárlóközpontokban. Külpolitikailag tehát fokozott nyomást kellene gyakorolni Szaúd-Arábiára, hogy megszüntesse a terrortámadásokat; ezzel szemben az EU annyi fegyvert szállított a királyságnak, mint eleddig soha. Sőt, a sivatagi monarchiát most még a feketelistáról is levették.

Peter Scholl-Latour Közel-Kelet szakértő szerint, a szaúdi befolyás terjedése, a Nyugat védelme alatt, pusztító következményekkel jár, melynek jelei évtizedek óta megfigyelhetők.

A Nyugat kettős erkölcsével saját húsába vág. A fegyverkészletekért ma kapott pénz nagy részét holnap a terrorizmus következményeinek kiküszöbölésére kell majd fordítani.

KaFe

Anyának lenni, anya gyermekének

Gondolatok Anyák Napja környékén

Az anya és gyermeke közötti bensőséges kapcsolat kialakulása már a várandósság idején elkezdődik. Áldott állapot! A kisbaba érzékeli, ha az édesanyjának jó hangulata van, ha fél valamitől, ha dühös, vagy szomorú. A legtöbb kismama simogatja a hasát, beszél és dudorászik is a magzatnak. Boldog és izgatott. Álmodozik és el-eltöpreng: Milyen az élet a születés előtt? Milyen lesz a pici első napja? Mikor válik emberré? Létezik test lélek nélkül? Egyáltalán hogyan lesz lelke? Hogyan lehetnek „emlékei" akkor, amikor még nincs tudata? Honnan tudhatjuk, hogy mit hoz magával odabentről? Hogyan függ össze az anya lelkiállapota és körülménye a baba fejlődésével? Hogyan alakulnak ki a tulajdonságai és személyiségének vonásai? Vannak érzései? Kapcsolódik már az anyukájához, és más emberekhez? Érzi, hogy szeretettel várják?

A kisbaba születése a világ legnagyobb csodája. Szakrális pillanat. Világra jövetelekor válik a nő anyává, a férfi apává. S gyerekkel kiegészülve válik a házaspár családdá.

Termő ékes ág, te, / jó anya, / életemnek első / asszonya,
nagy meleg virágágy, / párna-hely, / hajnal harmatával / telt kehely,
benned kaptam első / fészkemet, / szívem a szíveddel / lüktetett,
én s nem-én közt nem volt / mesgye-hegy, / benned a világgal voltam egy.

(Weöres Sándor: Anyámnak).

S a Toldit idézi minden anyai szív, mikor először tekint gyermekére: „Lelkemből lelkedzett gyönyörű magzatom". S felfedezni véli, hogy a várva várt kis ismeretlen, csunyuska jövevény az öreg, ráncos nagyanyjára hasonlít. Máris szereti, tiszta szívéből.

Átéltem ezt a leírhatatlan pillanatot. Kétszer is. De déd-, ük-, szépanyámnak kilencszer, sőt tizenegyszer is része volt benne. – Én meg „egyke" lettem.

A csöppség megérkeztekor minden családban fenekestül felfordul a világ. A gyerekvárás és szülés összekuszálja a szülő nő hormonjait, gondolatait, érzéseit, de a hallását, a látását, a beszédét, és a teljes „nonverbális kommunikációját" is. Fejében az jár: „én most anya lettem, rettegek, hogy mindent jól csináljak a picivel kapcsolatban, segítsetek, mert fáradt vagyok, tanácstalan vagyok, gyakorlatlan vagyok..." – „Csak" saját kényelméről, s az alapvető szükségleteiről mondle (pl. alvás), napi huszonnégy órás szolgálatban áll.

Az apának elsősorban a védelmező és biztonságot nyújtó szerep jut. Ma már nem kell a mamutot elejtenie és hazahúznia, de testi és lelki ereje nélkülözhetetlen. A házon kívüli feladatok javát is magára vállalhatja.

Az anyát sokat foglalkoztatja, hogy hogyan lehet jó, vagy jobb anya, hogyan alakíthatja a gyerekeivel való kapcsolatát úgy, hogy abban az egész család jól érezze magát. Megszervezi a teendőket, s viszonylagos rendet teremt a totális káoszból. A legnagyobb zűrzavar közepette is békét, harmóniát igyekszik teremteni, érzelmi biztonságot nyújtani. Eteti, itatja csemetéjét, figyelmet fordít a tiszta ruhára, az egészséges környezetre, a személyes higiéniára. És természetesen betegség esetén ápol, gyógyszereket adagol, borogatást cserél. A Kései siratóban József Attila így vall az anyai gondoskodásról:

Levesem hűtötted, fujtad, kavartad,
mondtad: Egyél, nekem nőssz nagyra, szentem!

Természetesen az egész család, de elsősorban az anya beszélget a csöppséggel, énekelget neki, mosolyog rá, simogatja, nyugtatgatja, csucsujgatja, önfeledten játszik, foglalkozik vele, bátorítja, tanítgatja, figyeli minden rezdülését, imát és mesét mond, élményekről és szeretetteljes légkörről gondoskodik. Felszínre hozza, és kibontakoztatja gyermeke érzelmeit, képességeit. Felszárítja a könnyeket, szétválasztja a verekedőket, meghallgatja a sokszor alig érthető történeteket. Jósága, szem-becézése „megvigasztal, fölmagasztal,/ illatos lesz lámpa, asztal" – ahogy Mécs László írja. Őszintén, belső indíttatásból fakadó gyengéd szeretetének csodáját és pszichológiáját számos kutató vizsgálta, rengeteg írót, költőt megihletett a kapcsolat különlegessége.

Gyermeke biztonsága, valamint a felnőtt életére való felkészítés érdekében megtanítja csemetéjét, hogy mit szabad, és mit nem. A józan eszére hallgat és határozott, egyértelmű szabályokat állít fel. Mérlegeli, mikor lehet engedékeny, s mikor kell kérlelhetetlenül szigorúnak lennie. Óv, szid, dicsér, példát mutat, s megbeszéli a problémákat.

Könnyem letörlője, bölcsőm ringatója
vezéreld, vezéreld fiadat a jóra. (Kassák Lajos)

Próbára teszi idegrendszerét, mikor gyermeke kamaszodni kezd. Kísérletet tesz – hol több, hol kevesebb sikerrel – egyensúlyt teremteni a határokat feszegető, függetlenedő, elsősorban társaira hallgató tini és a család többi tagja között. A háttérben biztos támaszt, menedéket, irányítást, szeretetet, bizalmat és segítséget nyújt, némi teret biztosít és nem engedi el teljesen kezét a sokszor ellenséges, kellemetlenkedő ifjúnak. Nehéz dolga van. Megpróbálja néminemű munkára bírni a jogait kiválóan tudó, de kötelességeit messziről kerülő csemetéjét. Mindent elkövet, hogy kiegyensúlyozott, lelkiismeretes embert faragjon belőle. Igyekszik jó példát mutatni, figyelmet és időt fordítani a gyerekkel való kapcsolat ápolására, törődik vele, érdeklődik iránta, ennek ellenére időnként kórosan alkalmatlannak érzi magát, s nem egyszer nevelési kudarcként éli meg a heves, dacos, tüskés és lázadó megnyilvánulásokat, kíméletlen kritikákat. Tehetetlen dühében csak nyel, uralkodik magán, s a sírás kerülgeti. Kétségbe esésében egyszer csak elfogy a türelme, betelik a pohár, elszakad a cérna. Haragja oly erővel tör ki, hogy maga is meglepődik. Kiabál, s még a keze is eljár – pedig ez teljesen helytelen. Bár József Attila még a pedagógia tudományának is ellentmond: „Lásd, örülnék, ha megvernél még egyszer!" – Óriási tiszteletet érdemel az az anya, aki a krízishelyzeteket „elegánsan", okosan, szemlélődő nyugalommal tudja megoldani.

Drága édesanyám azt mondta, hogy a nevelésben csak az első negyven év a nehéz – s én kis híján megsértődtem, mert nálam nem zajlottak le nagy forradalmak... Az biztos, hogy egész életemen át, a negyvenen túl is, mindig éreztem a jóban-rosszban való támogató szeretetét, áldozatkészségét. Büszkeségét, gondoskodását, boldogságát.

Egyszer csak, az évek során, ahogy idősödni kezdett, helyet cseréltünk. Senki sem csodálkozott ezen. Figyelmeztettem, hogy jól takarózzon be, mert hideg van, hogy ne merészeljen székre állni, mert leeshet, hogy ne emeljen meg nehéz dolgokat, hogy baj ne legyen belőle. Se vége, se hossza nem volt intelmeimnek. Én lettem anyáskodó. Reggelenként megfürösztöttem, ahogy ő fürösztött engem kicsi koromban. Felöltöztettem, megfésültem, be is csavargattam a haját. Minden nap olyan finomat főztem, hogy jó kedvvel tudjon enni. Úgy éreztem, én vagyok az erősebb és tapasztaltabb. De kettőnk viszonya soha nem változott: mellette örökké kisgyerek voltam, aki segítségre, gyámolításra, vigasztalásra szorul.

Most, hogy örökre eltávozott, csak tehetetlenül állok. A Világmindenség árvasággá szűkült.

Konstrukció IV.

Példás életedet méltón fejezé be halálod:
Holta se rossz, akinek élete emberi volt.
Megcselekedted mind, mit a szent törvény csak előír;
Nyitva a börtönöd, ím, csillagos égbe repülsz.
Ég veled, édesanyám, szent asszony, mennyei polgár!
Védje tovább is imád botladozó fiadat.

(Janus Pannonius, ford.: Jékely Z.)

„Lágy őszi tájból és sok kedves nőből" próbálom összerakni alakját. Ismét József Attila szavait kölcsönzöm: Nem nyafognék, de most már késő, most látom, milyen óriás ő.

Jaj, még hányszor temetlek el
orvosságos üvegben, kosarakban,
háztartásod kis eszközeiben,
csak általad használt szavakban,
ruháidból maradt bársony-szalagban –
Jaj, még hányszor temetlek el.

(Jékely Zoltán)

Egyszer csak észreveszem, hogy bizonyos tulajdonságait, mozdulatait öntudatlanul is átvettem. Egy apró gesztust, hangsúlyt, vagy mindennapi szokást. Varázslatos módon minden nap valami föltámad belőle. Ez is része lenne az örök életnek? A lelkemben, hitemben, viselkedésemben, észrevételeimben ott van az emléke. A közös múlt virágba szökken. Hálás vagyok neki mindenért.

Radics Éva

ADY ENDRE KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN

Nem volt Ady Endrének évfordulója, Babits Mihály mégis két jelentékeny írásában hívta föl a figyelmet költőtársa munkásságára, megkockáztatván azt is, miféle olvasási móddal lehetséges jobban megközelíteni ezt a még mindig sokat vitatott, nem csupán konzervatív oldalról rosszalott poézist. Aligha tévedés annak állítása, hogy a fontosabbnak tetsző Babits-ismertetés, nevezetesen az egyetlen kötetben megjelentetett verses életmű értelmezése összefügg az elmúlt esztendőben, Kosztolányi Dezső által kirobbantott Ady-vitával; s leginkább talán felel Kosztolányi tanulmányára, amelyben „ellenvéleményt" jelentett be; részint azt a magatartásformát utasította el, amely Ady köré híveket, csodálókat szerzett, a küldetéstudattal rendelkező költőét (múzsai főpap, Horatius szavával), részint egyes versei esztétikai gyarlóságainak kimutatására törekedett, sok idézettel, egy az Adyétól teljesen eltérő költészettani felfogás jegyében. Babits *Egykötetes Ady* című írásában a korban akár meglepőnek tetszhető véleménnyel állt elő, bár kimondatlanul, odacélzott, miszerint Ady verseinek helyzeti energiája jócskán megnő, ha nem felejtjük el: a verseknek a ciklusban, a ciklusoknak az egyes kötetekben pontosan/határozottan kijelölt helyük van, amellett, hogy Ady természetesen egyes verseket alkotott, ezek a versek a kötetekben lelik meg jelentőségüket, az egymásra vonatkozások, összefüggések rendszerében: „ennél a páratlanul termékeny lírikusnál sohasem egy-egy versről van szó, hanem mindig magáról a költőről és az egész költészetről, az egész szimbolikus *oeuvre* szelleméről, mely az egyes versekben csak *megjelenik*."

A *Nyugat*nak ez az évfolyama tartogatott az Ady-olvasók számára még valamit. A vajdasági magyar irodalom regényíró-fordító-szervezője, Szenteleky Kornél rövid cikkben adja tudtul, hogy a feltörekvő új szerb értelmiség tehetséges munkása, Mladen Leskovac húsz Ady-verset és két novellát fordított, jelentetett meg. Azt a *Nyugat* olvasói kevésbé tudták, hogy Ady Endre lírájával 1906-tól kezdve folyamatosan ismerkedhettek szomszédaink, a szerb modernség kiválóságai, Veljko Petrović, Miloš Crnjanski és legfőképpen Todor Manojlović vállalta Ady Endre népszerűsítését. Folyamatos érdeklődésről van tehát szó, amely sokáig tartott; az újabb szerb alkotók közül elsősorban Danilo Kiš kötetnyi (kitűnő) átültetéséről kell megemlékeznünk. Ugyancsak alig-alig tudhattak valamit a *Nyugat*-előfizetők arról, mily jelentős szerephez jutott az Ady-költészet a horvát meg a szlovák irodalomban. Nem pusztán egy „világirodalmi" érdeklődés magyar vonatkozásait regisztrálhatjuk, hanem Ady lírájának szerb, horvát és szlovén befogadásával a transznacionalitást példázhatnánk. Ugyanis az említett szláv irodalmakban az Ady-líra nem pusztán egy volt a modern poézis, életérzés, költői magatartás anyanyelvi létrehozásáért folytatott küzdelemben kiszemelt „külföldi" költőkéi közül; hanem olyan összehangzás keletkezett, olyan párbeszéd létesült, olyan – az azonosulásig ható – együtt-érzés formálódott, amelynek során Ady nem egyszer magát a modernséget, a késő-romantika és a népiesség epigon-beszédével szemben diadalmaskodó új költői nyelvet, egy eddig csak sejtett nyelv- és személyiségfelfogást képviselt, amelynek integrálása hozzásegíthet egy költői korszak létesüléséhez.

Ady Endre két, nagyhatású verssel (*A Duna vallomásá*val és *A magyar jakobinus dalá*val) hirdette meg a maga elkötelezettségét a régió népeinek egyérdekűsége, a nemzetiségi ellentéteket áthidalni képes dialógus, a visszahúzó-ellenséges politikai elképzelések ellenében kivallott közösség-tudat mellett. Ezt még inkább alátámasztotta merész hangvételű publicisztikája; és általában az a tény, hogy olyan hagyományra lelt a Károli-bibliában, a zsoltárokban, a kuruc költészetben, a nem alkuvó Petőfi forradalmiságában, az elődként felmutatott Vajda Jánosban, amely mindenféle hivatalos-akadémikus, megmerevedett felfogással szemben a hagyomány és az újítás együttes vállalását nevezte meg a magyarok és nem-magyarok, a közös bánatban egymásra találni hivatott magyarok, szlávok és románok találkozásának alapjaként. *A Duna vallomásá*ban balladai komorsággal vázolja föl az elátkozottnak tetsző Dunatáj „végzetét", amelyet a magyar jakobinus-énekkel hisz feloldani, a népek/nemzetek egymás felé vezető útját egyengetendő. Csakhogy tévedés volna annak feltételezése, hogy pusztán ez a szokatlan baráti gesztus késztette viszontválaszra a költőtársakat. Talán a legnagyobb szlovák költőt, Hviezdoslavot Madách, Petőfi, Arany szlovák fordítóját igen, aki olyképpen köszöntötte Adyt, mint egy derűsebb idő heroldját, verse elé Ady négy sorát illesztette mottónak. A Ludovikán töltött esztendőben, a katonaiskola szellemének ellenében a horvát Miroslav Krleza meglátta Adyban a „halál rokoná"-t, a „nekünk Mohács kell" költőjét, az abban a korban hihetetlenül erős hangvételű szerelmes versek költőjét (egyik későbbi színművének a *Léda* címet adta), mint ahogy a szlovák Emil Boleslav Lukáč Párizs és általában a francia költészet felé fordulásában sem lebecsülhető Ady példamutatása. Fordításokban és értekező prózában érhető tetten a régió költőinek reagálása Adyra. Todor Manojlovićnak, a magyar, szerb és német nyelven szólónak, írónak példája kiváltképpen érdemes a figyelemre. Ugyanis Nagyváradon a szerb költő megismerkedett, barátságot kötött a „holnaposok"-kal, Juhász Gyulával és Adyval közösen szerepeltek, Manojlović, aki kötetet készített elő németül, németre *is* fordította Adyt, sőt, párizsi tárgyú versének egyik hősévé avatja, Apollinaire-rel együtt emlegetve. Manojlović egész életében őrizte költőtársa emlékét, a második világháború alatt egy versében szerbül fakad föl benne az Ady-sor: ember az embertelenségben; hagyatékában fennmaradt egy könyvnyi tanulmánya. Ebben arra vállalkozott, hogy megírja a XX. században sokféleképpen kibontakozó modern irodalom történetét, a szimbolizmustól a szecesszióig, az avantgárdig. A magyar irodalomnak külön fejezet jutott. A könyvben helyet kap Juhász Gyula, Babits Mihály, Kassák Lajos. Természetesen a legnagyobb, a nagy nyugati poétákhoz képest is méltó terjedelemben Ady Endre. A személyiség is, a költő is. Ebből a fejezetből éppen úgy, mint Krleža fordításaiból, tanulmányaiból tetszik ki, milyen felszabadító erővel hatott Ady Endre, aki szakított beidegződött, elvárt, a késő-viktoriánus korszakra jellemző álszemérmes nézetrendszerrel. S ha szükséges volt, az ótestamentumi próféták átkait szórta azokra, akik mindenről lekésnek, a kuruc költészet indulataival hirdette: Rákóczi, akárki, jöjjön valahára, megdöbbentő módon tárta föl, hogy minden Egész eltörött, széttörte a XIX. század tabuit, mikor szerelmes verset írt, hitt hitetlenül Istenben. S nem riadt vissza, hogy időszerű közéleti tárgyakat verseljen meg. József Attila később az Amerikába kitántorgó másfél millió emberünket keseregte el, így a magyarok mellett a ruszinok, a szlovákok, a románok, a szlovének is magukénak érezhették az *Ülj, törvényt, Werbőczy* című verset, amelynek szívszorító záróképe a politikusoknál messzebb látó költő látomásáról hoz hírt: Árvult kastély gondját/ Kóbor kutya őrzi,/ Hivasd a törvénybe,/ ha tudod, Werbőczy... Az ostorként csattanó megszólítást olyan közbevetés előzi meg, amelyben gúny és fájdalom keveredik. A *Dal a Hazugság-házról* szatirikus hangvétele (Paprika Jancsiknak, Pintye Gligoroknak titulálván a képviselőket) a horvát irodalomban is visszhangzott. Miroslav Krleža ugyanis nemcsak kiszemelte magának a lefordítani valót, nem pusztán nagyon személyes tanulmányban vázolta föl Ady-arcképét (Rilkével és Blokkal, az európai modernek nagyjaival) együtt emlegetve, hanem regényalakot formált belőle. Hatalmas regényfolyamában, a *Zászlók*ban egy jelenetben feltűnik az az Ady Endre, akiről nagyon sokat beszélnek a szereplők, s akinek versei a dunai leírásokhoz szolgálnak mintául. A regény budapesti jeleneteiben több rejtett Ady-idézet fedezhető föl, jól felismerhetően *A Duna vallomása*, de a nagy cethal-vízió szintén Ady versére vezethető vissza. A magyar századelő regénybeli megjelenítésén jól érződik folyamatos, több évtizedes Ady-olvasás ihletése. A kelet-közép-európai modernségnek Ady Endre kulcsfigurája lett, a szlovák modernséget a merészebb kísérletezésre ösztönözte. Ady fordítói olyan költők közül kerültek ki, akik a középiskolát vagy legalább néhány gimnáziumi osztályt még magyarul végeztek. Megismerkedtek a magyar irodalommal, tudták a verstant, és akadtak olyan tanáraik, akik nem elégedtek meg a hivatalos tananyaggal, hanem a *Nyugat*ot, Ady Endre köteteit csempészték a tanítványok kezébe. Az 1950-es, 1960-as esztendőkig töretlen maradt a ragaszkodás Adyhoz, azóta átépült az irodalomtörténetbe.

Egy rendhagyó eset: a szlovén irodalomnak sohasem volt túlságosan sok érintkezése a magyarral. Akadtak ugyan fordítások itt is, ott is, de jódarabig hiányzott a kölcsönös érdeklődés. Az újabb idők fejleménye, hogy a kétnyelvű Jože Hradil feladatul tűzte ki a magyar irodalom terjesztését Szlovéniában. Összefogott a már klasszikussá lett (magyarul nem, csak németül tudó) Kajetan Kovičcsal, és remek válogatással kiadták a magyar XX. századi líra szlovén antológiáját. Kajetan Kovič Ady-fordításai (amelyek nyersfordítását Jože Hradil nagy gonddal készítette) kiemelkednek az átültetések közül. Fordítás közben ugyanis ráérzett, hogy Ady Rilke kortársa, így nem egy verset Rilke hangján tolmácsolt. Ezzel igazolta, hogy Ady Endre régiónk poétája, szerepe ebben a régióban európai jelentőségű.

Fried István

Kisebbségi jogok a NYEOMSZSZ közgyűlésén

A Nyugat-európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége 2019-es közgyűlésén az eddigi gyakorlatnak megfelelően teret adott a Kárpát-medencei magyar szervezetek vezetői fórumának. Ezzel is biztosítva azt a közös tudást, amely egy aktív nemzeti együttműködés alapját jelenti.

Levezető elnökként először tájékoztatást adtam a mögöttünk hagyott EU-s ciklus nemzeti kisebbségeket érintő elfogadott határozatairól.

Az Európai Parlament (EP) 2018 februárjában Csáky Pál képviselő előterjesztésére határozatot fogadott el az uniós tagállamokban élő kisebbségek védelméről és megkülönböztetés-mentességéről. Ebben a többi közt az őshonos kisebbségek jogainak védelmét, ezen belül is az EU felelősségét, az implementáció és a jogi keretek javítását tűzi zászlajára, azzal, hogy az EU egy éven (!) belül vizsgálja felül e tárgyban a tagországok helyzetét.

Ugyancsak 2018 őszén fogadta el az EP Nagy József képviselő által beterjesztett „ Az EU-ban élő kisebbségekre vonatkozó minimumszabályokról (2018/2036(INI))" szóló jelentést, melyben az uniós minimumkeret egységes, szankciókkal kiegészített megfogalmazásának szükségességét sürgette.

Közben Kalmár Ferenc miniszteri biztossal kidolgoztuk és publikáltuk azokat az alapelveket, melyek elfogadása jelentheti egy, a következő EP által megalkotandó olyan szabályozásnak a fundamentumát, melynek betartása valamennyi tagállamra kötelező.

Ezek az alapelvek (ld. Zárónyilatkozat):

- Az őshonos nemzeti kisebbségek ügye európai ügy.
- A nemzeti kisebbségvédelem alapja az identitáshoz való jog.
- Az állampolgárság elválik a nemzeti identitástól.
- Az identitás megvalósításához szükséges mind az egyéni, mind a kollektív jogok biztosítása.
- Egy adott állam területén élő őshonos nemzeti kisebbségek alkotó elemei annak az államnak.

A Minority SafePack sikeres aláírásgyűjtése után újabb polgári kezdeményezésnek nyitott teret. A nemzeti kisebbségi régió kialakítása érdekében 2020 márciusáig kell a szükséges egymillió aláírást legalább hét országból összegyűjteni. Tekintettel arra, hogy az Európai Bíróság Izsák Balázs és Dabis Attila keresetének helyt adott.

Javaslattal éltem, hogy a Szövetség fogadjon el néhány olyan pontot, amellyel maga is elősegítheti a határon túli magyarság sorskérdéseinek alakulását.

A NYEOMSZSZ így a zárónyilatkozatában elfogadta, hogy:

- cselekvően elősegíti a Székely Nemzeti Tanács polgári kezdeményezésének sikeres aláírásgyűjtését,
- tagszervezetei támogatják a Kárpát-medencei magyarság autonómia-törekvéseit, elítéli az ukrán parlament által megalkotott és a Kárpátalján élő magyarság számára jogszűkítő jogszabályokat,
- tagszervezetei elősegítik az európai parlamenti választás sikerét.

Dr. Szili Katalin

ZÁRÓNYILATKOZAT

A Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége (NYEOMSZSZ) 2019. május 11–12-én Budapesten tartotta meg rendes évi közgyűlését a 15 országos szervezet küldötteivel.

Az olaszországi és a spanyolországi országos tagszervezetek felvételét a Közgyűlés egyhangúan elfogadta, amivel 17-re nőtt az országos tagszervezetek száma, tehát a NYEOMSZSZ kontinentális értelemben reprezentatív szerveződés.

A beszámolók szerint a tagszervezetek rendezett keretek között fejtik ki működésüket. A Magyar Kormány mind anyagi támogatással, mind a Kőrösi Csoma Sándor Programmal hozzájárul ehhez. A Közgyűlés ezért köszönetét fejezi ki.

Dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes köszöntötte, majd tájékoztatta az egybegyűlteket a Magyar Kormány határon túli magyar kisebbségekkel kapcsolatos politikájáról, valamint Európa-politikájáról, különös tekintettel a 2019. május 26-i EU-parlamenti választásokra.

Dr. Szilágyi Péter miniszteri biztos átfogó képet nyújtott a nyugati magyar szervezeti életről a magyar kormány támogatáspolitikája alapján.

Dr. Szili Katalin miniszterelnöki megbízott elnökletével ismét panelbeszélgetésre került sor a kárpát-medencei kisebbségi magyar pártok képviselőivel.

Ezek alapján a NYEOMSZSZ:

1. cselekvően elősegíti a Székely Nemzeti Tanács polgári kezdeményezésének sikeres aláírásgyűjtését
2. tagszervezetei támogatják a kárpát-medencei magyarság autonómia törekvéseit
3. elítéli az ukrán parlament által megalkotott és a Kárpátalján élő magyarság számára jogszűkítő jogszabályokat
4. tagszervezetei elősegítik az európai parlamenti választás sikerét.

A NYEOMSZSZ közgyűlése fontosnak tartja az EU illetékes szerveivel való kapcsolattartást. E célból kéri a Magyar Kormányt, tegye lehetővé egy NYEOMSZSZ tájékoztató és szolgáltató iroda létrehozását és működtetését. Továbbra is kérjük a NYEOMSZSZ-szal egyeztetve bízzon meg egy EU-parlamenti képviselőt a nyugat-európai magyarok érdekképviseletével.

A Közgyűlés határozottan tiltakozik az úzvölgyi nemzetközi haditemetőben történt kegyeletsértés ellen, egyben követeljük az eredeti állapot visszaállítását.

A Közgyűlés fontosnak nyilvánította az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége rendezésében a „Kufstein" Tanácskozást, mint szellemi-kulturális fórum továbbvitelét.

Budapest, 2019. május 12.

A Százak Tanácsa – Európa védelméről

„Nehéz helyzetben az ország, követelő szükség a java erők összefogása..." írta 1996-ban Fekete Gyula író létrehozva a Százak Tanácsát, – látva az országot válságba taszító értékrendzavart – s évtizede utolsó munkájában az „SOS Európa" címűben Európa romlásának tényeire figyelmeztetett, a romlásra, amelynek immár a közepén vagyunk.

A Százak Tanácsa hatvanhárom örökös tagunkká vált alapítónk életművéhez hűségesen, intellektuális felelősségünk tudatában emeljük fel szavunkat a kereszténység védelmére, megőrzésére Európában. Az iszlám vallás erőszakos szárnyának terrorizmusa és a globális tőke kapzsi képviselői veszélyeztetik Európa évezredek alatt kialakult értékrendjét. Mi itt a Kárpát-medencében több mint ezer éve befogadó nemzet vagyunk, s országhatárainkon ma is mindenütt ott vannak a kapuk, amelyen akadály nélkül bejöhetnek a törvényeinket betartó, tisztelő, becsületes szándékkal érkezők. A világ több mint százötven országában élnek magyarok egyetértésben a befogadó nemzetekkel. Elutasítunk minden gyűlölködést, vallási, nemzeti, rasszok szerinti megkülönböztetést. Ezt várjuk el honfitársainktól és ezt Európa népeitől.

Ismerjük megosztottságainkat, tudjuk „ön fia vágta sebét", a vagyoni és kulturális, a vallási és iskolázottsági különbségeket, a pártviszályokat, az urbanizációs különbségeket, a világ más részein élő nemzettársainktól elválasztó ezer kilométerekről nem is beszélve – de most elsősorban Európáról van szó, a Babits által „magát tépő Hazánknak" nevezett Európáról, melynek több ezer éves alapértékei védelemre szorulnak. Mi tudjuk, hogy a kultúra egy nemzet igazi alkotmánya, s hogy a mai Európa az Atlanti-óceántól az Urálig nem szűzföldön alakult ki, hanem elfelejtett kincseket, üszkös romokat rejtő földön, ahol istenek, hősök tetemei és fel nem robbant bombák vannak. Európa költői, filozófusai, tudósai feltérképezték ezt a földet, ezért is állíthatjuk, hogy a kultúra egy nemzet igazi alkotmánya. Láttuk, hogy az európai szellem meggyengült, védtelenné vált a XX. századra, nem akadályozhatta meg a két világháborút, s a bolsevizmus és nácizmus borzalmait.

Martell Károly, a Hunyadiak, Zrínyik, Sobieski János fegyverrel védték Európát – ma Európa népeinek a keresztény értékek védelmében tisztánlátásra lenne szüksége. Ezt kellene a politikának, jognak, oktatásnak, sajtónak és az Európa jövőjéért felelősséget érzőknek segíteni, mert ahogy az igazság szabaddá tesz, a „fides et ratio" – a hit és értelem – szövetsége, védelmet fog adni.

2019. május 14-én

dr. Szijártó István tanár, irodalomtörténész, a Százak Tanácsa üv. elnöke

dr. Andrásfalvy Bertalan néprajztudós, a Százak Tanácsa Alapítvány elnöke

Következik 91 aláírás

SZÁZÉVES A WALLINGFORD-i MAGYAR HÁZ

Meleg baráti körben ünnepelt Connecticut állam, de talán az egész Egyesült Államok legrégebbi magyar otthona. A nagytermet megtöltő közönséget William Dickinson polgármester, helyi vezetők, képviselők köszöntése után Christopher Ball a Quinnipiac Egyetem tanára ünnepi beszédében az alapítók áldozatára emlékezett. A ház mostani elnöke, Horváth Ákos köszönetét fejezte ki a házat fenntartó csapatnak munkájáért, Szabó László nagykövet üzenetét közvetítő Szakács Imre konzul pedig további 100 évre kívánt jó munkát és sikeres magyarbaráti együttlétet. Az estét levezető dr. Somogyi Balázs csak jóval éjfél után tudta az eseményt ünnepélyesen lezárni.

Wallingford, a Quinnipiac folyó völgyében fekvő 40 ezer lakosú város, Hartford (Connecticut fővárosa) és a Yale Egyetemről ismert New Haven között a legnagyobb település, amelyet 1667-ben 38 család alapított. A19-ik század végén fontos ón és ezüstműves ipara sok európai bevándorlót, köztük magyarokat, vonzott, A lakosság nagy része ma is ezek leszármazottja. Sajnos nincs adatunk arról, hogy mennyi volt a magyar bevándorlók száma, de a századfordulóra már hét szervezetük és egy református templomuk volt. Ezek közül két egyesület 1918-ban határozta el magyar otthon létesítését, ugyanakkor Munkás Otthon is létesült, amely feltehetően része lett a Magyar Háznak. A Református Egylet, a Római és Görögkatolikus Egylet, a Szent László Egyesület, a Rákóczy Egyesület, a Zrínyi Miklós Egyesület, a Magyar és Tót Egyesület vezetői, valamint a református templom részéről Kovács Béla tiszteletes tettek pénzbeli felajánlást, összesen 4,675 dollárt, az építésre.

A Buza és Bazsila építő cég a 147 Ward Street alatti telken 1923-es év végére befejezte a Magyar Ház építését, ahol 1924. január elsején formálisan megalakult a Magyar Ház Egyesület, amely ma is gazdája az épületnek. Az épület mai nagyságát két bővítés után nyerte el, 1948-ban az épület hátulját, 1958-ban az elejét bővítették.

Wallingford és környékének gazdasága, csakúgy, mint a keleti partvidék régi ipari településeinél, mára jelentősen átalakult. A régi „rozsdaövezet" helyét a korszerű finommechanika és vegyipar vette át. A környéken két zseniális magyar mérnök üzletember alapított lámpagyárat, amelynek több mint 300 dolgozója közül számos magyar tartozik a Magyar Házhoz. Sauska Christian azóta Magyarországra is kiterjesztette gyárát.

Wallingford a környék kulturális életének is központja. Az Oakdale Színház és a Wallingford-i Szimfonikus Zenekar tömegeket vonz. Itt van az Államok egyik leghíresebb magániskolája, a Chote Academy. A Magyar Klub „örökbe fogadta" Connecticut első magyar cserkészcsapatát, a Beodray Ferenc csapatot. A számos rendezvény közül kiemelkedik az évi Májusi Bál, a Magyar Fesztivál, Évi Piknik, Székelybál, Októberfeszt, szilveszteresti buli, valamint számos zenei, irodalmi esemény. Az egyik legaktívabb magyar egyesület, a Connecticut-i Magyar Kulturális Egyesület is a Magyar Ház tagja. Részben itt tartja rendezvényeit. Dr. Somogyi Balázs elnök és Kata Lenke titkár a környék magyarságának összetartó szervezője.

Papp László

TÖBB, MINT SZOMSZÉD

Hatodik alkalommal kerül sor a Pozsonyi Magyar Intézet és Magyarország Pozsonyi Nagykövetsége rendezésében a szlovák fővárosban a Több, mint szomszéd – Magyar Kulturális Napok Pozsonyban programsorozatra. Dr. Molnár Imre, az intézet igazgatója örömmel számolt be arról, hogy a rendezvény immár egy teljes hónapra bővült, az előzők ugyanis egy hétig tartottak.

„Azért döntöttünk így, mert a közönség ezt igényelte. Az elmúlt években ugyanis túl sűrű volt a program, még az egyik be sem fejeződött, kezdődött a másik. Nagy az érdeklődés valamennyi műsor iránt, az elmúlt évek bizonyították, hogy a szlovákok a felvidéki magyarokkal együtt kíváncsian várják a magyar zeneművészet, képzőművészet, színházművészet, a gasztronómia, a kézműves termékek bemutatkozását. Az idei programot is igényesen és körültekintően állítottuk össze, ebben partnerünk volt a Pozsonyi Kulturális és Információs Központ és a Pozsonyi Városi Galéria is. A rendezvény felett pedig védnökséget vállalt Pozsony főpolgármestere és Pozsony-Óváros polgármester asszonya is. Külön érdekesség, hogy a rendezvénysorozat idején kerül sor az egykori pozsonyi koronázási ünnepségeket felelevenítő koronázási ceremóniára, amely már ugyancsak évek óta nagy tömegeket vonz még külföldről is a szlovák fővárosba" – mondta az igazgató úr.

Az idei rendezvények választéka valóban bőséges, abban mindenki megtalálja a kedvének, ízlésének megfelelőt. Domináns szerepet kapnak azonban a zenei és a képzőművészeti programok. A programsorozat június 3-án indul a Purcell kórus és az Orfeo zenekar bemutatkozásával az Evangélikus Nagytemplomban. Nagy várakozás előzi meg a Magyar Rádió Gyermekkórusának pünkösdi hangversenyét, amelyre a Szent Márton dómban kerül sor. Az 1954-ben alakult, 1955-től koncertező kórus Japántól az Amerikai Egyesült Államokig számtalan országban szerepelt és most igazi V4-es koncertet adnak Pozsonyban, hiszen a gyermekénekesek mellett szlovák, lengyel, cseh énekesek is fellépnek műsorukban magyar karmester vezénylésével. A zenei palettát színesíti többek között a Liszt Ferenc kamarazenekar, a Hollóének Hungária régizene együttes, a Vincze Lilla és barátai műsora.

Színházi élményben is része lesz az érdeklődőknek, hiszen bemutatkozik a budapesti József Attila Színház Hunyady Sándor Feketeszárú cseresznye című darabjával. Érdekes és érzékeny színmű ez, hiszen a Trianon utáni történelmi időkben játszódik, ma is érvényes mondanivalóval, tanulságos következtetésekkel.

A Pozsonyi Városi Galéria ugyancsak lenyűgöző tárlattal járul hozzá a rendezvénysorozathoz. A Törésvonalak címet viselő tárlat olyan nemzetközi elismertségű avantgárd művészek alkotásait mutatja be, mint Kassák Lajos, Moholy-Nagy László, André Kertész, Bortnyik Sándor, amelyeket nyolc ország 45 gyűjteményéből sok szervezés árán sikerült Pozsonyba eljuttatni. Ugyancsak nagy érdeklődésre tarthat számot a Láttatás varázsa című kiállítás, illetve a Magyarország kincsei – Épített örökségünk című fotókiállítás.

Az irodalmi kerekasztal-beszélgetések szlovákiai, magyarországi, lengyelországi, csehországi irodalmárok, szerzők részvételével zajlanak majd. A rendezvények sorából nem hagyták ki a felvidéki szereplőket sem, bemutatkozik a Lejárt Útlevél zenekar, a Last Blues Band együttes, a Dresch kvartett, a lukanényei citerazenekar. Természetesen nem maradhatnak el a kínálatból a magyar gasztronómia és borkultúra kiválóságai sem, mint ahogy az egyedülálló magyar kézműves termékek sem.

A június 3-tól 27-ig tartó nagyszabású rendezvénnyel a szervezőknek nem titkolt szándékuk, hogy a két nemzet, a két ország még közelebb kerüljön egymáshoz, hogy mind többen tudatosítsák, hogy közös a múltunk, a történelmünk, hogy kölcsönösen van mit bemutatnunk egymásnak, és akkor az elfogadás is megvalósul. Molnár Imre, a Pozsonyi Magyar Intézet igazgatója a többi szervezővel együtt reméli, hogy akik a műsorokat végignézik, akik a rendezvényeken részt vesznek, valóban azt érzik majd, hogy többek vagyunk, mint csupán szomszédok.

Benyák Mária

A fejlődő, gazdaságilag kettészakadt Szlovákia

– EP-VÁLASZTÁS MEGLEPETÉSEKKEL –

A márciusi elnökválasztás után Szlovákiában továbbra is fennáll a társadalmi feszültség állapota. Nemcsak az Európa Parlamenti választás, hanem a folytatódó és egyre sokasodó korrupciós ügyek is táplálják a feszültséget. Ehhez még csatlakozik az újságírógyilkosság kivizsgálása körüli bizonytalanság. Ugyanis a végrehajtók már rács mögött vannak, de a megbízójuk még bizonytalan. Egy ideig úgy tűnt, hogy megtalálták őt az egyik maffiamódszereket alkalmazó vállalkozó személyében, de a vádirat még nem készült el. Az ügy egyre jobban húzódik és terebélyesedik. A médiák egy része próbálja a kormányzat különböző ágazataira is rákenni a maffiás kapcsolatokat, de egyelőre minden bizonytalan, frusztráltság uralkodik a társadalomban.

Szlovákia gazdasági és pénzügyi állapota viszonylag jó állapotban van. Az éves gazdasági növekedés tartósan négy százalék körül mozog, az államadósság is alacsonynak számít, ötven százalék alatti. A munkanélküliség ugyancsak csökkent az utóbbi időben, valamivel négy százalék fölött van. Problémát okoz viszont az ország két részre szakadása. Nyugat- és Észak-Szlovákia, beleértve a fővárost, Pozsony környékét is, jó ütemben fejlődik, növekszik a lakosság életszínvonala, kezdi megközelíteni a nyugat-európai átlagot. Sőt a pozsonyi régió ezt már meg is haladta. A keleti és délkeleti részeken viszont sokkal lassúbb a fejlődés. Hiányoznak a húzó ágazatként működő nagyvállalatok és a mezőgazdaság versenyképességével szintén problémák vannak. Itt a munkanélküliség is lényegesen magasabb.

Az életszínvonalbeli és a gazdasági fejlődésbeli különbségek mellett gondot okoz a társadalmi és politikai szétaprózódás. Pár évvel ezelőtt még tartósan működött a Robert Fico vezette szociáldemokrata párt a Smer, amely 35–40 százalékos támogatottsággal rendelkezett. Utána jelentősen lemaradva következtek a kisebb, öt–tíz százalék körül teljesítő pártok. Az EP-választás előtt a Smer támogatottságát húsz százalék körül mérték. A márciusi elnökválasztás után azonban váratlanul gyorsan, szorosan mögötte felzárkózott az addig mindössze két-három százalékra mért ikerpártocska, a Progresszív Szlovákia és az Együtt. Ők indították Zuzana Čaputovát az elnökválasztáson, amelyet megnyert. Meg kell jegyeznünk, hogy ezt a sikert nem a két párt érte el, hanem annak az elképesztően intenzív liberális médiakampánynak volt köszönhető, amely két hét leforgása alatt elérte, hogy a két parlamenten kívüli mini pártocska jelöltjét válasszák meg köztársasági elnöknek. Rajtuk kívül van öt–hat öt–tíz százalékra mért, többnyire parlamenti párt. A bejutási küszöb alatti számtalan pártképződményt akkor még nem is említettük. Ezt a túlburjánzó pártstruktúrát jól illusztrálja az a tény, hogy az EP-választáson például 31párt indult. A vegyes szlovák–magyar Híd párt is mostanában az öt százalék körül billegett. A Magyar Közösség Pártját (MKP) legutóbb pedig már csak három százalék alatt mérték. A magyar pártok számára az országosan alacsony választási részvétel volt az előző EP-választáson a kedvező. Így a Hídnak és az MKP-nak is volt 1–1 képviselője az EP-ben. A most lezajlott választás azonban mindkét magyar érdekeltségű párt számára kudarccal végződött. Az MKP 4,96 százalékot ért el. Kiszámították, hogy csak 396 további szavazat kellett volna a mandátumszerzéshez. A Híd pedig nagyot bukott, mindössze 2,6 százalékot ért el. A választást egyébként a közös listán induló liberális Progresszív Szlovákia és az Együtt ikerpárt nyerte meg 20,1 százalékos eredménnyel. Némi meglepetésre a kormányzó Smer, Robert Fico pártja lett a második 15,7 százalékos eredménnyel. A mostani választási részvétel 22,74 százalék, magasabb volt mint 2014-ben (13%). Szlovákia így is az EU egyik legalacsonyabb eredményét produkálta.

VaSa

Burok

Az új ukrán elnök beiktatása

Május 20-án, kijevi idő szerint 10 órakor vette kezdetét az ukrán parlament épületében Volodimir Zelenszkij új ukrán elnök beiktatási ceremóniája és a hivatali eskü letétele. A beiktatott új elnök beszédében bejelentette, hogy feloszlatja a parlamentet. Ezzel Ukrajnában kezdetét vették az államigazgatási változtatások.

Viták közepette szavazták meg a Legfelsőbb Tanács képviselői a beiktatás napjának kitűzéséről szóló határozatot. Maga Volodimir Zelenszkij azt javasolta, hogy május 19-én kerüljön sor a beiktatására, végül a ceremóniát mégis május 20-án, szokatlan módon hétfőn tartották.

Zelenszkij a rendszerváltás utáni ukrán politikai hagyományoktól teljes mértékben eltérően, különösebb felhajtás nélkül, gyalogosan ment az elnöki beiktatásra. A láthatóan jó hangulatban érkező új államfő a Marijinszkij parkon át közelítette meg az ünnepélyes eskütétel helyszínét. Testőrei és csapatának tagjai kíséretében megszólította a járókelőket, kezet fogott a férfiakkal, sőt egyesekkel még le is fotóztatta magát.

A ceremónián számos külföldi vendég volt jelen, főleg az Ukrajnával szomszédos államokból és a balti országokból. Magyarországot Áder János köztársasági elnök képviselte. Az eskütételi szöveg felolvasása után Zelenszkij átvette az államfőségét igazoló okiratot és az elnöki szimbólumokat: a jelvényt, a pecsétet és a jogart. Ezt követően megtartotta beszédét.

„Mindegyikünk elnök! Mindegyikünk egyformán felelősséget visel a cselekedeteiért!" – ezzel a gondolattal kezdte Volodimir Zelenszkij elnöki beszédét. Ennek jegyében, idézve az egyik amerikai elnök szavait, miszerint „A kormány nem oldja meg a gondjainkat, a kormány maga a gond" – Zelenszkij felszólította a jelenlegi ukrán kormányt, hogy két hónapon belül mentse fel tisztségéből a titkosszolgálat (SZBU) vezetőjét, a főügyészt és a védelmi minisztert. A kormány azon tagjainak pedig, akik nem készek együttműködni Ukrajna építésének érdekében, azt üzente, hogy jobban teszik, ha ők is benyújtják lemondásukat. Ezzel utat és teret biztosítanak az arra képes, konstruktív gondolkodású fiatal generációnak. A parlamenttől követelte még, hogy fogadjanak el jogszabályokat a képviselői mentelmi jog megszüntetéséről, a törvénytelen vagyonosodás büntethetőségéről és a választási törvény módosításáról.

„Kedves képviselők, önök maguk tették hétfőre, azaz munkanapra a beiktatást. Tehát nem bulizunk, hanem dolgozni fogunk" – mondta, mielőtt felsorolta volna, milyen döntések meghozatalát várja még a törvényhozástól. Rögtön ezt követően közölte, hogy feloszlatja a parlamentet és előre hozott parlamenti választást rendel el. Ezt az alkotmánytörvény értelmében a parlament mandátumának idő előtti megszűnéséről szóló határozat közzétételétől számított 60 napon belül kell megtartani. A rendeletet rögtön másnap publikálták is. Az előrehozott parlamenti választásokat így július 21-re tűzték ki.

Elnöki beszédében Zelenszkij a kül- és belföldön élő, mintegy 65 milliónyi ukránhoz intézte további szavait. *„A bolygón élő összes ukránhoz fordulok: hatalmas szükségünk van Önökre! Ukrajnába nem vendégként kell jönniük, hanem mint haza. Várjuk Önöket! Ajándékok nem szükségesek. Amire azonban szükségünk van – az a tudásuk, tapasztalatuk és mentális értékeik".* Hogy hangsúlyt adjon mondandójának, így folytatta: *„Izlandiaknak kell lennünk a fociban, izraelitáknak a földjeink védelmezésében, japánoknak a különböző technológiákban, svájciaknak az egymással való együttélés tekintetében, minden ellentétet félretéve. Ez a mi közös utunk. Az elsődleges feladat pedig a tűzszünet elérése a Donyec-medencében".* Az új államfő leszögezte, hogy a békéért kész kockára tenni elnöki posztját is, de semmiképp nem az ország szabadságát és egységét. Első lépésnek pedig az Oroszország által fogva tartott ukránok maradéktalan kiszabadítását nevezte meg.

Nem sokkal az újdonsült államfő eskütétele után Volodimir Hrojszman ukrán kormányfő bejelentette lemondását. Ezen lépését az aznap beiktatott államfővel fennálló nézeteltérésével indokolta. Igaz, nem ő volt sem az első, sem az utolsó hivatalnok, aki lemondott. Még aznap – talán a Zelenszkij elnök eskütételét követő első beszédében tett felszólításának eleget téve – Sztepan Poltorak ukrán védelmi miniszter és Vaszil Hricak, a titkosszolgálat (SZBU) vezetője is benyújtotta lemondását. Pénteken pedig beadta lemondását Pavlo Kimkin ukrán külügyminiszter is.

Érdekes és egyben Ukrajnában eddig precedens nélküli volt Zelenszkij államfő következő kijelentése: *„Semmi szín alatt nem szeretném látni sehol a rólam készült portrék kifüggesztését a különböző hivatalokban. Az elnök nem bálvány, vagy képmás, nem is csupán portré. Tegyék ki inkább a gyermekeik képét a falra, és minden egyes döntéshozatal előtt nézzenek mélyen az ő szemükbe!"*

Beszéde vége felé, a díszőrség szemléje előtt, ezekkel a szavakkal fordult az ukrán állampolgárokhoz: „Eddigi életem során mindent megtettem, hogy mosolyt csaljak az Önök arcára. Most viszont esküt teszek rá, hogy az elkövetkező öt évben minden tőlem telhetőt meg fogok tenni, hogy Önök ne sírjanak!"

Mindössze néhány nap telt el az új államfő beiktatásától. Viszont ez elegendő időnek bizonyult a régi hatalmi rendszer megtöréséhez. Rögtön másnap reggel, a beiktatását követő napon Zelenszkij ukrán elnök összehívta az összes parlamenti frakció vezetőjét. Az ülés végén a következőkben állapodtak meg: Zelenszkij rendkívüli ülést kezdeményez a Legfelsőbb Tanácsban, amely javaslatot tesz a választási törvény módosítására. Ennek következtében a választási törvény módosításai két egyszerű pontból állnak: 1) a többségi szabály eltörlése és 2) az 5%-os küszöb 3% -ra való csökkentése. Ez annyit jelentene, hogy Ukrajna visszatér a 2006-ban gyakorolt választási rendszerhez. Bizonyos, hogy az idő hamarosan megmutatja majd mindezen szándék eredményességét.

Paládi Renáta

Románia alulnézetben

Valamikor, lassan három évtizede, Románia szellemi fővárosa Temesvár volt. Az volt a szó átvitt értelmében, ami azt jelentette, hogy a múlttal való szembenézés és a jövő iránti nyitottság meg jövőkeresés terén itt komoly kezdeményezések történtek az 1989. decemberi folyamat Tőkés-általi kirobbantása után is. Például jeles temesváriak 1990. március elején Kiáltványban követelték, hogy a kommunista rendszer politikai főszereplői, beleértve a politikai rendőrség tagjait is, ne kaphassanak szerepet a demokrácia útját választó ország vezetésének semmilyen szintjén – de főleg a csúcson nem. A sajtószabadság értelmezésében is továbbléptek a helyiek a kijelentések szintjénél, és az új politikába beavatkozó volt román pártlap székhelyét önmagukat demokratikusnak minősítő politikai aktivistákkal az élen tömegek foglalták el 1990 januárjában.

Ez ma már a múlt…

Valóban, annyira a múlté, hogy idézni sem érdemes? Nincs okunk, nincs miért a helyi politikai kurázsit emlegetni?

2017 februárjában 40 ezer tüntető előtt olvasták fel az Opera téren az új temesvári Kiáltványt, ez alkalommal a bűnös, elítélt politikusok ellenit, a jogállamiság védelmében. Kissé cinikusan azt mondhatnánk, hogy Románia helyzete az elmúlt harminc év alatt folyamatosan kínálta az alkalmat a helyi/regionális elégedetlenség felmutatására.

2019 elején ismét arra adnak okot temesvári vezető értelmiségiek, hogy beszéljenek a városról, az ország helyzetéről. 38 értelmiségi könyvbe foglalta sóhajait és óhajait, politikai elégedetlenségét. A *Bánságiak Románia jövőjéért* (*Bănăţenii pentru viitorul României*) című kötet a lehető legrangosabb civil háttérrel rendelkezik, a kötetet szerkesztőként a Román Akadémia korábbi főtitkára, a Temesvári Akadémiai Bizottság elnöke, Ioan Păun Otiman jegyzi. A 38-as szám aligha véletlen, hiszen a kötet szerzői arra hivatkoznak, hogy mostani megszólalásuk történelmi előzményének tekintik azt az 1938-as politikai *Memorandum*ot, amelyben erdélyi és bánsági értelmiségiek arra figyelmeztették az akkori királyt, Károlyt, hogy baj van, az országot rosszul kormányozzák, illetve az 1918-as Gyulafehérvári Nyilatkozat (a román jogértelmezés szerint: országot egyesítő nyilatkozat) elveit és kitételeit a tényleges hatalom gyakorlói nem tartják tiszteletben. Követelték az alkotmányos rend és a demokrácia elveinek a tiszteletben tartását.

Az utalás azért mondható jelképesnek és keménynek, mert Károly királyi diktatúrát vezetett be. 2019-ben pedig milyen rendszerről is lehet/kell beszélni Romániában? Ami ma a Liviu Dragnea szociáldemokrata pártvezér közvetlen irányításával történik Romániában sok mindennek elmondható, de demokráciának biztosan nem.

A temesvári kötet szerzői vészjelzésnek szánják – nyilatkozta Otiman akadémikus a kötet bemutatása alkalmával, 2019 márciusában. Beismeri, hogy a centenárium évében (a román közigazgatás 1919 augusztusában vette át itt a hatalmat) csak arra vállalkoznak, hogy világgá kiáltsák: a román társadalom, a román gazdaság helyzete instabil, labilis, az ország sodródik, nincsenek világos célok, hiányzik a megvalósítható stratégia. Az országot ki kell emelni abból a szürke zónából, amelybe felelőtlenül belevitték, és céljuk, hogy az erről való közgondolkodást elősegítsék. Otiman akadémikus őszinte: tudatában vannak helyzetüknek, vagyis a könyvben leírtak nem jelentik a követendő út pontos kijelölését – bár erre van/volna igazán szükség. De jelzéseket, szempontokat mindenképpen sikerült megfogalmazni.

Senkit ne lepjen meg az a tény, hogy az elégedetlenség ott nyilatkozik meg, ahol a helyzet a legjobbnak mondható: a gazdasági-társadalmi mutatók szinte minden téren a Bánságban a legjobbak. Ugyanakkor a bánságiak azt is látják, hogy ez nem elég, ennél sokkal több kell. Társadalmi részvétellel kell kialakítani a Románia 2030 politikai-gazdasági projektet. És az útkeresés meghatározó tényezője a mai túlzott központosítás ellenszerének a megtalálása. A közigazgatás modernizációja az utóbbi évtizedek visszatérő politikai kérdése, amelynek a komoly végiggondolására sem került sor. Ennek egyik oka a kérdés (nemzet)politikai töltete. De további ok Bukarest ragaszkodása a hatalomhoz, melyet – miként a kötet egyik szerzője, az egykori megyei közgyűlés-elnök, Viorel Coifan kifejti – Bukarestben a Robin Hood-elv szerint értelmeznek. Elveszik azt, ami szerintük a központnak jár, és tovább osztják kényük-kedvük szerint. Nem működik a közigazgatási-fejlesztési régiók rendszere, közjogi értelemben rosszul vannak kitalálva. Valós decentralizációra volna szükség, igazi helyi autonómiára. Ezt Bánságban kimondják, de ha bukaresti kormánykörökben bukkan fel az autonómia kérdése, azonnal követi a magyarázat: a magyar/székely kisebbség miatt ez nem vállalható… Amit szó szerint érdemes idézni a kötetből: a Bánságban a nagy egyesülés „előtt is jó közigazgatási rendszerben éltünk", van mire visszautalni és példa arra, hogy hogyan újítsanak.

Ez utóbbi megjegyzés már szinte éteri magasságokba emeli a kisebbségi kérdést, hiszen ahol a „magyar világról" ezt leírják, ott baj egyáltalán nem lehet. Hát akkor csak annyit, hogy a 38 aláíró többsége román, természetesen. Van német és van szerb is. Valami miatt az aláírók között magyart nem találtam, csak olyan (különben tiszteletre méltó) románt, aki családnevét Szaboként írja.

Ez is az alulnézet része.

Dr. Bodó Barna

35 ÉVES A KALÁKA-CLUB

A Kaláka-Club egy a bécsi Haus Mozart-ban 2019. április 25-én megtartott nemzetközi konferencia keretében ünnepelte alapításának 35. évfordulóját. A rendezvény címe: A Közép-Európában (Kárpát-medencében) élő magyarok gazdasági helyzete.

Az elnök asszony üdvözlő szavai után Magyarország nevében az Országgyűlés Elnöke és a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkára méltatta az egyesület tevékenységét. Az előadásokat a Club titkára és a határon kívüli magyar szervezetek vezetői, valamint európai parlamenti képviselők tartották. A konferencia a Club nevéhez híven valódi kaláka volt: az előadásokat zene és ének kísérte, majd a rendezvény az Ilona Stüberl finomságaival zárult.

A Kaláka-Club létrejötte néhány elkötelezett fiatal magyar kezdeményezésének köszönhető a múlt század nyolcvanas éveinek elején. Rövid tanácskozás után elhatározták, hogy egyesületet alapítanak, amelynek tagsága a Bécsben és Bécs környékén tevékenykedő magyar gazdasági szakemberek, iparosok és szabadfoglalkozásúak soraiból toborozódna.

A rendőrségi bejegyzés után 1984-ben megtartott alapító közgyűlés az egyesületnek az „Ausztriai magyarok gazdasági érdekközössége” nevet adta, majd az egyesület egy rövidített nevet is kapott: „Kaláka-Club”. Székhelyként Bécset jelölték meg.

Az alapítók szándéka szerint a Club elsősorban gazdasági érdekeket szolgál és semmiféle politikai tevékenységgel nem foglalkozik. A legfőbb feladatokat így határozták meg:

- Magyar származású osztrák állampolgárok együttműködésének támogatása
- A magyar nyelv és kultúra, valamint az ausztriai magyar kisebbség hagyományainak ápolása, az osztrák törvények által biztosított kisebbségi jogok keretein belül
- Segítségre szoruló tagok támogatása

Az egyesület rögtön megkezdte működését. Az első feladatok a következők voltak:

- Az egyesület megismertetése az ausztriai magyarok körében és annak beillesztése a már meglévő magyar szervezetekbe
- Tagok toborzása
- Egy az egyesületet és céljait ismertető kézikönyv összeállítása, amely az ismert magyar iparosok és szabadfoglalkozásúak nevét és elérhetőségét is felsorolja

Ebből a szakmai címtárból fejlődött ki az azóta rendszeresen megjelenő Évkönyv, amely évről évre bővül és tartalmazza a fontosabb eseményekről és rendezvényekről szóló beszámolókat is. A 2019-es kiadvány már kb. 210 oldal terjedelemmel jelent meg.

Az Évkönyv kiadása mellett az egyesület kezdettől fogva gazdasági és kulturális előadások szervezésével is foglalkozott. Évről évre nőtt a rendezvények, filmvetítések, könyvbemutatók, táncházak, ádventi ünnepségek és kirándulások száma is.

Külön figyelmet érdemel a 2006-ban megrendezett Kárpát-medencei vállalkozók nemzetközi szimpóziuma, amely a magyar és az osztrák parlamenti elnök védnöksége alatt állt és amelyet hasonló rendezvények követték Kárpátalján, a Vajdaságban és Magyarországon.

2010 áprilisában a Kaláka-Club újabb nemzetközi, egésznapos konferenciát szervezett Bécsben. Nyolc ország több mint 90 küldöttje foglalkozott a szak- és továbbképzés kérdéseivel a Kárpát-medence országaiban.

2013 márciusában a Kaláka-Club támogatásával zajlott a „Magyar nők a nagyvilágban” című konferencia a magyar Parlamentben.

A 2014 májusában Bécsben megrendezett nemzetközi konferencia témája a női munkaerő szerepe és a szak- és továbbképzés helyzete az Európai Unióban volt.

A fent említett konferencia a felsoroltak folytatásának is tekinthető, amely rámutatott néhány az elmúlt évek alatt beindult örvendetes fejlődésre is.

A kulturális programok néhány kiemelkedő eseménye:

A Szentegyházi Gyermekfilharmónia koncertje a bécsi Stephansdomban, ill. annak részvétele a Kismartoni Egyházmegye magyar népcsoportért felelős püspöki kanonok ezüstmiséjén 2011 őszén.

A Balassi misék 2013 januárjában a Stephansdomban és 2015 decemberében a kismartoni ferences templomban.

A Kaláka-Club társszervezője volt a Márton Áron Emlékév rendezvényeinek 2016 májusában és a 2018-as Mátyás Király Emlékév rendezvényeinek is. Külön említést érdemel a 2018 novemberében megrendezett Mátyás Király nemzetközi konferencia a bécsi Trautson, volt magyar Testőrpalotában.

A 2019-es program kiemelkedő eseményeihez tartozik egy Ady Endre műveiből összeállított irodalmi est és a részvétel a II. Rákóczi Ferenc Emlékév rendezvényeiben.

És ami a Club jövőjét illeti, álljon itt még a bécsi és Bécs környéki gazdasági szakembereknek, iparosoknak, szabadfoglalkozásúaknak szánt felhívás: „Ha magyar vagy – gyere, szívesen látunk. Az egyik segítse a másikat, erre mindnyájan várunk…” (László Géza).

Dkfm. Forgó László

Magyar diákok világsikere Dublinban

Két díjat is kiérdemelt a hétvégén Dublinban megrendezett nemzetközi ifjúsági programozóversenyen a budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium tanulóiból álló háromfős csapat. Boér Bence, Tóth Ambrus és Szigeti Péter, akik a UPC Future Makers magyarországi pályázatának győzteseiként utaztak ki a The Coolest Projects versenyre, több ezer résztvevő és nemzetközi szakmai zsűri előtt mutatták be fejlesztésüket az ír fővárosban. A feleslegessé vált élelmiszerek újrahasznosítását és egyszerű elosztását segítő interaktív közösségi alkalmazás, a FoodOverflow-val most elnyerték a Future Makers nemzetközi nagydíját, valamint a The Coolest Projects weboldal kategóriának 3. helyezését is.

A FoodOverflow (korábbi nevén FoodCoin) csapata még februárban lett a hazai mezőny legjobbja a UPC Magyarország, a SKOOL és a Kódgarázs gyerekeknek szóló programozó versenyén, a Future Makers Nagydíjon, amelyen azt mutatták be, hogy miként tudják élhetőbbé és fenntarthatóbbá tenni környezetüket kreatív informatikai megoldások, fejlesztések segítségével. A verseny első helyezettjeként elnyerték azt a lehetőséget is, hogy kiutazzanak a Dublinban megrendezett nemzetközi ifjúsági programozó versenyre, a The Coolest Projects eseményre, ahol nemzetközi közönség előtt ugyancsak bemutathatták alkotásukat.

A verseny vasárnapi döntőjén több mint hétszáz, a világ 22 országából érkezett tizenéves programozó mérte össze tudását és prezentálta fejlesztéseit a nemzetközi szakmai zsűri és a több ezer látogató előtt. Az erős versenyben végül két kategóriában is sikeresen szerepelt a Boér Bence, Tóth Ambrus és Szigeti Péter alkotta magyar csapat, hiszen FoodOverflow elnevezésű közösségi fejlesztésükkel elhozták a Future Makers Nemzetközi Nagydíját, valamint a The Coolest Projects weboldal kategóriának 3. helyezését is.

Korunk egyik fő problémája az éhezés és az a paradox helyzet, hogy ehhez képest a fejlett országokban tonnaszám kerül a szemétbe olyan étel, amely még fogyasztható. Erre az ellentmondásra kínál egy lehetséges megoldást a FoodOverflow, egy olyan közösségi platform, ahol a felhasználók megoszthatják egymással a számukra feleslegessé vált élelmiszert. Az interaktív felület számos kreatív elemet tartalmaz; a készítők például arra is figyeltek, hogy értesítést küldjön, ha egy általuk feltöltött termék lejárati dátuma közeleg, és egy integrált térkép segítségével megmutatja, hol vehető át az élelmiszer. A felhasználók aktivitásukkal pontokat, úgynevezett étel-érméket gyűjthetnek, amelyeket aztán különböző kedvezményekre használhatnak fel.

Kapitány Zoltán

Prokopp Mária előadása Révkomáromban

Igen nagyszámú érdeklődő jött el prof. dr. Prokopp Mária művészettörténész, egyetemi tanár *Mátyás király gyermekkora* című vetített képes előadására április 28-án a révkomáromi református templomba. A program főszervezője, Körtvélyesi Piroska, a Komáromi Protestáns Nőegylet elnöke köszöntője után a professzor asszony érdekfeszítő előadásában nemcsak Zsigmond király koráról, a korabeli Magyarország központi szerepéről, a Mátyás király tanítását irányító Vitéz Jánosról (aki 1465-től esztergomi érsek), valamint a 13–14 évesen kettős tragédiát, apja halálát (1456) és röviddel rá bátyja igazságtalan kivégzését (1457) átélt Mátyásról beszélt, aki szüleitől örökölt és nevelés útján kapott problémamegoldó képessége és töretlen eltökéltsége folytán végül is meg tudta valósítani céljait, hanem rávilágított fontos kultúrtörténeti-művészettörténeti összefüggésekre is. Már gyermekkorában megszerzett széleskörű műveltsége lehetővé tette Mátyásnak, hogy kapcsolatot tartson itáliai humanistákkal, udvarában megjelenni nagy megtiszteltetésnek számított.

Mint ahogy Prokopp Mária az esztergomi vár falképeinek szakértőjeként Wierdl Zsuzsanna és Vukov Konstantin társszerzőkkel írt, *Botticelli. Az Erények nyomában* című, 2009-ben a Sudiolo kiadó gondozásában megjelent könyvükben is kifejtette, most is hangsúlyozta, hogy Vitéz János esztergomi studiójának falán található *Mértékletesség* című freskó nagy valószínűséggel Botticelli műve.

Az előadás felvezetőjeként és végeztével a témához illő zeneszámok hangzottak el. Fekete Éva, a Révkomáromi Művészeti Alapiskola tanára csembalón kísérte tanítványai, Fekete Viktória fuvola- és Vajda Borbála furulyajátékát. A zárószámnál Fekete Éva tanítványaihoz csatlakozva, tenorfurulyán játszott.

A program a külhoni magyar gyerekek éve alkalmából, a Komáromi Napok keretében, a pilisvörösvári székhelyű Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület társszervezésében, a Komáromi Református Egyházközség és a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége támogatásával valósult meg.

Ruda Gábor

Élve a történelmi lehetőséggel

Április és május az európai parlamenti választásról szólt a vajdasági magyarok körében. A Vajdasági Magyar Szövetség többhetes kampányt folytatott annak érdekében, hogy a választásokra regisztrált több mint 50 ezer vajdasági magyar éljen a történelmi lehetőséggel, és szavazzon a május 26-i magyarországi EP-választáson. Az Európai Unió ajánlását foganatosítva ugyanis a magyar országgyűlés módosította a választási törvényt és módot teremtett arra, hogy azok a magyarok, akik kettős állampolgárok, és nem uniós tagország területén élnek, részt vehessenek – most először – az EP-választáson.

A vajdasági magyaroknak egyébként már 2014 óta van képviselőjük Brüsszelben, úgyis, hogy Szerbia nem uniós tagállam. A Fidesz-KDNP nemzeti listáján ugyanis a határon túli, köztük az Európai Unión kívül élő magyar közösségek képviselői is helyet kaptak az előző és az idei EP-választáson. Deli Andor a vajdasági kormány alelnöke, valamint a tartományi oktatási, közigazgatási és nemzeti közösségi titkárság vezetője volt brüsszeli megbízatása előtt. A vajdasági magyar politikus a választásokat követően második mandátumát kezdheti meg az Európai Parlamentben.

Először adódott lehetősége a vajdasági magyaroknak szavazni az EP-választáson. A VMSZ kampányához ön is csatlakozott. Mit tapasztalt a terepen?

Látható az emberekben, hogy követik az európai eseményeket. Látják, hogy mi történik. Látják Európa viszonyulását az anyaországhoz, a közép-kelet-európai tagállamokhoz, azt is, hogy Szerbia csatlakozása nem halad gyorsan. Ugyanakkor mindezen körülmények ellenére nagyon is európainak, Európa részének érzik magukat. Kiállnak egy erős Európáért, ahol a magyarok is jól érezhetik magukat.

Vajdasági magyarként, szerbiaiként és a Fidesz–KDNP képviselőjeként hány feladatot kellett felvállalnia Brüsszelben az első mandátumban?

Három feladatkört kellett ellátnom. Az egyik az olyan Európáért való kiállás, amiben erős nemzetállamok vannak, amelyek az alapját képezik egy erős Európai Uniónak, ahol nincsenek kedvezményezettek, kettős mércék, ahol minden tagállam egyformán tud részt venni a politikában, függetlenül attól, hogy kicsi vagy nagy ország, régi vagy új tagállam. A másik feladatkört az jelentette, hogy a Fidesz-KDNP listával össznemzeti politizálást valósítsunk meg a gyakorlatban is. Ebbe a csomagba tartozik a kisebbségi jogok témaköre is, ami a mi vajdasági magyar közösségünket szintén érinti. A harmadik feladatkört Szerbia uniós csatlakozási folyamata jelentette, ugyanis az az ország, ahol a mi közösségünk él, sajnos még nem EU-tag. Azon dolgoztunk eddig is és a következő időszakban még intenzívebben ezen fogunk, hogy napirenden tartsuk az EU bővítésének a témáját, és gyorsítsuk ezeket a folyamatokat. A türelem is véges, emellett köztudott, hogy a Balkántól függ Európa stabilitása is, és csakis egy Európába való integráció nyújthat a Balkánnak stabilitást.

A vajdasági magyar közösségnek, és autonómiaszervének, a Magyar Nemzeti Tanácsnak is bemutatkozási lehetőségeket nyújtott Brüsszelben. Ezek milyen visszhangra találtak?

Rendkívül fontos megismertetni az európai politikai színteret a mi közösségünkkel. Sajnos, annak ellenére, hogy mi, magyarok rendkívül sokat tudunk és tanulunk pl. a francia, a német kultúráról, irodalomról, történelemről, földrajzról, ezzel ellentétben Nyugat-Európában sokkal kevésbé ismerik Petőfit, Ady Endrét, és sorolhatnám a magyar nagyságokat. Nagyon korlátozott tudással rendelkeznek a magyar nemzetről, hát még a mi vajdasági magyar közösségünkről! Nagyon sokan rá is csodálkoztak, hogy Szerbiában élnek magyarok! Tehát ebből a szempontból a nulláról kellett indulni, építkezni. Azt gondolom, hogy az a lehetőség, hogy Brüsszelben bemutatkoztunk, elmondtuk, hogy létezünk, miket csinálunk, mik a problémáink, hogyan látjuk a jövőt, segített abban, hogy észrevegyenek bennünket és felismerjék, hogy vagyunk, és mi is Európába igyekszünk. Sikerült megvetni a lábunkat, és érdekképviseletet biztosítani, egy biztos pontot felépíteni Brüsszelben, ami nagyon fontos a jövőbeni uniós ambíciók szempontjából is. Ezzel kiváló lehetőséget kaptunk, hogy még jóval az uniós csatlakozás előtt a közösségünk elkezdheti építeni az európai kapcsolatait, hálózati rendszerét.

Szerbiának voltak-e sürgető elvárásai Önnel szemben?

Szerbia csatlakozási folyamatát nemcsak én sürgettem, amennyire lehet, hanem Magyarország is, a magyar kormányéhoz hasonló kiállások nagyon hiányoznak az európai politikai színtéren. Magyarország a legnagyobb támogatója a bővítésnek, és Szerbia csatlakozásának. A szerb kormányzatban tudatában vannak annak, hogy az Európai Unióban egy ország, egy EP-képviselő nem tud egymagában dönteni, hanem konszenzusra van szükség, a tagállamok megegyezésére, és ezt mi csak sürgetni, támogatni tudjuk, hogy a megegyezés mielőbb bekövetkezzen, illetve politikai nyomást gyakoroljunk azokra a tagállamokra, akik miatt húzódik és késlekedik a bővítés.

Milyen Szerbia megítélése?

Mandátumom megkezdésekor, már 2014-ben, az Európai Bizottság jónak minősítette Szerbia felkészültségét a csatlakozási tárgyalásokra. Nagyon jó csapatot, tárgyalóteamet hozott létre Belgrád, akik nagyon ügyesen végzik a csatlakozási tárgyalásokhoz fűződő ügyes-bajos jogi, adminisztratív feladatokat. Sok esetben láttunk olyat is az elmúlt évben, hogy Szerbia megnyitásra készen állt öt fejezettel, ugyanakkor a Tanácsban a tagállamok csak kettőt hagytak jóvá. Ez a tempó nem elégséges, hiszen 35 tárgyalási fejezet van, és félévente kettővel haladva 2025-ig sem fogjuk tudni megnyitni az összeset, hát még lezárni, és végigfutni a csatlakozáshoz szükséges tagállami ratifikációs folyamatokon. Ebből kifolyólag gyorsítani kell a tempót, és a legtöbb esetben, különösen az utóbbi két évben, ez nem Szerbia igyekezetén múlott.

Került-e két tűz közé, olyan értelemben, hogy vajdasági magyar kisebbségi érdekek mellett kellett felszólalni Szerbiával szemben?

Mondhatom, hogy nem. Egyértelmű, hogy a kisebbségi jogok témaköre szervesen kapcsolódik a csatlakozási folyamathoz. A csatlakozás előmozdítása egyúttal maga után vonja az emberi és kisebbségi jogok európai harmonizációját, sztenderdjeinek elérését, és ebből kifolyólag ez a két folyamat egymást erősíti – habár vannak rosszakarók, akik ezeket próbálják szembeállítani egymással. Nekünk, mint kisebbségi közösségnek, az a célunk, hogy a csatlakozás pillanatára a lehető legjobb kondícióban legyenek a kisebbségi jogok, illetve azoknak a megvalósítása. Ezen dolgozunk a kisebbségi cselekvési terven keresztül, a szerbiai országjelentéseken keresztül is. Természetesen ez nemcsak európai szintű politizálás a mi esetünkben, hanem szerbiai, köztársasági, tartományi, önkormányzati szinten is a mi közösségünk a Vajdasági Magyar Szövetségen keresztül minden nap megvívja az ehhez szükséges csatákat, tárgyalásokat. Így együttes, egymást erősítő folyamatokról van szó, az, amit Brüsszelben csinálunk, segíti az itthoni politizálást is a kisebbségi ügyekben.

Mennyire egyenrangú társak a magyar EP-delegációban a határon túli képviselők?

Teljes mértékben sikerült egy nagyon jó csapatot létrehozni már 2014-ben, a következő csapatnak is nagyon jó esélyei vannak, hogy kiváló teammunkát végezzen. A 2014-es EP-választások össznemzeti politizálást hoztak létre, és valóban, a Fidesz-KDNP delegáció, együtt az RMDSZ és a felvidéki MKP képviselőivel, számos taggal rendelkező delegáció, ami nagyon fontos eleme az EP-munkának. Ezen túlmenően pedig az anyaországi és minden határon túli magyar közösség egy asztal köré tudott ülni, minden héten találkoztunk, letárgyaltuk az aktuális ügyes-bajos dolgokat nemzetpolitikai ügyekben, ez nagyon hatékonnyá tette a munkánkat, és egyedi testületté váltunk.

Fehér Márta

FÖLDRAJZI TÁVOLSÁG – LELKÜLETI KÖZELSÉG

2019. április 4-én régebbi kapcsolatok felújításaként a 30 éves Magyar Napló négy vezéralakját láttuk vendégül Bécsben. Az együvé tartozás és együttgondolkodás jegyében fontosnak tartjuk, hogy a Bécsi Napló köszöntse a három évtizedet megélt folyóiratot és szerkesztőgárdáját. A jeles alkalomból három beszámoló tájékoztat a Magyar Írószövetségről és folyóiratáról a Magyar Naplóról. *(Szerk.)*

A Magyar Írószövetség szellemi örökségéről, szervezetéről, aktuális feladatairól

A jövőre 75 éves intézmény történelmi küldetését két meghatározó időszakban töltötte be. Amit ma Magyar Írószövetségnek mondunk, azt az 1956-os forradalom és annak szellemi előkészülete, valamint a rendszerváltáshoz vezető 80-as évek autonómiaharca alakította ki; a szervezet (és általa is az írók) tekintélyét ebben a két sorsfordító korszakban alapozta meg. Mindennek a szellemi örökségét ápolnia – alapszabályában is rögzített – kötelessége és feladata.

A Magyar Írószövetség, közel 900 fős tagságával, kultúrdiplomáciai és egyéb közfeladat értékű munkájával, az irodalmi élet legszélesebb rétegének érdekképviseletét látja el. Tagsága meglehetősen sokszínű mind összetételében, mind pedig földrajzi értelemben. Nem csupán költők, írók alkotják, hanem tagjai műfordítók, irodalomtörténészek, sőt, akadnak íróként is ismert képzőművészek és művészettörténészek is a soraiban. Rendszerváltáskor a Magyar Írószövetség az első intézmények egyike volt, amely tagságát kiterjesztette a határon túl és a diaszpórában élő magyar írókra is. A jelenlegi tagság bár sokféle ízlést, világlátást képvisel – ezt tükrözi többek közt az is, hogy a hagyományos szakosztályok mellett van avantgárd és sci-fi szakosztály, sőt, digitális munkacsoport is –, de alapvető értékrendszerében elkötelezett a magyarság kulturális identitásának védelmében, a magyar nyelv ápolásában, a nemzeti hagyományok megőrzésében és azok megújításában.

Rendszerváltáskor radikálisan megváltozott a Magyar Írószövetség jogi és finanszírozási státusza: állami intézményből civil egyesületté alakult át. Intézményként és nagyszámú tagsága révén a mindennapi munkán túl jelentősége jóval nagyobb hazánk kulturális életében, mint ahogy elsőre gondolnánk. A megjelenő irodalmi alkotások mellett a különböző szakmai bizottságokban és támogatáskezelő kuratóriumokban is fontos munkát végez. Mint kulturális szervezet, az alapszabályában is rögzített alapfeladatokon túl, elkötelezett olyan nemzetstratégiai fontosságú feladatok terén, mint a nemzeti emlékezet és identitás ébrentartása, formálása, a magyar nyelv védelme és ápolása, irodalmunk és kultúránk külföldi megismertetése.

Az elmúlt nyolc évben komoly reformokat vezettünk be az intézmény megmaradása, megerősödése és a megváltozott kulturális térben való hatékony szerepvállalása érdekében. Ilyen például a szélesebb közönség érdeklődésére is számot tartó, nyitott programok bevezetése és meggyökereztetése (*Írók éjszakája, Versek szódával, Magyar Széppróza Napja*…), a külföldi (elsősorban közép-kelet-európai) írószervezetekkel történő aktívabb együttműködés, a társintézményekkel való kapcsolatok szorosabbra fűzése, hatékonyabb sajtókommunikáció, a digitális világban való honfoglalás és reprezentáció.

A kultúrának egy nemzetstratégiában mindig kiemelt pozícióban kell lennie. Különösen szükség van erre akkor, amikor Európát újra nyomasztó kihívások elé állítja a történelem. A Magyar Írószövetség kezdettől fogva vallja és gyakorolja az irodalom társadalmi felelősségvállalását. Hű a nemzeti hagyományhoz és a magyarság történelmi önazonosságához, identitása fennmaradásának, kiteljesedésének eszméjéhez, amelynek megvalósulásában kultúránk fontos szerepet játszik. Biztosak vagyunk abban, hogy történelmi küldetését a 21. században is múltjához és nagy szellemeihez méltó módon töltheti be.

Szentmártoni János
a Magyar Írószövetség elnöke

A Magyar Napló folyóirat története, főbb tematikai és szemléleti irányai

A folyóirat a rendszerváltás évétől indult, 1989-ben. Alapítóinak olyan irodalmi lap létrehozása volt a célja, amely a Kádár-korszak kényszereivel leszámolva az értékek mentén ad fórumot a születő új magyar világ új társadalmi nézeteket és esztétikai minőségeket formáló irányzatainak. Cseres Tibor, a Magyar Írószövetség elnöke „a politikai értékek, erkölcsi normák és egy kikezdhetetlen minőségeszmény” jegyében küldte a lapot olvasóihoz. Első főszerkesztői Kulin Ferenc (1989–90), Reményi József Tamás (1990–91), Pályi András (1991) és Dérczy Péter (1991–94) voltak. Mai arculatának főbb vonásait Oláh János 1994-es főszerkesztői megbízása után kapta meg.

A lap karakterét megszabó elveket ő határozottan a nemzeti irodalom „őszinte hangütését” követő hűséghez és az addig eltagadott értékek tudatosításához igazította. A folyóiratot számos idősebb és fiatalabb írótól, képzőművésztől, történésztől s más alkotóktól és tudósoktól támogatott fórummá emelte, s erős szellemi műhelyt alakított ki körülötte. Ennek a műhelynek az otthonossága és perspektívája bölcsőként vonzotta a fiatalabbakat. Főszerkesztője a folyóirat újjáépített hajójának erősítő vitorláiként hozta létre a Magyar Napló Kiadót (1999), adott ki számos, a nemzeti tudományban, művészetben fontos könyvet, ezek körében *Az év versei*, *Az év novellái* és *Az év esszéi* sorozatot (2002), alapított könyvesboltot, és segítette világra a folyóirat iker lapját, az ismét igen sok írót, kutatót a lap körébe szólító Irodalmi Magazint (2012). A folyóirat szellemi körzetéből sarjadtak ki a *Versmaraton* – s a *Költők futása* – költészet napi, valamint a *Hajózzon a magyar irodalommal* könyvheti programok is.

A lap szerkesztői Oláh János halála (2016) után is a magyar történelem, az adott mindenkori társadalmi valóság, a nemzeti sors következetes figyelését tartották – szépirodalmi, kritikai, történeti, filmes, néprajzi, szociografikus, nyelvészeti s más tárgyú írások közlésével – első rangú feladatnak.

A folyóirat meghatározó rovatai: az új alkotásokat közzé tevő *Szemhatár*, az alkotói vagy tudósportrékat kinagyító, 16 év alatt több mint 180 műhelybeszélgetést és mintegy száz kisinterjút közreadó *Nyitott Műhely*, a fontosnak tartott kortárs műveket értékelő *Könyvszemle* és a határon túli magyar és az egyetemes irodalomra is tekintő művek ennek az akaratnak a látószögéből mutatják meg egy-egy fontos szigetét a magyar és az európai valóságnak.

Jánosi Zoltán
a Magyar Napló főszerkesztője

A folyóirat és Oláh János főszerkesztői öröksége, a prózarovat jellemzése

Oláh János, a Magyar Napló újraalapító főszerkesztője élesen látott folyamatokat, de sok időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy igazán felismerjem őt, s hogy lélekben is felnőjek valamennyire ahhoz, amit képviselt. Kezdő szerkesztő koromban, 2004-ben, a Nyugati téri aluljáróban, egy kis antikváriumban megtaláltam *Az őrült* című regényét. Másnap dedikáltattam vele, és többek között azt írta bele, hogy ez a „mágikus szerencsétlenség” regénye. Ez volt az első könyv, amit tőle olvastam, és bár *Az őrült* kevésbé önéletrajzi ihletésű mű, mégis megéreztem benne a kádári diktatúrában élő, kibontakozásában, érvényesülésében rendre elgáncsolt, elhallgatott ember kilátástalan, lassan kivérző sorsát. Azt a keserűséget azonban, amit ez a könyv is áraszt magából, és ami Oláh Jánosnak és pályatársainak, a Kilencek költőinek jutott osztályrészül – akik nem illeszkedtek a kor irodalompolitikai elképzeléseihez, sőt, kifejezetten kritikusan szemlélték a korabeli társadalmi viszonyokat –, Jánoson alapvetően nem lehetett érezni. Ízig-vérig elkötelezett, etikus, nagy teherbírású ember volt, aki a közösségi szolgálatot fölébe helyezte a saját érvényesülésének. Mindig azt az irodalmat szolgálta, művelte, amely a népi gondolatban gyökerezett, amely nem mehetett el szó nélkül a vidéki magyarságot 1945 után sújtó tragédiák: a szovjet megszállás, a Rákosi-korszak és a kádárizmus lelket és szellemet megnyomorító, az emberi önrendelkezést tudatosan felszámoló hatalmi gyakorlata mellett. Azt vallotta, hogy „Ha nem szembesül valaki gyermek- vagy ifjúkorában azzal a kollektív emlékezettel, amit a szülők, nagyszülők, egy falu vagy más közösség képvisel, akkor nehezen lesz belőle író, mert az írás mindig több mint egyéni vallomás, amely, ha nem ágyazódik bele a közösségi emlékezetbe, ritkán lesz érvényes.”

A Magyar Napló Kiadó és folyóirat mára megerősödött, fontos rendezvényei vannak, amelyek hagyománynak számítanak már. 2002-ben jelent meg először *Az év versei* és *Az év novellái* antológia, és azóta minden hajóútra meghívjuk a kötetben szereplő szerzőket, akikkel találkozni, beszélgetni lehet, valamint bemutatjuk a kiadó könyvheti újdonságait. Oláh János azt tapasztalta ugyanis, hogy az évtizedek óta megjelenő *Körkép* és a *Szép versek* antológiákban a magyar irodalomnak jóformán csak az egyik fele szerepel. Idén 18. alkalommal jelenhetett meg mind *Az év versei,* mind *Az év novellái:* előbbi rendszerint a Magyar Költészet Napjára, április 11-re, utóbbi pedig újabban a Magyar Széppróza Napjára, február 18-ra.

A novellaantológiát a megelőző évben folyóiratban megjelent kisprózai művekből, közel negyven folyóiratot szemlézve szerkesztjük. Általában 30–40 alkotó munkája kap helyet a válogatásban; fontos, hogy minden írói korosztály képviseltesse magát, és szerepeljenek benne szép számmal a határainkon túl élő kortársak is. Elsősorban olyan írásokat szeretünk beválogatni a kötetbe, amelyek a szépségükön túl a magyarság létproblémáit dolgozzák fel, vagy legalább a magyar valóságban játszódnak. Évről évre figyelünk arra is, hogy az elbeszélt történetük vagy az árnyalt lélektaniságuk miatt értékes novellák is helyet kapjanak benne. Mindig azokat a műveket keressük, amelyekbe az írójuk egy kissé „belehalt”, amelyeken érezni, hogy húsból és vérből vannak.

Bartók Béla

Bíró Gergely
a Magyar Napló főszerkesztő-helyettese

A monetáris rendszerek zsákutcája

Saját társadalmunkról elfogulatlan véleményt nem alkothatunk! Ezt a gondolatot *Hans Schäfer* az 1979-es könyvének (*Plädoyer für eine neue Medizin*) 190. lapján a következőképpen fogalmazta meg: *„Nur der Außenseiter ist in der Lage, frei von gesellschaftlichen Normzwängen zu urteilen.”*, vagyis *„Csak a kívülállónak van lehetősége szabadon a társadalmi formakényszerekről vélekedni.”* Aki e meghonosodott rendet mégis bírálni szeretné, annak az objektum fölé kell emelkednie, hogy legyen rálátása, ahogy azt korábban a próféták tették. Az átlagember nem veszi észre, ha az életmódja helytelen, sőt azt sem, ha ezzel segíti a földkerekséget a végső veszedelembe sodródni. Jelenünket örökös krízisek fenyegetik, még a megélhetésünket is, ha a gazdasági válságainkra gondolunk, de ennek az életmódnak zsákutcába vezető hibájáról senki sem beszél. E rendszerek nemzetgazdászai feltehetően hallgatásaikkal szeretnék a pánikot elkerülni (ha erről egyáltalán tudnak).

A keresztény próféták viszont, erre a kilátástalanságra már évezredekkel ezelőtt felhívták a figyelmünket, ahogy arra János apostol is rávilágított, és egy versében tömören meg is fogalmazta. A Bibliának e sorairól sosem lehet hallani, mintha ez egy érthetetlen kijelentés, esetleg tabutéma lenne, vagy struccpolitikaként erről tudomást sem akarunk venni. Különböző templomokban hosszú évtizedeken át hallgattam a hirdetett igéket, sőt bibliaórákra is jártam, de a *Jelenések könyvének 18, 23.* versét soha senki sem olvasta fel, hogy annak lényegére rávilágosítson. E versben olvashatjuk a világ megjövendölt elpusztulásának okát: *„mert a te kalmáraid valának a földnek fejedelmei; mert a te bűvöléseidtől eltévelyedtek mind a népek.”*. Ez pedig azt jelenti, hogy a kalmárokat segítő félrevezetés (média) viszi az embert az elkövethető legsúlyosabb bűnbe, a *pénzhasználatra*, ha a kalmárok uralma okozza a végünket.

Mi pedig az életünket pénz nélkül már jó ideje el sem tudjuk képzelni. Erre a ránk erőltetett életmódra ma már büszkék vagyunk, ismerjük a pénz előnyét, és temérdek rejtett hátrányát is. Persze, a pénzre csak azért van szükségünk, mert azt kérik tőlünk, de a pénz el is kényeztet. Előnyeit unalmas lenne itt felsorolni. De tulajdonképpen ezzel korlátoznak és szorítanak a fegyelemre, ezzel büntetnek, és ezzel lehetnek a *kalmárok a földnek fejedelmei,* vagyis ezzel tudnak ők mindenki felett uralkodni. Tehát a pénz egy olyan rabságra kényszerítő ördögi eszköz, amelyet az emberek – paradox módon – hajlamosak istenként imádni. Azt annyira szeretik, hogy még a legtisztább lelkületű és örökérvényű, jóra vezető keresztény tanoknak is hátat fordítanak. Igen ám, de a pénzimádat hamis útra vezet. Az önzésre nevel, ezért az emberek a társaikat csak prédának nézik, vagyis az miatt szűnik meg a szeretet, aminek tulajdonképpen (a technikai fejlődés helyett) az emberiség legfőbb céljának kéne lennie, mert szeretethiányban pokol az életünk, vagyis ezzel már csak a végzetünket érdemeljük ki. Persze, nem a szeretethiány miatt fog az egész emberiség élete katasztrófába torkollni, hanem a pénz által okozott nemzeti vagyon szükséges növelése miatt, mert ahány százalékkal növekedünk, annyi százalékkal tesszük tönkre a természetet, vagyis annyival növekszik a környezetszennyezés, és ezért ez egy ördögi kör. Addig növekszünk, míg be nem betonozzuk a természetet, addig fogunk szaporodni, míg be nem zsúfoljuk, és élhetetlenné nem tesszük a környezetünket, vagyis minél gyorsabban növekedünk, annál gyorsabban tesszük magunkat tönkre.

Most már csak az a kérdés forog fenn: *Miért muszáj növekedni?* Erre az egyszerű rövid válaszom: *A pénz miatt.* Ugyanis a pénz egyik funkciója az *értékhalmozás*, és éppen az értékhalmozó pénz okozza azt az elviselhetetlen társadalmi különbséget, ami a becsületes szegény és a spekuláns gazdag közt jöhet létre. De a tűrhetetlen különbség enyhítését a monetáris rendszerek a szükségszerű növekedésből finanszírozzák, abból juttatnak a széles rétegeknek, mert ha azok vásárlóereje annyira legyengülne, hogy a gazdag nem tudna már eladni, akkor a gazdaság összeomlana. Tehát mi csak egy virtuális, könnyen manipulálható rendszerben élünk, melyben hiába ügyeskedünk, a végtelenségig akkor sem növekedhetünk, a Földet sem nőhetjük ki, és ha megáll a növekedés, akkor jön a könyörtelen apokalipszis, mely folytán csak egy pár hónapig tudnánk az életünket kannibalizmussal fenntartani.

Meszlényi Róbert Imre (Bázel)

S. Csoma János

Miként

Akarni? Kívánni? Mindegy,
mi mellé szúrod a voksod,
felállnak, árnyékot vetnek,
megindulnak a ledöntött szobrok.
Fejünk felett mozdulatlan
opálos bódulatban a kék.
Krisztus urunk keresztjéről lelép,
elmélyülten vizsgálja
öt vérző sebét
Mona Lisa arcáról festék csorog,
kufároktól hangosak a templomok.
Ha e káoszba az ember belenézett,
lehet valóság, lehet igézet.
Hol volt, hol nem volt,
Rész-esemény vagy egész élet.

Lakos Endre emlékére

Az idén van Lakos Endre – 1956–57-ben a gräni magyar menekült gimnázium igazgatója, majd 1957–67 közt a bécsi magyar katolikus egyetemi lelkész – születésének 100. évfordulója. Akit titkos hitoktatásért a kommunista diktatúra börtönbe zár és bányában dolgoztat, az nem éri meg ezt a kort, Lakos Atya 1969. június 13-án, alig 50 évesen, hosszas betegeskedés, többszöri agyvérzés után elhunyt. Mint egyetemi lelkész létrehozta és 10 éven át irányította az *Exul familiát* – az 56-os bécsi magyar menekült katolikus diákok közösségét. Az Exul familia tagjaihoz intézett utolsó leveléből sugárzik a magával ragadó energia, de a szerinte hiábavaló küzdelem fölötti elkeseredés is. (L. alább az eredeti szöveget.) A magyar titkosszolgálatnál aktáját utoljára 1968-ban nyitották meg. Akkoriban – a halálra készülve – haza szándékozott térni, de kérelmét elutasították.

Az Exul familia 2019. június 13-án 12:00 órakor találkozik az ottakringi temető bejáratánál, majd együtt felkeresik sírját, hogy megemlékezzünk róla. Mindenkit szeretettel várunk.

Szemerédi Tibor

ÉRDEMES VOLT-E?

L e v é l
a bécsi magyar katolikus egyetemistákhoz.

Kedves Lányok!

Kedves Fiúk!

Isten erőt adott és időt engedett arra, hogy az új munkaévet megkezdjük. Isten adta az erőt és engedte az időt – ezt csak most érzi az ember, mikor hosszú betegségből lassan felépülve hozzákezdhet a munkához, amelyhez már semmi remény nem volt.
Még a kúráról írom ezt a levelet, melyet már otthon fogok postázni. Érzem, hogy a kúra – ha nem is hozta vissza teljesen az egészségemet, jót tett. Hogy a beszélő készségemet mennyire adta vissza, azt majd az első beszédek fogják megmutatni.
Most, hogy ráérek erőst, sokat forgatom fejemben a kérdést: érdemes volt-e? Merthogy nem hiába kapott el ez a betegség, azt biztosan tudom, tudjátok. Az utolsó hét eseményei: éjjel érkeztem St. Pöltenbe és másnap kezdtem egy lelkigyakorlatot teljesen egyedül; és más ami megelőzte a tragédiát. Lelkemet sokszor megjáratom ezeken a dolgokon. És újról és újról visszatér a kérdés: érdemes volt-e?
Érdemes volt-e úgy hajszolnom magam? Nem volt gyerek, akinek bánata ne az enyém lett volna: érdemes volt-e? Együtt törtem a fejem éjszakákon át a fiatalsággal; lakásom mindég nyitva állott az arra rászorulóknak – még éjjel sem lehettem egyedül! Volt, amikor 9 Heim-em volt; hogy kétszer átaludtam az átszállást, s végülis – utolsó villamos volt, amivel mentem – szépszerével gyalog kellett hazavánszorogni, téli este volt.
És ezek most mind-mind átszaladnak a fejemben – mely nem sokat ér már. Érdemes volt-e?
Előttem egy ifjúság lebegett: tüzes akaratú, acélizmú, nyílt tekintetű fiatalság! Amely nem „meneküllt" az otthoni felelősségre vonás elől, hanem búvóhelyet keresett magának, hogy felkészülhessen a jövőre! Bármilyen is ez a búvóhely, csak meg lehessen benne bújni, s készülni tudjunk a jövőre!
Ehelyett egy környezetével, önmagával megalkuvó, puhány társaságot találtam, mely közűl a legjobbak arra voltak jók, hogy a vizsgáikat kiállották. Nem gondoltak arra, hogy jó mérnök, orvos, patikus, tanár lehetett volna belőlük otthon is! A menekülés arra lett volna jó, hogy azt adják még hozzá a dolgokhoz, amik nélkül semmit sem érnek a dolgok: A világnézetet!
És erre nem volt kapható a fiatalság!
Azt hitték, hogy „az atya hobbija" az egész, s olybá is kezelték! Pedig ez lett volna az egyetlen, amit hazavihettünk volna!
Én megalkudtam önmagammal: megütött a guta – ennek így kellett lennie! Hogy mik előzték meg ezt a folyamatot: mellékes!
De engem a börtön kötelez! Az a fiatalság, amit ott álmodtam meg álmatlan éjszakákon vagy egyegül róva a zárka padlatát!
Talán ez a fiatalság nincs is! Vagy ha van, otthon van, és összeszorított fogakkal harcol a holnapért abban a reményben, hogy azt csinálják ide künn is, s majd egyszer összetalálkoznak a nagy akarások.
/De jaj, meg ne tudják ezek, hogy nem így van: hogy nincs mire várniok!/
De engem ez a fiatalság kötelez!
Nem baj ha sokakban csalódnom kellett! Nem baj, ha tüzes tekintetek helyett vízenyős szempárok fogadnak: ha harcra kész, izmos fiatalság helyett megrokkant, puhány „kisfiúk és kislányok" néznek szembe velem; arcukra kiül, hogy mennyire nem értik, miről van szó.
Hanem ha ezek a „kisfiúk" és „kisleányok" megtalálják egymást, akkor szó sem lehet bajról! Ugyan ki is emleget ilyesmit! A házasságok ezért búvóhelyek, s nem harci felkészülés helyei: A búvóhelyek, ahol összebújnak „az élettől olyan mostohán kezelt báránykák".
Összegezve: amíg egy valaki lesz, akinek mondhatom, úgy mondom a magamét! Csakis a magamét!
Ha nem lesz, akkor lerázom port cipőmről – s még így gutaütötten is, magas vérnyomásosan is, de egy ifjúságról álmodom: arról az ifjúságról, mely megérti azt, hogy mi a világnézet, annak a jelentősége az emberi életre: hogy nélküle csak üres bábú az ember!
Aki értékeli a világnézetet azt szeretettel várom! És pedig:

Okt. 12. 17 órakor az Exul familia helyiségében tennivalóink megbeszélése: Akadémia, Nagyakadémia, stb, stb. Ezt követően Bartók: Kékszakállú herceg vára c. operájának leforgatása.

Okt. 13. 9 órakor VENI SANTE: Ezzel megkezdődnek a diákmisék.
A beszédek témája: Az emberi élet értelme, és a szenvedés.

Okt. 21. 19 órakor kongregáció – vegyesen.

Okt. 23. 20 órakor az első szakszervezeti szeminárium.

Okt. 31. 21 órakor az első csütörtöki szentségimádás.

Szeretettel

Bad Hall, 1963. szept. hava. Lakos atya

Lerántjuk az egészségügyről a lepedőt

Jó- és rosszindulatú (rákos) daganatok

„Nem félünk a farkastól, nem bánt az, csak megkóstol..." – ismerős rigmus, ami az élet sok területére igaz.

Felkészültünk-e, vagy fel lehet-e készülni a daganatos betegségek megjelenésére szervezetünkben?

A kérdés költői, mivel igazi válasz nincsen. A daganatos betegségek nagyon széles körben és több szinten, minőségben fordulnak elő az emberekben, vagy inkább az élővilágban. Hiszen ismert, hogy minden élőlényben előfordulhat jó- és rosszindulatú szövetszaporulat. Az élettartam meghosszabbodása, a jóléti társadalom kihívásai, a környezeti szennyeződések, az orvostudomány diagnosztikus fejlettsége mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a rákbetegségek statisztikai adatai növekedést mutassanak.

Mi a daganat? Szabályozatlan sejtszaporulat, azaz a sejtciklus szabályozásának felborulása, a DNS mutációja.

Mik lehetnek az okok? Genetikai, öröklési, szerzett betegségek, gyulladás, fertőzések, környezeti, életmódi stb. hatások. Szóval, egyértelmű válasz erre nem adható. Sok mindent tudunk, sok mindent tudni vélünk és nagyokat tévedünk.

1966-ban a Magyarországon népszerű „Népszabadság" újságban mindenki számára megnyugtató, tudományosnak mondott kijelentés jelent meg; „20 év múlva legyőzzük az összes rákbetegséget". Én és gondolom sokan mások is boldogan elhitték, mert el akartuk hinni.

1980-ban a WHO Alma-Ata-i deklarációjában azt a célt tűzte az emberiség elé, hogy „Egészséget mindenkinek 2000-re". Gyönyörű gondolat, csodálatos célkitűzés. Mentségükre mondva, az egészség meghatározásánál nem a betegségek hiányát említik, hanem a betegségek kompenzált állapotát. Így elfogadhatóbb ez a reményt sugárzó meghatározás, amiről ma, 2019-ben tudjuk jól, hogy szertefoszlott vágyálom.

A szív- és érrendszeri betegségek vezetik a mortalitási listát, de közvetlenül utánuk a második helyen a rákbetegségek következnek.

Hippokrátész, a jó öreg görög már ismerte, leírta a daganatokat. Észrevette, hogy különböző szövetekben, szervekben ellenőrizetlenül, nem szokványos szövetszaporulat indul el, amely halálozáshoz vezet.

A mai tudásunk szerint a különböző fejlődéstani sejtcsoportok különböző daganatfajták kialakulását hozzák létre. Számuk és a variációs lehetőségek óriásiak.

A jóindulatú, benignus szöveti szervelváltozások néha csak kellemetlen ún. „szépségzavart" okoznak. Ilyen pl. a zsirszövetek jóindulatú daganatos szaporodása, azaz, a lipoma, mely a test bármelyik részén felléphet. Eltávolításuk sebészetileg egyszerű, látványosan eredményes.

De mi inkább a halálhoz vezető rákos daganatoktól félünk. Nem kívánom senkinek, hogy „cancerofobiába" azaz a rákbetegségtől való túlzott félelembe essen. A kiegyensúlyozott életvitel, a stabil pszichés állapot részben a megelőzés alapja, részben a gyógyulás előfeltétele. Ezért óva intek mindenkit a megalapozatlan félelemtől.

Hányféle daganat osztályozás létezik? Ha valaki utána olvas, elveszik a részletekben és nem látja a fától az erdőt. Rengeteg kutatócsoport dolgozott és dolgozik a rákok okainak megismerésében, kategóriák felállításában és nem utolsósorban a gyógyítás, a megelőzés széles területein. Nagyon sok részletre már fény derült, de sok még az árnyékban húzódik meg.

A kategóriák szerint, ha A-tól W-ig felosztjuk, akkor is legalább 40 fontos kategóriába sorolhatjuk a rákos megbetegedéseket. Feloszthatjuk gyakoriság, mortalitás, morbiditás, fejlődési sejtcsoportok, szervek, szervrendszerek alapján, de ez így is kaotikusnak tűnik. Fogadjuk el a leggyakoribb halálhoz vezető felosztást:

1. Élen jár mindkét nemnél a tüdőrák. Ismert kiváltó ok a dohányzás, de a környezeti károsító anyagok, mint a kőpor, az azbeszt, a levegőt szennyező ágensek, újabb kutatás szerint a kis, levegőben szálló műanyag molekulák stb. A felsorolás nem lehet teljes, egy azonban biztos, hogy a sebészeti és a kemoterápiás kezelések segíthetnek, ám a megelőzés lehetőségeinek keresése hasznosabb.

PROF. DR. BIRTALAN IVÁN

Folytatás a következő számban.

In memoriam Hámos László

(1951–2019)

A 68 évesen, 2019. április 16-án elhunyt „Hámos László a Miniszterelnökség saját halottjának tekinti." A szokatlanul részletes gyászjelentés utolsó mondata kellőképpen kidomborítja személyiségének és szerepvállalásának jelentőségét. Úgy is fogalmazhatnánk, fizikai halálától függetlenül bevonult a halhatatlanok közé. Egzotikus, jellegzetes amerikai magyar vagy magyar amerikai jelenség volt. Jelenség, mert személyiségét és szerepét minden nyitottság ellenére titokzatosság övezte. Olyan ember volt, akit még irigyei is megkülönböztetett módon emlegettek és kezeltek. Mindenkié, különösen a magyar kisebbségeké volt, de számos tisztségétől függetlenül lényegében senkihez sem tartozott: kifejlesztette és sugározta emberi különállását, másságát.

Megtalálta azt az utat és módot, ami által érintetlen maradt: nem keveredett olcsó intrikákba, viselt dolgai megőrizték tisztaságukat. Vállalt hivatását elhivatottsággal végezte. Rádöbbent és ezért tudta, nem lehet félemberként, jellegzetes emigránsként küzdeni szentnek vélt ügyekért. Amikért személyes pályafutását is kockáztatta. Mégis sikerült elérnie, hogy anyagilag függetlenként és egyben kiszolgáltatottan nem bélelte egyéni életét: nem lett gazdag anyagiakban, hogy annál gazdagabb legyen az óvéiért, mindenekelőtt a romániai magyar kisebbségek önkéntes szolgálatában kifejtett életvitelében.

Jó híre megelőzte: Révay István az Amerikából Ausztriába visszatelepült felvidéki magyar egyik találkozásunkkor szerénynek mutatkozó füzettel ajándékozott meg. Fiatal amerikás magyarok programját tartalmazta. A Teleki Pál Intézet volt igazgatója felhívta figyelmemet, hogy ezek a fiatalok megtalálták a jövő kulcsát, rájuk figyelni kell, mert az emigráció gyermekbetegségeiből kinőve egészen új útra tértek, másfajta módszerekkel és eszközökkel kezdtek a politika művelésébe. Ők már igazi amerikaiként egészen természetesnek vélték a kettősséget. Tudták, hogy csakis a legmagasabb szintű kapcsolatok megteremtésével és ápolásával lehet kitörni az elszigeteltségből.

Ezeknek a fiataloknak lett vezérlő egyénisége Hámos László. Neki és baráti körének sikerült „felfejleszteni" az erdélyi magyarság ügyét a Fehér Ház szintjéig, ahol meghallgatásra és a körülményeknek megfelelően megértésre találtak. Tulajdonképpen ez lett az a vonal, ami minden szerénységét, viszonylagosságát leszámítva irányt mutatott.

Az 1956-os magyar forradalom 30. évfordulója alkalmából Hámos László Bécsbe költözött és az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetségének székhelyén nyitott irodát. Munkatársával a megemlékezések programjába bekapcsolódva, részben ezekkel párhuzamosan vitte véghez elgondolásait: a Károly templomban Franz König bíboros tartott áhitatot, a nagy hírű Felix Ermacora nemzetközi jogász szólt a tömeghez a templom lépcsőjéről. A forradalom emlékére rendezett sajtókonferencián Hámos László – némi idegenséget váltva ki – a fővonaltól eltérően az emberi jogok mellett a kisebbségek jogaiért szállt síkra. Az ő érdeme volt a Bécsben szokatlanul nagytömegű tüntetés megszervezése a román követség elé.

Gyümölcsözőnek bizonyult az akkor kialakult személyes kapcsolatok révén az együttműködés a hírszerzés és terjesztés terén, azaz egymás kölcsönös tájékoztatása a Szabad Európa Rádió hullámain és a Bécsi Naplón keresztül.

Hámos László méltatásai között alig szerepelnek az említett akciók, pedig ezek is hozzátartoznak az ő érdemeihez. Elmélyítve a kapcsolatokat, amikor a rendszerváltozás után már Budapesten igyekeztünk rendezni és továbbvinni közös dolginkat.

Igen, Hámos László élete és példája érdemesíti őt arra, hogy bevonuljon a halhatatlanok közé.

Pannonicus

ADY ENDRE PÁLYÁZAT

Eredményhirdetés

Az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége – Bécsi Napló márciusban irodalmi pályázatot hirdetett, melynek témája Ady Endre volt. A jelentkezők április végéig sokszínű írásokat juttattak el hozzánk, melyek között volt több vers, próza és képvers is. A háromtagú zsűri a következőképpen bírálta el a beküldött pályázatokat:

10–14 éves korosztály:
1. helyezett: **Lakatos Cynthia**: A szabadság pávája
2. helyezett: **Kása Kriszta**: Üzenet Adytól

15–18 éves korosztály:
1. helyezett: **Feurer Noémi Lilla**: Yda
2. helyezett: **Ferenczy Viktória**: A nagyok meséje
3. helyezett: **Virág Jasmine**: Én, a Hortobágy poétája

A harmadik kategóriában egyedül **Wohner Dóra** pályázott, akinek műve így más művek összehasonlítása és helyezés nélkül elismerésben részesült.

Valamennyi pályázónak köszönjük a részvételt.

A díjazott alkotásokat folyamatosan közöljük a Bécsi Naplóban.

KALMÁR ESZTER

FEURER NOÉMI LILLA
Korcsoport: 15–18 éves

YDA

A fejem a padomon nyugtatom, max hangon üvölt a zene a fülemben: „... the wrong way, the wrong day..". Egy szemhunyásnyit sem aludtam. Egész éjszaka a rohadt töri házit írtam, mert az idióta tanárunk tegnapról mára egy tízoldalas dokumentumot adott fel, hogy olvassuk át, emeljük ki a legfontosabb dolgokat és aztán írjuk le. Normális az ilyen? Ki akarja nyírni a diákokat! Mondanom se kell, az osztályból pár gyerek, aki megcsinálta, köztük én is, úgy néz ki, mintha most jött volna a *The Walking Dead* zombi kasztingjáról. Érzem, a nyakamból a fájdalom átsugárzik a halántékomra. Istenem, a kialvatlanság előhozta a migrénem. Ez a nap marha jó lesz!

„Mi az első óránk?" – kérdezte Patrik mögöttem.

„Irodalom. A szipirtyó már megint valami búval cseszett költőt fog bemutatni" – mondta Tomi, felkapom a fejem és kiveszem a fülhallgatót.

„Irodalom?"

„Igen, az előbb mondtuk"- néz rám Patrik unottan. Az életkedvem rögtön az ezerszeresére ugrik. Imádom az irodalmat! A régi versek hangzását, a régi könyvek jellegzetes illatát! Minden órán nézem a tanárt, ahogy továbbra is csillogó szemmel próbálja meg a halálosan unatkozó osztálynak a költők életét és munkásságát továbbadni. Felcsapom az irodalom könyvem és megnézem, ki a következő költő. Ady Endre! O, istenem! Annyira imádom a verseit. Máris eszembe jut két versrészlet: *„Amennyi örömet nyújtott hébe-hóba/ Azt mind bezárom sötét koporsóba..."* illetve *„Nincs ember szívében oly keserű bánat,/ Mint az én szívemben"*[1] Már ezektől a soroktól is megszakad a szívem. A könyvükben két vers van. A *Ha...* című vers, ezt nem ismerem, ezért beleolvasok: *„Hogyha tudnád, látnád, mit szenvedek érted, / Óh, de megátkoznád csalfa hűtlenséged!"*[2] Hűha, ez sem a vidámabb versei közé tartozik. De én Adyban pont a versek komor hangulatát szeretem. A másik verset sem ismerem, de inkább visszateszem a fülembe a fülhallgatót, újra elindítom a zenét és visszahajtom a fejem a padra.

Legközelebb az ajtó csapódására nézek fel. Belépett a tanárnő, arcán ezer wattos mosoly, csillog a szeme. Hirtelen az jut eszembe, hogy olyan ez, mintha egy csillogó szemű naiv kecske lépne be a kiéhezett oroszlán barlangjába. Elmosolyodom ezen a gondolatmeneten, majd felállok. Jelent a hetes, és mindenki elfoglalja a helyét.

„Most pedig diákok, vegyétek elő az irodalom könyveteket. A mai órán Ady Endréről fogunk tanulni."

Egyet nem értő morajlás fut végig az osztályon, én pedig szélesen elmosolyodom és hátra dőlök a széken.

„Ady Endre 1877. november 22-én született Érdmindszenten" – az osztály egyöntetűen felnyög amiatt, mivel azt gondolják, a tanárnő most unalmas adatokat fog elregélni nekünk. Még szélesebb lesz a mosolyom, és magamban sírok a nevetéstől az osztálytársaim reakciója miatt.

„Tudom, diákok, hogy ezek a tények nem a legizgalmasabbak, de a legfontosabbakat végigvesszük, és aztán rátérünk a verseire. Szóval, hol is tartottam?... Ó, igen, megvan. Édesapja Ady Lőrinc fiát jól pályára szánta, ezzel Ady nem nagyon értett egyet. Emiatt sok feszültség volt közöttük. Anyja, Pásztor Mária volt a villámhárító apja és fia között. Édesanyját „Édesnek" nevezte verseiben, mély szeretet kötötte össze őket. Bátyjára nagyon büszke volt és felnézett rá. A bátyja írta meg az első életrajzát."

A ceruzám vége majdnem letörik, olyan sebesen jegyzetelek. Felteszem a kezem.

„Igen, Tamara?"

„Mi volt a bátyja neve?"

„Ady Lajos" – ezt is gyorsan lejegyzem.

„Most térjünk át az iskolai éveire. Tanulmányait először Nagykárolyban kezdte el, majd Zilahon folytatta. Elkezdte a jogi egyetemet, de nem fejezte be. Először Debrecenben kezdett el újságírással foglalkozni. A *Debreceni Hírlap* adta ki első írásait, 1899-ben itt jelent meg első verseskötete *Versek* címmel. A századfordulón Nagyváradra ment és ott döntötte el végleg, hogy újságírással fog foglalkozni. A költészet ekkor neki még csak másodlagos volt. A *Nagyváradi Napló*nál alakult ki a szókimondó stílusa. Később ezért sokan támadták. Nagyváradon Ady elkapta az akkor még gyógyíthatatlan betegséget, a szifiliszt. Ugyanitt ismerkedett meg első szerelmével, Lédával, akinek rendes neve Diósy Ödönné Brüll Adél. Ám szerelmük csak plátói volt. Az asszony pénze és kapcsolatai révén eljutott Párizsba, a fiatal feltörekvő művészek paradicsomába. Itt nyert minden értelmet. Ennyi volt az „unalmas" adatokból. Most pedig, tud valaki mondani egy Ady versrészletet?"

Vihar sebességgel fellendül a kezem.

„Tamara, tessék!"

„Szállunk a Nyárból, tűzve szállunk/ Valahol az Őszben megállunk/ Fölborzolt tollal, szerelmesen. / Ez az utolsó nászunk nékünk:/ Egymás husába beletépünk/ S lehullunk az őszi avaron."[3] – elpirulok a hasonlatok hallatán, és az osztályból páran fütyülnek.

„Csendet! Köszönöm Tamara, ez a vers a *Héja-nász az avaron*. Az egyik leghíresebb talán a Léda versek közül. Tamara, tudsz esetleg még egy Léda verset?"

Felsóhajtok.

„Tüzes, sajgó seb vagyok, égek/ Kínoz a fény és kínoz a harmat/ Téged akarlak, eljöttem érted/ Több kínra vágyom: téged akarlak."[4] – még pirosabb lesz az arcom, és az osztályban még nagyobb lesz a hangzavar.

„Köszönöm. Mint már előbb is mondtam, Ady szerelme Léda iránt erős testi vonzalommal is járt, de mint szerelmük ez is plátói maradt. Ady emiatt frusztrált volt, ez a frusztráció át is hallatszik a Léda-verseken. Most pedig felolvasok nektek egy verset és aztán hagylak titeket, verseket keresni. *„Elnézem az őszi rózsát, /Bús halottját dérnek-fagynak.../ Ne higgyetek a mosolygó, / Ködöt bontó őszi napnak! / Október egy szeretkező, / Flastromos, vén, kacér asszony -/ Hazug fénnyel azért csábít, / Hogy fagyával elhervasszon."*[5]- fejezi be a tanárnő és átszellemült tekintettel ránk néz.

„Ki tudja megmondani, ez Ady melyik verse?

Azonnal felemelem a kezem.

„Igen, Tamara?"

„ A vers címe *Október*."

„Úgy van. Most pedig vegyétek elő a telefonotokat és nyissátok meg a linket, amit küldtem nektek. Ott van Ady teljes élete és munkássága, valamint jó pár verse. A legkülönfélébbek. Azt szeretném, ha ezt tüzetesen átolvasnátok és legfontosabbakat kijegyzetelnétek. Tamara, beszélhetnék veled?"

Felállok és kimegyünk az osztályterem elé.

„Tamara, van egy kérdésem. Jól látom, hogy szereted Ady Endre verseit?"

„Igen" – vágom rá azonnal.

„Nos, megjelent egy pályázat Ady Endrével kapcsolatban, mivel idén van halálának a századik évfordulója. Szeretném, ha te is pályáznál. Szerintem nagy esélyed van egy dobogós helyre."

Elpirulok a biztató szavak hallatán.

„Nagyon szívesen. Mikorra kellene megírnom a szöveget?"

„Nem kell sietned. A beadási határidő április végén van – ezzel a végszóval visszamegyünk a terembe, és visszaülök a helyemre. Előveszem a telefonom, megnyitom a dokumentumot és elkezdek dolgozni.

Az óra végére már kirajzolódott a fejemben a pályázatra szánt szövet. Aztán a szünetben fejem a padomon nyugtatom, max hangon üvölt a zene a fülemben: ... the right way on the right DAY...". Igen! Ez ADY! YDA!

Részletek:
1 Két részlet Ady Endre Temetés című verséből van
2 Részlet Ady Endre Ha... című verséből
3 Részlet Ady Endre Héja-nász az avaron című verséből
4 Részlet Ady Endre Tüzes seb című verséből
5 Részlet Ady Endre Október című verséből
Ady Endre élete: https://tudasbazis.sulinet.hu

HOLDASI-SZABÓ ZSUZSA

Tüskevirág

Bogáncs vagy. Mélykék. Éjszaka.
Bármerre dőlsz is, sehogy sem haza,
tüske-tested fedetlen, zivatarban ázik,
zokogás hallatszik a körösparti fákig.

Bogáncs vagy. Elvadult rózsa,
savanyú borokkal tértél nyugovóra,
nótázó kocsmákban megfakult a kedved,
terített asztalod önmagad leszedted.

Bogáncs vagy. Száraz, gyenge kóró,
önmagába hajló mélységes koporsó,
kánonokban zengő, tiszta hangú zsoltár,
önkényes szeleknek soha nem hajoltál.

Bogáncs vagy. Izzó és vörös,
égig feszülsz ingó páfrányok között,
ingásuk számodra sosem lesz uralom,
te legszebb bogáncs a magyar ugaron.

Romtornyok 11

CSÁKY ANNA

A vad mező dalnoka

Tisztelet Ady Endrének

Lángszívű, ábrándos ifjú volt,
dalnoka bornak, nőnek, vágynak,
délibáb, napfény, mély titkú hold
gyönyöre adott neki szárnyat.

Körötte elvadult rét, mező,
nem termett mást: kórót, harasztot,
de ő dalolt, s napra éhező
sziromcsodákat, fényt fakasztott.

Ezer álomtól zaklatottan,
a szépség mámorában égett,
ám kígyók csúsztak elő, s nyomban
a szirmokra szórták a mérget.

Más tájakon zengve énekét,
koronát ékül kapott volna,
de a halott mezőn nézve szét,
füttyentett csak: minek dalolna?

FÜZESI MAGDA

Predesztináció

Maradék lelkünk eltűnőben,
Álmaink szemétdombon hálnak.
Ránk mutat ujjal a halál,
Ajtót mutatunk a halálnak,
Ilyen ez a megbomlott század.

Sebet üt szívünkön a bánat,
Ásztatja fájó csontjainkat,
Nagy bölcsőjében majd elringat
Dérrel lepett jó földanyánk.
Orosz rulett a sors, ha támad:
Rendben megadja, ami jár…

WOHNER DÓRA

Greenwichből hazafelé

A fekete ember kezén fehér a kosz.
Kemény öklében keservesen szorul egy zacskó,
mint gyűrt arcán a fájdalom,

de szemében aranyfény ragyog,
s ahogy ő arról, hogy fekete
én arról nem tehetek, hogy fehér vagyok.

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

A csallóközi Dunaszerdahelyen élő, 1955-ben született Lipcsey György közel ötven éve alkot, megfaragott fák, kisplasztikák, szobrok dicsérik keze munkáját.

Ismerői szerint a népi fafaragók hagyományait követve jutott el a végtelenül leegyszerűsített, elidegenedett világ ábrázolásáig. A tüskéket növesztő, önmagába záruló formákig.

Összebújó figurái, a mészkőből éppen csak kifejtett emberi világ pontosan és kegyetlenül fejezi ki a ma emberét, szabad asszociációi különös érzést keltenek a szemlélőben.

Zártság, időtlenség jellemzi alkotásait. Főként süttői mészkővel, márvánnyal, bazalttal dolgozik. A tömbökből indul ki, egyre távolodik a figurativitástól.

Az ötven év alatt a konkréttól lassan jutott el az elvontig, végigjárta azt az utat, amely a metaforikus belső világba vezetett, hogy az eget karistoló romtornyai láttán a teljességre vágyó ember fölismerje: töredékeiben is megragadható az egész.

Lipcsey, 1995 és 1998 között a Szlovákiai Magyar Képzőművészek Társaságának elnöke volt, az ezredfordulón öt éven át működtetett galériát (Art-Ma Galéria) Dunaszerdahelyen.

Önálló kiállítása volt többek közt Budapesten, Pozsonyban és Komáromban, de szívesen vesz részt csoportos tárlatokon is, két ízben is szerepelt Strasbourgban, az Európai Parlamentben rendezett tárlaton.

2006-ban Munkácsy-díjjal ismerték el művészeti tevékenységét.

BÖRÖNDI

MAGYARORSZÁG RÖVID, DE VELŐS TÖRTÉNETE

A külföldi, aki Magyarországnak nem csak a történelmét, de a jellegét is szeretné megismerni, és kíváncsibb a közelmúltjára, mint régi idők hányattatásaira, bízvást kézbe veheti **Norman Stone** professzor **Hungary** című 245 oldalas könyvét. Jól adatolt, a gazdasági hátteret is felvázoló, mitöbb: nyelvészeti részletekre is kitérő tanulmányt olvashat, mégpedig a szerző más műveire is jellemző, élvezetes stílusában.

A skót születésű történész kisgyermekként, a második világháborúban veszítette el az édesapját, Glasgow-i középiskolából került Cambridge-be, ahol 1962-ben kitüntetéssel doktorált. Az Osztrák–Magyar Monarchia történetét akarta kutatni; Bécsbe nem kapott brit ösztöndíjat, Magyarországra igen. A debreceni nyelvtanfolyamon csak gyenge magyar nyelvtudást szerzett, ám 1964-ben segítette egy ismerőse menyasszonyának az átszöktetését Ausztriába, minek folytán három hónapot ült egy magyar börtönben, ahol cellatársától, egy erdélyi cigány bűnözőtől, a legszínesebb kifejezéseket is elsajátíthatta.

Oxfordban az újkori történelem professzorának nevezték ki, akkoriban sokat publikált, cikkíróként ismerhettük meg a nevét. Ő szövegezte Margaret Thatcher miniszterelnöki beszédeit is.

Amikor 1997-ben Oxford nyugdíjazta, sokak meglepetésére az Ankarai Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok tanszékének a meghívását fogadta el. Érdeklődtem tőle, mi késztette erre. Kiderült, hogy Oxfordot tulajdonképpen nem kedvelte, „Provinciális, marxista hatás alatt áll, és a diákjaim nem mosakodnak rendesen. Szaglanak." Ez volt a jellemzően frappáns válasza.

Új Magyarország-történetét is tarkítják meghökkentő, de lényeglató sziporkák. A korai magyar évszázadoknak vázlatos leírását kapjuk, részletes elemzésbe Norman Stone csak az Abszolutizmus korától fogva kezd. Taglalja az 1867 és 1914 közötti periódust és hosszú fejezetet szán az I. világháborúnak. A Horthy-korszak után az 1945-ös kommunista hatalomátvétellel, 1956-tal és a kádári időkkel foglalkozik. Fejtegetéseinek motívuma a vészkorszakok túlélése, annál is inkább, mert a témakörben megjelent legszínvonalasabb angol nyelvű tanulmányként Bryan Cartlidge *„The Will to Survive"* című könyvét nevezi meg.

Érdekessége Stone professzor munkájának, hogy kilencedik fejezetként huszonöt oldalon elemzi és kommentálja az 1980 utáni korszakot. Mint írja, közvetlenül a bekövetkezte előtt kevesen látták előre a kommunista rendszerek uralmának összeomlását. 1976-ban jelent meg a szegről-végről magyar származású, fiatal francia antropológus, *Emmanuel Todd „La chute finale"* című könyve, amelyben említi, hogy akkor derengett fel számára a kommunizmus alkonyának lehetősége, amikor egy budapesti diákszobában az „átkos Nyugatról" becsempészett rock-lemezeket hallgatott. De akkor még sokan a szocializmus megvalósítható formájának látták a gulyás-kommunizmust. A nyugati kiutazások nyomán kezdődött meg a rezsimek haláltusája. (Érdekes adat, hogy még az 1980-as években is százezer kiutazási kérelmet utasítottak el a hatóságok.)

Norman Stone szerint miközben az alacsony bérezéssel robotoló alkalmazotti rétegek inkább demoralizáltak voltak, minthogy újabb forradalmon gondolkodtak volna, nőtt az alkoholizmus, a vidékiek jelentős része a jó ételekben keresett örömet, kövérre ette magát, az értelmiség bizonyos csoportjai a demokrácia megteremtésének lehetőségeit keresték. Soros-ösztöndíjakkal még az oxfordi tanulás lehetősége is megnyílt, így jutott Nyugatra, inspiráló társadalmi közegbe például maga a fiatal Orbán Viktor is.

Történelmi pillanat volt, amikor 1989 januárjában, egy rádió-interjú során Pozsgay Imre kijelentette, hogy 1956-ban nem ellenforradalom volt, hanem népfelkelés. Még állt a két sornyi szögesdrótkerítésből és aknazárból álló vasfüggöny, de 1989 nyarán Alois Mock osztrák és Horn Gyula magyar külügyminiszter, ünnepélyesen kettévágott egy darab rozsdás szögesdrótot a kamerák előtt. (Stone emlékeztet, hogy a kádári 1957-es véres megtorlásban részt vett Horn Gyuláról még ma is utca van elnevezve Wertheim városában.)

A bukott kommunizmus helyét fokozatosan átvette a kapitalizmus, mint olvashatjuk, az Astoria mellett nyílt meg a McDonald's. A megszállók kivonultak, a szabad választások demokráciát óhajtó pártok részvételével zajlottak le.

Melyek Norman Stone zárósorai? *„Nem sok kétség fér ahhoz, hogy a rendszerváltás lebonyolítása tökéletlenre sikerült, és ezért jelentős részben az európaiak hibáztathatók. Antall József álma Ausztria tíz éven belüli utoléréséről nem valósult meg. De a hajdan volt Habsburg-időkre emlékeztető kapcsolat lehetősége feldereng, és a magyarok tanulékonyak."*

Norman Stone Hungary, Profile Books, 2018

SÁRKÖZI MÁTYÁS

Új könyv a csíki székelyek vallásosságáról

Fejes Ildikó: A vallásosság történelmi és szociológiai dimenziói Csíkban c. könyve a közelmúltban jelent meg Erdélyben. A szociológus szerző a KALOT Népfőiskola és Felnőttképzési Egyesület csíkszeredai irodavezetője és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem oktatója. A könyv a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karán *summa cum laude* fokozattal megvédett doktori értekezés némileg átdolgozott változata.

A monográfia részletes képet ad a mai, meglehetősen szekularizált Európa vallásszociológiai térképén szigetjelenségnek számító, még ma is erőteljesen egyházias jellegű csíki vallásosságról, és ez a kép örvendetesen sokrétű. Alapja egy mintegy 600 fős reprezentatív minta lekérdezése nyomán kialakított *jelenkori állapotrajz* a katolikus csíki székelység vallásgyakorlási szokásairól, istenhitéről, a Katolikus Egyházról és a lelkipásztorokról kialakított véleményéről, valamint a vallásosságnak a lokális identitásba való beágyazottságáról. Ennek a szociológiai elemzésekből, kelet-közép-európai összehasonlításokból összeálló képnek egyedi történeti értéke van: későbbi, hasonló módszerekkel végzett kutatások összehasonlítási alapját képezheti.

A szerző ugyanakkor a könyv első felében a jelenlegi állapothoz vezető *történelmi utat* is részletesen ismerteti a vonatkozó művelődés-, társadalom,- és vallástörténeti (sőt ferences rendtörténeti) előzmények interdiszciplináris bemutatásával.

A könyv *borítóján* stílszerűen a húsvéti ételszentelésre várók végtelen sora látszik Csíkszereda főterén, a csíksomlyói kegytemplom sziluettjével. Az elhúzódó kiadói munkák miatt a sors úgy hozta, hogy a kiadvány a maga módján egyúttal a Csíksomlyóra látogató Ferenc pápát is köszönti: angol- és magyar nyelvű rövidített változatait a szervezők a pápalátogatás előkészítése során is felhasználhatják. (Státus Kiadó, Csíkszereda, 2018. 259 p.)

GEREBEN FERENC

RENDEZVÉNYKRÓNIKA

Bécs
Bécsi Magyar Iskola
Május 11.: Anyák napja

Svung – Bécsi Magyar Színkör
Május 11.: Monarchia mulató avagy Sag schon, Igen! – előadás Linzben

Napraforgók Néptánc és Népzene Egyesület
Május 10.: Üsztürü zenekar koncertje őrkői adatközlőkkel
Május 11.: Őrkői táncworkshop

Tartománybeli programok

Grác
Május 6 & 13 & 20 & 27.: QuizNight – Gráci Quiznight
Május 7 & 21.: Táncház
Május 8 & 15 & 22 & 29.: Gyermektáncház bölcsődéseknek
Május 5 & 12 & 19 & 26.: Szentmise
Május 18.: Magyar Filmklub
Május 19.: Protestáns Istentisztelet
Május 24.: Almási János iparművész famunkáiból összeállított kiállítás megnyitó. Megtekinthető június 30-ig.

Június 3.: 12. Öregdiák találkozó és emléktábla koszorúzás
Június 15.: Magyar Filmklub
Június 30.: Protestáns Istentisztelet

Linz
Május 5.: Anyák napi ünnepség
Május 11.: Monarchia mulató avagy Sag schon, Igen! – Svung – Bécsi Magyar Színkör előadása
Június 29.: hagyományos nyári évadzáró családi ünnepség

Felsőpulya
Május 9.: Magyar délután
Május 11.: Anyák napi ünnepség

Burgenlandi Magyar Kultúregyesület:

Május 11.: Alsóőri híres utca: Közös nótázás
Május 25.: Gyereknap a Kultúregyesületnél – a gyerekcsoport fellépése
Május 29.: A gyerekcsoport fellépése a vásárlás hosszú éjszakáján

JÁTÉKOS NÉPTÁNCOKTATÁS GYEREKEKNEK minden csütörtökön 16 órától
BÓBITA BABA-MAMA FOGLALKOZÁS 3 éves korig minden hétfőn vagy szerdán 17:00 órakor a BMKE székházában

MAGYAR NÉPI HANGSZEROKTATÁS a BOGLYA zenekarral HEGEDŰ, BRÁCSA, NAGYBŐGŐ felnőtteknek és gyermekeknek 7 éves kortól péntekenként 18 órakor

MAGYAR GYERMEKÓRA 3–6 éveseknek minden pénteken 13:45 és 15 órakor.

ŐRKŐI HAGYOMÁNYŐRZŐK BÉCSBEN

Kétnapos program a Napraforgók szervezésében

2019 májusában kétnapos programmal várta a Napraforgók Táncegyüttes az őrkői (sepsiszentgyörgyi városnegyed) táncok kedvelőit.

Mocsel Rémusz és Piroska, valamint unokájuk Hunor, az őrkői cigánytáncok adatközlői, valamint Tőkés Zsolt és Edit, a Háromszék Táncegyüttes egykori tagjai, fiuk Zsoltika és táncpárja Dezső Tündér-Ilona és az őrkői táncok tábori oktatói látogattak el május 10-én Bécsbe. A zenéről nem más, mint az Üsztürü zenekar gondoskodott.

Május 10-én pénteken a Napraforgók havi rendszerességgel megtartott táncházában a gyermektáncházat követően a vendégek „Apáról fiúra" című táncos műsorukat adták elő, amelyben többek között gyimesi, felcsíki és természetesen őrkői táncokat mutattak be. A táncházban pedig Küküllő-menti, őrkői és mezőségi táncokat járhattak a táncos kedvűek. Az este nem érhetett úgy véget, hogy Piroska ne énekelte volna el kedvenc őrkői nótáit, melyeket a vendégsereg nagy része is ismert, így a zenekarral karöltve közös énekléssel zárult a nap.

Nagy pihenésre nem jutott idő, hiszen szombaton egész napos őrkői táncoktatás vette kezdetét. Tőkés Zsolt a fiúknak mutatott figurákat, csapásokat, míg Edit a lányoknak tanította a lépéseket. Rémusz és Piroska pedig bőszen segítette a tánctanárok munkáját. Sokszor rögtönöztek egy kis bemutatót. Az intenzív délelőtti oktatás után délután folytatódott a tanítás, majd a Mocsel házaspár és unokájuk táncolt, így a workshop résztvevőinek lehetőségük volt egy kis gyűjtésre is. A tánclépések mellett dalokat is tanulhattak a táncosok, ahol szintén az Üsztürü adta a zenei aláfestést. Pihenésképpen a nap zárásaként Rémusz és Piroska mesélt életükről, szokásaikról és hogy Rémusz hogyan is szöktette meg Piroskát az esküvője napján. No de ez már egy másik történet ... *K. Eszter*

Készült a Magyar Kormány támogatásával
MINISZTERELNÖKSÉG NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG
BETHLEN GÁBOR Alap
Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes

BÉCSI NAPLÓ
AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.
Web: www.kozpontiszovetseg.at
www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49
E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungariseher Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Bodzsoni István (Szabadka), Borbándi Gyula † (Budapest), Czellár Judit (Genf), Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K.Lengyel Zsolt (München), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:
Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Martos Péter, Radics Éva, Rumpler Diána.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 15,- Euro, Magyarországon 3500,- Ft, Nyugat-Európában 20,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:
Amerikában: Andrew Rekay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.
Hollandiában: Kónya Melinda. Boerhaaveplein 124. 2343 LX Oegstgeest, 00-31-71-5154287.
E-mail: melindakonya@hetnet.nl
Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.
Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.
Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach
Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854 – Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compte: 12-165459-6, IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6
Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGirot Nr.: 756987-4.
Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119. Bankszámla: RS35285223604000354839
e-mail: fhrmarta@gmail.com
Szlovákiában: Benyák Mária,
e-mail: mariabenyak@gmail.com
Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda
H–9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.